

Eirik Løvgaard

Etikk i praksis

En dygdetisk vurdering av to konflikter i norsk idrett

Masteroppgave i idrettsvitenskap

Seksjon for kultur og samfunn
Norges idrettshøgskole, 2012

INNHOLD:

SAMMENDRAG	s. 6
HENSIKT OG PROBLEMSTILLING	s. 7
INNLEDNING	s. 7
KAPITTEL 1: PRESENTASJON AV UTVALGTE CASE	s. 9
1.1 Presentasjon av konflikten i Norges Skiforbund	s. 9
1.2 Presentasjon av konflikten i Norges Tennisforbund	s.11
KAPITTEL 2: CASE-STUDIET SOM UNDERSØKELSE SOPPLEGG	s. 13
2.1 Definisjon, formål og designmuligheter	s. 13
2.2 Valg av design i oppgaven	s. 14
KAPITTEL 3: METODE – VALG OG BESKRIVELSER	s. 15
3.1 Metodevalg	s. 15
3.2 Tanker om ”sakens natur” som grunnlag for metodebruk	s. 16
3.3 Det ustrukturerte intervjuet – samtalen	s. 17
3.4 Informantene – redegjørelser og begrunnelser	s. 18
3.5 Tolkning og forståelse i samtalen	s. 25
3.6 Dokumentanalysen – teoretiske perspektiver og presentasjon av benyttede dokumenter	s. 27
3.7 Billedanalysen – Bildepolarisering	s. 32

KAPITTEL 4: NORMATIV ETISK TEORI – DISKUSJONGRUNNALG	s. 34
4.1 Kort om formålet til etiske teorier	s. 34
4.2 Dygdetisk teori – perspektiv og kjennetegn	s. 34
4.3 Aristoteles og dygdene – interne og eksterne goder	s. 37
4.4 <i>Fronesis</i> – den rette situasjonsforståelsen	s. 39
4.5 Svakheter ved det dygdetiske perspektivet – svar på kritikken	s. 40
4.6 Dygdetikken i den idrettslige virksomheten	s. 41
KAPITTEL 5: EN DYGDSETISK VURDERING AV NSF SIN HÅNDTERING	s. 42
5.1 <i>Det gode liv</i> i norsk hoppспорт – <i>Hoppskrifter</i>	s. 42
5.2 Hoppskriftenes individuelle ansvar	s. 44
5.3 Dygdens motstridende krav	s. 46
5.4 Refleksjonens betydning i dygdetikken	s. 48
5.5 Vurderinger omkring dygden <i>varsomhet</i>	s. 51
5.6 <i>Fronesis</i> – hvem hadde rett situasjonsforståelse?	s. 52
5.7 Testhopping – et spørsmål om intensjoner	s. 55
5.8 Aristoteles og <i>Politikken</i> – et ekskluderende debattklima	s. 58
5.9 Et løsningsforslag i etterpåklokskapens lys	s. 62

KAPITTEL 6: EN DYGDETISK VURDERING AV NTF SIN HÅNDTERING	s. 64
6.1 <i>Det gode liv</i> i Norges tennisforbunds talentsatsing	s. 64
6.2 Prøving og feiling i egen praksis	s. 66
6.3 Tolkningsproblemet i dygdetikken	s. 69
6.4 Paradokset – hvor var den gode intensjonen?	s. 71
6.5 <i>Fronesis</i> – kontrakter og moralske forpliktelser	s. 75
6.6 Veiledningen – et fokus på forbud og avgrensninger	s. 78
6.7 Dygder og de interne godene	s. 80
KAPITTEL 7: OPPSUMMERING/KONKLUSJON	s. 82
7.1 Norges Skiforbund	s. 82
7.2 Norges Tennisforbund	s. 85
7.3 Avsluttende tanker	s. 86
KILDER	s. 87

SAMMENDRAG

Dette er en idrettsfilosofisk masteroppgave som belyser dygdetikken som etisk teori ved bruk av casestudiet. Utvalgte case er familien Myhres strid med Norges Tennisforbund, og konflikten i Norges Skiforbund i forbindelse med åpningen av den nye bakken i Holmenkollen. Prosjektets problemstilling har begrenset seg til å vurdere hvordan særforbundene har håndtert konflikten i et dygdetisk perspektiv. Metodevalget har bestått av ustrukturerte intervjuer eller samtaler og dokument – og billedanalyse. I konflikten i Norges Tennisforbund er hovedvekten lagt på dokumentanalyse. Daværende tennispresident Per Wright, generalsekretær Arne Sartz-Knudsen og mediekontakt Torger Bjørnstad i NTF gir i tillegg utfyllende kommentarer om prosessen rundt utelukkelsen av Thale Myhre. I vurderingen av Norges Skiforbund, er det ustrukturerte intervjuet blitt brukt som metode i større grad, da sammen med billed- og dokumentanalysen. Spesielt gir sportssjef i NSF Hopp, Clas Brede Bråthen, omfattende begrunnelser om hva som ble vektlagt da Hoppkomiteen reagerte overfor Bjørn Einar Romøren. I tillegg uttaler skipresident Sverre Seeberg seg på vegne av Skistyret om irettesettelsen av Torgeir Nordby og Roar Gaustad. Samtidig redegjør Nordby selv om hvorfor han benyttet Romøren som testhopper dagen før åpningsrennet. Dygdetikken legger vekt på vurderinger av dygder, intensjoner, situasjonsoppfatninger, refleksjon, diskusjoner og prøving og feiling i egen praksis. Hva Norges Tennisforbund angår, er konklusjonen at håndteringen fullt og helt kan forsvares i et dygdetisk perspektiv. Håndteringen til Norges Skiforbund bærer på sin side preg av relevante og gode vurderinger ut fra det dygdetiske ståstedet på fem av seks kriterieområder. Det er blant annet et fokus på bruk av fornuften som innfallsvinkel til de moralske vurderingene. Håndteringen svekkes derimot ved at Romøren, Nordby og Gaustad ikke ble i tilstrekkelig grad inkludert i de interne diskusjonene om retthandlemåte.

HENSIKT OG PROBLEMSTILLING

Oppgavens hensikt er å belyse dygdetikken som etisk teori ved bruk av casestudiet. Første case omhandler konflikten i Norges Skiforbund ved åpningen av den nye bakken i Holmenkollen. Den andre tar for seg striden mellom Norges Tennisforbund og familien Myhre i Team Odin. Problemstillingen er å vurdere hvordan NSF og NTF har håndtert konfliktene i et dygdetisk perspektiv. Vurderingene skal til slutt gjøre et forsøk på å konkludere om i hvor stor grad håndteringene kan forsvares ut fra et slikt etisk ståsted, der dygdetikkens teoretiske grunnlag utgjør kriteriene.

INNLEDNING

Hva anses som moralsk akseptabelt, og hvem skal dømme i moralske spørsmål? Finnes det en felles standard alle bør følge, eller er den gode handlingen situasjonsbestemt og til syvende og sist en subjektiv vurdering? Skogly Kversøy (2007) påpeker at etikken befinner seg og vurderes i spennet mellom de sikre, objektive og universelle etiske sannhetene i moralismen, og det subjektive perspektivet i den moralske relativismen (s.17). Selve begrepene *moral* og *etikk* kan være vanskelig å skille fra hverandre i hverdagspråket. Loland (2002) gjør dette ved å skrive at moral og etikk omhandler det vi anser som godt og dårlig eller riktig og galt på bakgrunn av grunnleggende normer og verdier. Han viser til *moral* som faktiske verdier og normer hos et individ, en gruppe individer eller et samfunn. På den andre siden viser han til *etikk* som en kritisk og systematisk refleksjon over faktiske og mulige sett av moralske verdier og normer. Han mener at etikken blir et tema når individet opplever en konflikt mellom ulike moralsystemer, og man kan være tvunget til å stille seg grunnleggende spørsmål om hva som egentlig er godt og dårlig eller rett og galt. Etske refleksjoner blir dermed en nødvendighet når vi må forsøke å se utover våre personlige oppfatninger om moral, gruppens moral eller moralen i det samfunnet vi tilhører (s.11,12).

Mot slutten av 90-tallet stilte Breivik (1998) idrettsfilosofiske spørsmål om hvilke verdimeslige forventninger vi i denne sammenhengen bør ha til idretten. Han spør om den idrettslige praksisen fremmer helt spesielle verdier som et flertall anser som ønskverdige, eller om idretten bare er en arena hvor andre samfunnsfenomener avspeiles (s.7). Det kan også være at idretten ikke bare fremmer ønskverdige verdier, men også er en bærer av skjulte verdier og en egen praksis som mange ville ønske å endre. Idretten ser i hvert fall ut til å være under et stadig større press om å realisere helt sentrale politiske verdier som demokrati,

inkludering og likestilling. Eksempelvis har idrettsledere for en av våre største idretter blitt kritisert i media for å ha neglisjert satsingen på kvinner. Man kan også spørre seg hvorfor dyktige kvinnelige trenere ikke får jobb med å trene herrelag på toppnivå, når deres mannlige kollegaer kan velge fritt i forhold til de kjønnsmessige aspektene? Den autoritære lederstilen synes også å gi begrenset med positive assosiasjoner i dagens norske idrettsbevegelse. Skulle likevel idretten kun være et speilbilde på andre samfunnsfenomener, mener Breivik (1998) at det muligens blir feil å forvente særlig mye av idretten, verken at den skulle være bedre eller verre (s.7). Om ikke idrettens vesen bør fremstå mest mulig forbilledlig, krever Lindfelt (1999) at den i hvert fall bør evaluere egen praksis i et etisk perspektiv. Han mener i denne sammenhengen at idrettskulturen, og da spesielt eliteidretten, viser noen urovekkende tendenser i det han kaller den moderne tid. Han henviser til den tyske forbunds-presidenten R. von Weizsäcker som allerede i 1985 mente at idrettens globale framganger burde etterfølges av en kritisk refleksjon over idrettens egne premisser og grenser. Lindfelt følger opp dette ved å si at idretten verken viser vilje til eller interesse for selvkritisk refleksjon over egen virksomhet. Den finske filosofen J. Puhakainen presiserer hva som menes med en slik refleksjon. Han ser det som sin oppgave å sette spørsmålsteget og filosofisk analysere grunnlaget for idrettslederens egne tankemodeller om hva idrett er og bør handle om (s.11-12). Ett mulig utgangspunkt for å vurdere den idrettslige virksomheten er de etiske teoriene. En normativ etisk teori blir definert som ”et helhetlig syn på det riktige og det gode” (Johansen & Vetlesen, 2005:135). Johansen & Vetlesen (2005) skriver at normative etiske teorier kjennetegnes ved at den skal kunne avgjøre, det vil si å gi kriterier på, hvilke handlinger som er moralsk riktige, eller hvilke moralske normer som skal være gyldige.

Denne oppgaven tar sikte på å belyse én etisk teori, da nærmere bestemt dygdetikken, gjennom studiet av to ulike case. Den første saken omhandler Norges Skiforbunds håndtering av konflikten rundt åpningen av den nye Holmenkollbakken mars 2010, mens den andre vurderer Norges Tennisforbunds håndtering av tvisten med foreldrene Myhre i Team Odin fra perioden 2007 til 2009. Oppgavens problemstilling har derfor avgrenset seg til hvordan Norges Skiforbund og Norges Tennisforbund har håndtert konfliktene i et dygdetisk perspektiv. Drøftingen vil både være beskrivende i forhold til sentrale ideer i dygdetikken, samtidig som den til slutt vil forsøke å konkludere omkring i hvor stor grad håndteringen kan forsvares fra et slikt etisk ståsted. Problemstillingen er derfor på mange måter en innfallsvinkel på hvordan etikken har blitt praktisert i det virkelige liv i norsk idrett.

KAPITTEL 1: PRESENTASJON AV UTVALGTE CASE

1.1 PRESENTASJON AV KONFLIKTEN I NORGES SKIFORBUND

I forbindelse med at Oslo kommune bygger den nye Holmenkollbakken, sender de ut en pressemelding 4. februar 2010. Her inviterer de hele folket til å komme med innspill via e-post på hvem som skal bli den første hopperen under åpningsrennet kvelden 3.mars. Fristen blir satt til 22.februar kl 12, og det er kun mulig å stemme én gang. Parallelt med at bakken er under bygging, er Aftenposten allerede i slutten mars 2009 ute og spekulerer i forhold til hvem som skal foreta det første hoppet i den nye bakken. I løpet av februar 2010 begynner det å tilspisse seg en debatt om hvem hopperen bør være. NRK og Aftenposten er blant dem som har egne avstemninger, og 18.februar kan Aftenposten.no melde at Anette Sagen har fått 90 % av stemmene til Aftens lesere i avisas egen kåring. Leder i Kollenhopp, Roar Gaustad, uttaler til avisa at det er unaturlig at Anette Sagen skal være første hopper. Hans synspunkt er at Holmenkollbakken tilhører hoppmiljøet på Østlandet, og at Bjørn Einar Romøren som medlem av Kollenhopp og mannen med verdens lengste skihopp, vil være en selvskreven kandidat.

Søndag 28.februar stiller, i følge Romørens brev til NSF, han selv og en gruppe hoppere fra Kollenhopp i bakken for å prøvehoppe. Dette skjer seks dager etter at avstemningen er avsluttet, og har den hensikten å klargjøre bakken før åpningsrennet av sikkerhetsmessige årsaker. På grunn av problemer med sporene, blir dette utsatt til tirsdag 2. mars. Mandag 1.mars annonserer Oslo kommune gjennom en pressemelding at Anette Sagen blir den første offisielle hopperen i den nye Holmenkollbakken. Brev fra rennleder Torgeir Nordby til NSF forteller hvordan Nordby og hans stab jobber på spreng gjennom mandag kveld, og hele den påfølgende tirsdagen for å få bakken klar til åpningsrennet. Problemer med både snømassen i overrennet og sporsetter skaper store tidsproblemer. Kl 20 tirsdag kveld er likevel forholdene såpass tilfredsstillende at rennleder Nordby tar en avgjørelse om å teste bakken. Gruppen med hoppere fra Kollenhopp har på forhånd ankommet fra trening i Vikersund. Som tilfellet også var i helgen, er Bjørn Einar Romøren innlemmet i gruppa som står klare. Kort tid etter at Nordby gir klarsignal, setter Romøren utfor og foretar det første testhoppet. Etter ham følger de andre utøverne fra Kollenhopp. Testhoppingen er en lukket seanse, og pressen er derfor ikke invitert. Likevel blir hoppingen fotografert fra utsiden av anlegget, og kort tid etter har VGnett de første oppslagene om at Romøren hadde hoppet i den nye Holmenkollbakken allerede dagen før åpningsrennet. Romørens hopp skaper store

oppslag i media og sterke reaksjoner både i befolkningen og fra politisk hold. Det hele utløser et skred av uttalelser og pressemeldinger. Også innad i hoppmiljøet reageres det. Leder i Hoppkomiteen, Steinar Johannessen, uttaler til NRK sine nettsider at han mener at Romøren har latt seg bruke av Kollenhopp. Johannessen angriper Kollenhopp for å ha gjort førstehoppet til et spørsmål om prestisje, og derfor omgått kommunens opplegg og innstilling. Sportssjef på hopplandslaget, Clas Brede Bråthen, reagerer også sterkt i media på hvordan rennleder Torgeir Nordby og leder av Kollenhopp Roar Gaustad har benyttet Romøren som prøvehopper. Samtidig sender Oslo kommune ut en pressemelding ved ordfører Stang og byrådsleder Berger Røslund. Her uttrykker de at de var kjent med at det skulle utføres enkelte testhopp av sikkerhetsmessige årsaker, men at det var deres forståelse at dette skulle foretas av mindre profilerte hoppere. Kommunen uttrykker derfor både overraskelse og skuffelse over at dette ikke ble respektert. Romøren foretar to grep i forsøket på å dempe gemyttene. Samme dag sender han ut en pressemelding hvor han beklager at han foretok det første uoffisielle hoppet. Samtidig er pressemeldingen en redegjørelse for hans egen rolle i testhoppingen. Romøren møter også i Dagsrevyen for å forklare at dette kun var en uoffisiell og lukket seanse som ble gjennomført for å klargjøre bakken. Også rennleder Torgeir Nordby og leder i Kollenhopp Roar Gaustad sender ut en pressemelding, hvor de begge påtar seg det fulle ansvaret for at Bjørn Einar deltok i testhoppingen. Som en konsekvens av de omfattende negative reaksjonene stiller ikke Romøren i åpningsrennet onsdag 3.mars.

Reaksjonene i Norges Skiforbund lar heller ikke vente på seg. Torsdag 4.mars blir Romørens førstehopp behandlet av Hoppkomiteen, og allerede samme dag innkaller NSF til pressekonferanse. Her informerer Bråthen om at Romøren er vraket fra de tre forestående WC- rennene i Finland. Den påfølgende dagen innkaller også VM-arrangøren, SKI-VM 2011, til pressekonferanse i Holmenkollen. Årsaken er at både administrerende direktør Åsne Havnelid og sportssjef Lasse Ottesen overvar testhoppingen som rennleder Nordbys overordnede. Her forklarer de at testhoppingen ble utført av sikkerhetsmessige årsaker, og at Romøren skulle være en av testhopperne. Konflikten får derimot ingen konsekvenser for Nordbys og Gaustads engasjement i SKI-VM 2011. Hoppkomiteen på sin side sender saken mot Nordby og Gaustad videre for behandling i Skistyret. Etter å ha bedt om, og videre mottatt, en skriftlig redegjørelse fra Nordby og Gaustad gjennom deres advokat Odd Seim-Haugen, beslutter styret å tildele begge disiplinærforføyninger gjennom irettesettelser iht. NIFs lov § 11-1, 7.ledd. Irettesettelsen begrunnes med at deres skjønnsmessige vurderinger har skadet hoppSPORTENS og Skiforbundets omdømme.

1.2 PRESENTASJON AV KONFLIKTEN I NORGES TENNISFORBUND

I følge Oslo tingrett (2009) oppretter Norges Tennisforbund (NTF) i 2007 et samarbeid med selskapet Odin Forvaltning. Hensikten med dette samarbeidet var å heve det resultatmessige nivået på norsk tennis. Gjennom selskapets økonomiske bidrag ble en talentgruppe opprettet med navnet Team Odin. Målgruppa for teamet var talenter av begge kjønn i alderen 13-16 år. Thale Myhre, som i 2007 var 14 år gammel, ble på grunn av sine gode prestasjoner innlemmet i teamet sammen med syv andre utøvere. I sammenheng med Thale Myhres deltakelse i gruppa, ble det undertegnet to avtaler. Den ene ble inngått mellom Thale selv og NTF, kalt spilleravtalen. Den andre avtalen ble kalt foreldreavtalen, og ble inngått mellom NTF og Thales foreldre Joan og Thorbjørn Myhre. Team Odins oppstart var 1. september 2007. Hovedtrener og ansvarlig for teamet var Kristofer Stahlberg. I tillegg til ham var tidligere tennisproff Christian Ruud deltidstrener. Ruud beskriver oppstarten i Team Odin som god helt til Thale hadde spilt en turnering og tapt. Da mottok han tekstmeldinger fra Thorbjørn Myhre der hans kompetanse som trener ble trukket i tvil på en nedlatende måte. Mot jul 2007 ble også noe kalt "Graboplansaken"ⁱ brakt opp igjen på SMS. Samtidig var de daglige treningene med Team Odin godt i gang på riksanlegget. Stahlberg skulle i sitt daglige virke få mest med Thales mor, Joan Myhre, å gjøre. Han registrerte at hun var svært engasjert i Thales tenniskarriere, noe han anså som positivt. Likevel oppfattet Stahlberg morens engasjement på en måte som gikk utover den naturlige rollefordelingen mellom foreldre og trenere, dette på grunn av at Joan Myhre ofte var på banen og uttrykte sine meninger under treningene. Dette førte til at NTF i desember 2007 avholdt et møte med alle foreldrene for å regulere hvordan foreldrene skulle forholde seg til treningene. Det ble da bestemt at ingen foreldre skulle ha adgang til treningsbanene.

Fram mot begynnelsen av januar mottok Christian Ruud stadige tekstmeldinger fra Thorbjørn Myhre med sjikanerende innhold. Spesielt var Myhre svært kritisk til Ruuds trenerkompetanse. Mot slutten av denne måneden forklarte Ruud i et møte med NTF sin generalsekretær, Arne Sartz-Knudsen, at han ikke orket å være trener mer på grunn av Thorbjørn Myhres pågang mot ham. Sartz-Knudsen og Ruud ble enige om at han skulle fortsette i jobben noen måneder til, mens forbundet i mellomtiden forsøkte å finne en erstatting. I februar 2008 skulle Team Odin reise til Danmark for å spille turnering. I den forbindelse uttrykte foreldrene Myhre bekymringer og misnøye med opplegget via e-post. Som svar på

kritikken forklarte Stahlberg at turen var en teamaktivitet, og at de som ikke fulgte opplegget måtte organisere og betale reisen på egen hånd. På en trening før avreisen til Danmark skal Thale ha vært lei seg, og hun ville i en samtale med Stahlberg vite grunnen til at hun ikke skulle være en del av Team Odin på turen. Under denne samtalen skal Joan Myhre ha kommet inn på banen og skjelt ham ut. Etter å ha kritisert Stahlberg for å være upedagogisk og inkompetent, fjernet Joan Myhre seg motvillig fra banen etter oppfordring fra treneren. Som følge av denne krangelen, ble Stahlberg sykemeldt og deltok derfor ikke på Team Odins tur til Danmark.

På bakgrunn av det både Ruud og Stahlberg hadde blitt utsatt for, sendte NTF ved Per Wright og Arne Sartz-Knudsen 8. februar 2008 en skriftlig advarsel til Thorbjørn og Joan Myhre. Her ble det henvist til en sjikanøs kommunikasjonsform overfor de ansatte i forbundet. Fem dager senere, den 13. februar, ble det avholdt et drøftelsesmøte der begge foreldrene var til stede. I mellomtiden, nærmere bestemt 11. februar, hadde Christian Ruud en samtale med Thale Myhre under en trening. Der fortalte han at han ikke kunne trene henne lenger på grunn av farens oppførsel, som han oppfattet å være trakasserende. Etter ulike meningsutvekslinger i drøftelsesmøtet, bestemte NTF at generalsekretær Sartz-Knudsen skulle snakke nærmere med teamets trenere. Partene ble enige om å komme sammen til et nytt møte på et senere tidspunkt. En innkallelse til et nytt møte 13. mars ble da sendt fra NTF til Thorbjørn og Joan Myhre 4. mars. Samme dag mottok Ruud nye tekstmeldinger. Denne gangen var det fra Joan Myhre, hvor hun ytret seg svært negativt om måten han kommuniserte med Thale på. Ruud besvarte meldingen med å si at han skulle slutte som trener for Team Odin. Det var ikke meningen at denne informasjonen skulle offentliggjøres allerede i begynnelsen av mars. Nærmest umiddelbart etter at Ruud svarte på sms, ble han ringt opp av VG for å kommentere sin egen avgang. Det samme ble en intetanende tennispresident Per Wright. Til VG forklarte Ruud at han ønsket å gjøre andre ting, men til retten har han forklart at oppsigelsen skyldtes foreldrene Myhre. Dagen etter publiserte VGs nettsider en artikkel om Ruuds avgang.

10. mars holder NTF styremøte, og det blir fattet vedtak om å utelukke Thale Myhre fra Team Odin. Begrunnelsen for vedtaket var Thorbjørn og Joans Myhres oppførsel. Foreldrene hadde etter forbundets vurdering brutt foreldreavtalens punkt 3, som omfatter de foresattes plikter i Team Odin. Samme dato overleverer foreldrene til de syv andre spillerne i teamet en erklæring der de uttrykker en samlet støtte til forbundet. 13. mars møter Thorbjørn og Joan Myhre til det de tror skal være et nytt drøftelsesmøte. På dette møtet blir de gjort

kjent med vedtaket. Foreldrene anså utelukkelsen for å være urettmessig, og reiste derfor på vegne av Thale Myhre søksmål mot NTF ved stevning 29.september 2008. I dette søksmålet fremsatte de krav om økonomisk erstatning for de utgiftene familien har hatt som følge av utelukkelsen. Beløpet det krevdes erstatning for ble satt til 223 694 kr. 27.februar 2009 faller dommen i Oslo tingrett. Norges Tennisforbund frifinnes. Retten konkluderte med at det hadde forekommet brudd på foreldreavtalen, og at NTF ikke kunne eller skulle ha valgt en annen løsning enn de gjorde. På grunnlag av dette var de ut fra kontraktpunktene i sin rett til å utelukke Thale Myhre fra Team Odin. Thale Myhre ved Joan og Thorbjørn Myhre ble dømt til å betale 311 250 kr i omkostninger til Norges Tennisforbund.

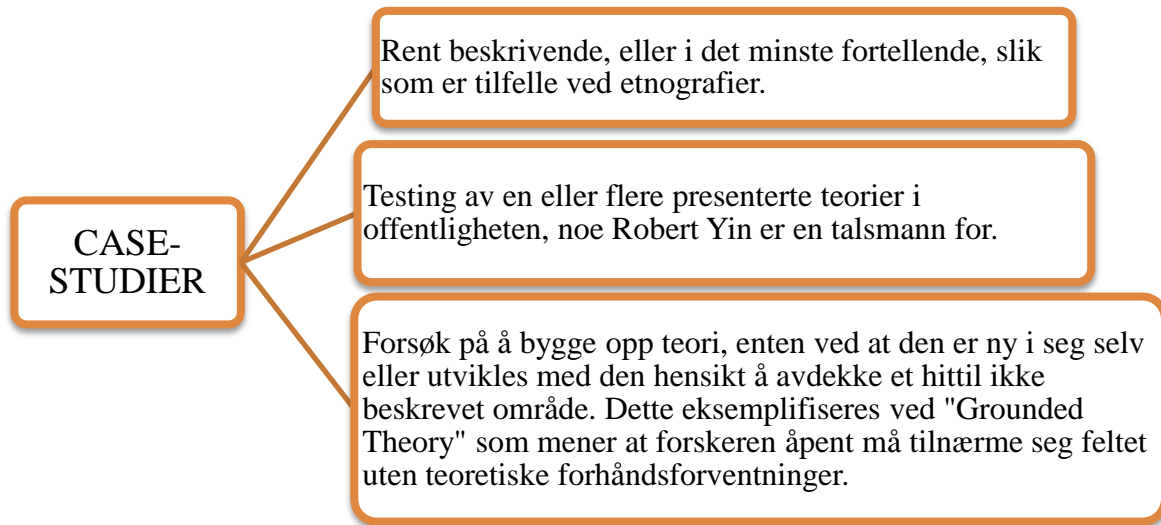
KAPITTEL 2: CASE-STUDIET SOM UNDERSØKELSESOPPLEGG

2.1 DEFINISJON, FORMÅL OG DESIGNMULIGHETER

Et case-studium defineres som en "*empirisk undersøgelse, som undersøger et samtidig fenomen inden for rammen af dets eget liv, når grænsefladen mellem fenomen og kontekst ikke er selvindlysende klar og hvor der bruges mange datakilder*" (Maaløe, 1999:34). Til dette legger Maaløe (1999) til viktigheten av å utfylle undersøkelsen av *samtidige fenomener*, slik det er nevnt i hans definisjon, med et historisk perspektiv. Studier av organisasjoner bør derfor, ifølge ham, ikke bare fokusere på det samtidige, men også avdekke tidligere hendelsesforløp. Maaløe peker videre på mengden mulige relevante datakilder som et sentralt kjennetegn på case-studiet som metode i forhold til survey og eksperiment. Avisartikler, referater, rapporter, rettsdokumenter, ulike former for intervjuer og direkte observasjon av film, fotografier og folks omgangsformer, er noen eksempler forfatteren trekker frem som mulige datakilder. (s.33-34, 58). Etter som Maaløes utgave ble gitt ut tilbake i 1999, kan også nettsider med tilhørende videoer nå være en relevant kilde for forskeren.

Som et overordnet syn på case-studiers fokus, skriver Andersen (2008) at det er en vanlig oppfatning at case-studier er opptatt av det unike. Det er også en bred oppfatning om at slike studier er best egnet til å besvare spørsmål i forhold til hvordan noe skjer og oppleves, enn å svare på hvorfor. Prosessen omkring datainnsamlingen kjennetegnes ved nærhet til begivenheter og aktører, der det legges vekt på innlevelse og detaljer. Analysen av data inkorporerer de perspektiver som aktøren selv har (s.34,61). Maaløe (1999) skriver at case-studier kan ha ulike formål, og at dette kan utarbeides på ulike måter alt ettersom hva

forskeren ønsker dypere innsikt i.

Figur 2.1. Figuren viser hvordan Maaløe (1999) sammenfatter ulike designmuligheter knyttet til formålet med casestudiet (s.75).

Andersen (2008) betegner den beskrivende design som et *a-teoretisk* case-studie, mens testingen av teori i offentligheten blir omtalt som en *teoretisk fortolkende* case-studie. De a-teoretiske studiene er knyttet til interesse for spesielle saker eller miljøer, hvor elementer til fremstilling og forklaring er sentralt. Her vil det være vanlig at studieobjektene kommer til orde selv, slik at forfatteren får vektlagt formidlingen av den sosiale virkeligheten. Idealet vil ofte være å studere aktørene i sine naturlige omgivelser. I de teoretisk fortolkende studiene ses studien av det enkelte case som et typisk eksempel på en klasse av fenomener som det allerede finnes en viss kunnskap om. Kriteriene for empirisk relevans vurderes ut fra eksisterende begreper og teorier, slik at disse strukturerer det empiriske materiale. Hensikten blir da å anvende generaliseringer for å belyse spesielle saker. I motsetning til det siste designet Maaløe presenterer som omhandler utvikling av ny teori, er a-teoretiske og teoretisk fortolkende studier motivert ut fra interesse for det som studeres, fremfor å utvikle generelle innsikter (s.61-62, 68-69,95).

2.2 VALG AV DESIGN I OPPGAVEN

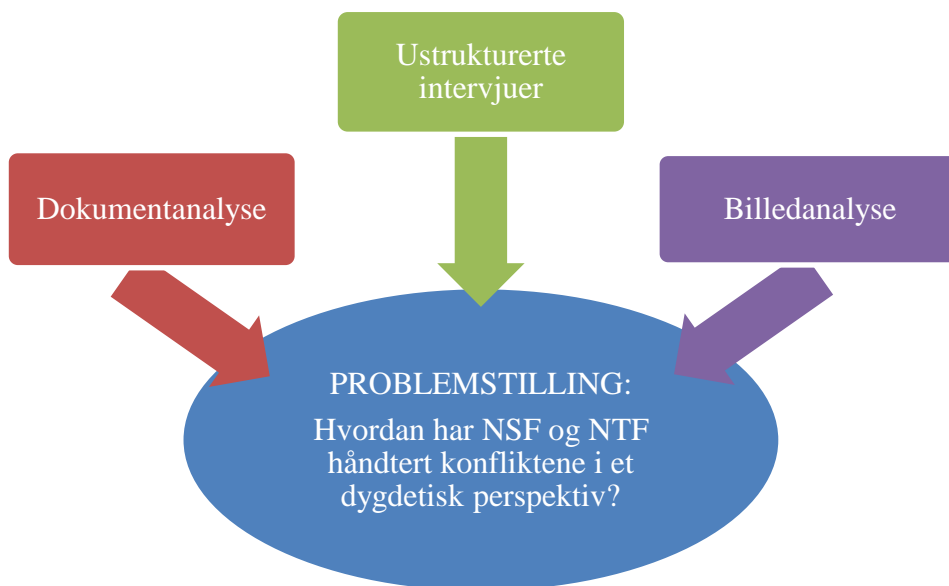
I og med av case-studier baserer seg i stor grad på interessen for det unike, innebærer dette at mine to utvalgte case også er svært ulike på mange områder. Likevel har de begge det til

felles at de inngår i et *teoretisk fortolkende* case-studie om konflikthåndtering, fordi problemstillingen er hvordan Norges Skiforbund og Norges Tennisforbund har håndtert konfliktene i dygdetisk teoretisk perspektiv. Valg av en *teoretisk fortolkende* studie er tatt beroende på tre ulike forhold. Det første og viktigste omhandler de sensitive opplysninger som man kommer over i begge case, og som i en rent beskrivende design vil kunne sette enkeltpersoner i vanskeligheter. Det andre forholdet baserer seg på det faktum at de beskrivende forhold rundt konfliktene allerede forelå i stor grad. Det vedrørende i Norges Tennisforbund fantes som et offentlig tilgjengelig dokument fra Oslo tingrett. Konflikten i Norges Skiforbund har også blitt svært omfattende beskrevet, men da fortrinnsvis av sportsjournalister. I tillegg er det en rekke interne redegjørelser som er blitt frigitt til oppgavens formål. Dekningen i media av de to sakene står dermed i skarp kontrast til hverandre. Som en tredje begrunnelse for å velge *teoretisk fortolkende* studie, har jeg lagt vekt på min begrensede erfaring med case-studiet, og behovet for en mest mulig hensiktsmessig strukturering av empirien. Dette bygger på de betraktninger Andersen (2008) gjør omkring behandlingen av innsamlet empiri. Han skriver at eksisterende begreper og teorier som kan benyttes i en slik case-studie, kan gi kriterier for empirisk relevans, og således kan oppsummere eller strukturere empirisk materiale. Videre påpeker forfatteren at teorier passer best i fortolkende case-studier når de aktivt organiserer størsteparten av den empiriske variasjonen (s.68-70).

KAPITTEL 3: METODE - VALG OG BESKRIVELSER

3.1 METODEVALG

I denne oppgaven har jeg benyttet de muligheter som case-studiet gir med tanke på bruk av flere forskjellige datakilder, slik Maaløe (1999) beskriver. Problemstillingen er derfor belyst ved innhenting av kvalitative data ved gjennomføring av ustrukturerte intervjuer og dokument- og billedanalyse.

Figur 3.1. Figuren viser hvordan problemstillingen er formulert, og hvilke metoder som er brukt for å belyse den.

Halvorsen (2008) skriver at den kvalitative metoden, som oppgaven bygger på, tar sikte på å innhente utfyllende data om situasjoner og personer. Dette skal igjen bedre muligheten for å forstå atferd og hvordan de som undersøkes oppfatter ulike situasjoner. Metoden kjennetegnes også ved at man søker mange opplysninger om få undersøkelsesenheter, og tolkningen av data søker relevans i forhold til et problemområde eller en problemstilling (s.128,132). Når man har som mål å belyse en dygdetisk håndtering ut fra forhold som kontekst, begrunnelser, motiv og mening, er valg av kvalitative undersøkelsesmetoder helt naturlig sett i sammenheng med kvantitativ metode som søker data uttrykt i mengdetermer. Selv om ustrukturert intervju og dokument - og billedanalyse er brukt i begge utvalgte case, er de vektlagt forskjellig ut fra hvilken konflikt som er vurdert. Dette henger sammen med det jeg beskriver som ”sakens natur”, et uttrykk jeg skal forklare nærmere i det påfølgende avsnittet.

3.2 TANKER OM ”SAKENS NATUR” SOM GRUNNLAG FOR METODEBRUK

Begrepet ”sakens natur” henspiller seg i denne sammenhengen på hvor alvorlig konflikten er i et overordnet perspektiv. Alvorlighetsgraden baserer seg igjen på forhold som hvor avgjørelser i konflikten tas, og på hvilket grunnlag disse beslutningene blir fattet. Konflikten i Norges Tennisforbund har to klart definerte parter. Striden innebefatter samtidig søksmål,

trusler, sjikanering og politianmeldelser, og saken måtte til slutt avgjøres i rettssystemet. Dermed fantes det på forhånd en utredning av begge parter synspunkter på et mislighold av foreldreavtalen, og som nevnt Oslo tingretts vurdering og konklusjon. På grunn av disse omstendighetene har jeg derfor vurdert det dit hen at det mest hensiktsmessige i denne konflikten, er å fokusere mer på dokumentene og noen få intervjuobjekter.

Konflikten i Norges Skiforbund er av en annen natur. Saken fremkaller et skjevt smil hos mange, og den kan ikke betegnes som særlig alvorlig ut fra de store samfunnsmessige og globale perspektiver. I tillegg er det flere aktører og større uklarhet omkring roller og kommunikasjon. Både VM-arrangøren og Oslo kommune har vært sentrale aktører i forkant av testhoppingen, uten at de har tatt de endelige beslutningene om hvordan det skulle reageres overfor Romøren, Gaustad og Nordby. Dekningen i media har vært formidabel, uten at prosessene i saken av den grunn er grundig beskrevet for utenforstående. Dette har ført til overveielser og et behov for flere samtaler med ulike personer. Derfor har da også det ustrukturerte intervjuet en langt større plass som metode i denne case.

3.3 DET USTRUKTURERTE INTERVJUET - SAMTALEN

Halvorsen (2008) setter likhetstegn mellom det ustrukturerte intervjuet og *samtalen*, og han mener at *samtalen* som en kvalitativ metode er relevant når man ønsker å studere fenomener som allerede har skjedd. Halvorsen beskriver dette som en muntlig metodeform hvor intervjueren styrer kommunikasjonen minst mulig og lar informanten føre ordet i størst mulig grad. Forskeren kan snakke med mennesker med førstehåndskjennskap til ulike sosiale systemer eller fenomener, gjerne basert på en liste over temaområder. Halvorsen mener at denne formen for intervju også kan være nyttig helt i starten av et prosjekt, når man ikke vet med sikkerhet hvilke spørsmål som skal stilles. Selv om klassifikasjon av innsamlet data kan være vanskelig ved en slik uformell intervjuform, er styrken i forhold til formelle intervjuer og enqueter at intervjupersonen ikke styres inn i en bestemt måte å tenke på. På denne måten kan respondenten uttrykke og utdype sine meninger på en mer selvstendig og friere måte (s.137-138).

Nicolaisen, Syse & Tollefsen (1999) på sin side trekker historiske linjer helt tilbake til de greske filosofenes tid når de omtaler *samtalen* som metode. De skriver om Sokrates' dialektiske metode som konsentrerer seg rundt nettopp *samtalen*, da som en dialog mellom

mennesker. I følge Sokrates selv var ikke hans filosofiske oppgave å komme opp med svar, men derimot å stille spørsmål. Formålet med en slik dialektisk tekning, er at samtalepartnerne kan komme på et høyere nivå åndelig, intellektuelt eller moralsk. Sokrates bedrev aldri samtaler for forlystelsens skyld. Han ville heller kaste lys over de feilaktige oppfatninger som fører til at flere mennesker lever et dårlig liv, uten å være klar over det selv (s.73,76).

Selv om metoden her beskrives som både uformell og ustrukturert, påpeker Maaløe (1999) at *samtalen* i et vitenskapelig arbeid skiller seg fra den dagligdagse samtalen, da den som metode er mer strukturert rundt temaer, mer åpent og mer søkende. Han beskriver *samtalen* mer som et slags samvær hvor man forsøker å hjelpe både seg selv og intervjuobjektet til en bedre forståelse. Maaløe ser det som helt avgjørende å søke opplysninger om konkrete forhold i en case. Derfor bør man ikke uttrykke seg i generelle termer, men stille konkrete spørsmål for å få nyttige data. Han påpeker samtidig også viktige forskjeller mellom forskningsintervjuet og de intervjuer som foregår på TV-skjermen. Han mener at journalistenes mål er å sette mektige mennesker i samfunnet på plass gjennom å utsette de for listige og kritiske spørsmål, noe de gjør med stor fornøyelse. Det hele utspiller derfor som en kamp hvor den intervjuede må overbevise seg selv og andre om sitt synspunkts fortreffelighet. Sammenlignet med dette, er forskningsintervjuet en dialog med avklaring som formål, hvor det hele må forløpe seg på informantens premisser (s. 58-59,180-181, 187).

3.4 INFORMANTENE – REDEGJØRELSER OG BEGRUNNELSER

Informantene i prosjektet er valgt ved *strategisk utvalg* og *snøballutvalg*, slik Halvorsen (2008) legger det frem i sin bok. I strategiske utvalg vil man ikke være fokusert på å sikre representativitet, men å få høyest mulig kvalitativt innhold på informasjonen. Man søker å få intervjuet de personer som har mest kunnskap eller den beste evnen til å uttrykke seg. Slike utvalg kjennetegnes også ved at forskeren forsøker å innhente denne kvalitative informasjonen enten fra undersøkelsesenheter som anses som typiske, eller fra så ulike typer enheter som mulig, men at dette vil bero på hva som er mest hensiktsmessig for problemstillingen. Halvorsen mener i tillegg at de strategiske utvalgene vil være å foretrekke når utvalget av informanter er lite. *Snøballutvalget* egner seg spesielt i kvalitative studier av sosiale nettverk og der universet er ukjent. Metoden går ut på at man fra én informant får oppgitt navnet på andre aktuelle informanter, og gjennom intervjuer av disse, kan ytterligere navn komme opp. Halvorsen skriver avslutningsvis at utfordringen vil være å unngå et for

snevert utvalg av respondenter, og heller få så stor variasjon i informantenes erfaringer og oppfatninger som mulig (s.164).

Følgende legges til grunn for utvelgelsen av informanter:

KONFLIKTEN I NORGES TENNISFORBUND:

Per Wright: Var daværende president i NTF, og forbundets talsmann til media i saken.

Undertegnet utelukkelsesbrevet som ble sendt til foreldrene Myhre.

Arne Sartz-Knudsen: Er generalsekretær i NTF, og Wright henviste selv til Sartz-Knudsen for utdypende forklaringer omkring enkelte spørsmål som Wright selv mente han ikke kunne svare tilstrekkelig på.

Torger Bjørnstad: Stilte som forbundets mediekontakt til samtalen sammen med Sartz-Knudsen på eget initiativ fra NTF.

KONFLIKTEN I NORGES SKIFORBUND:

Åsne Havnelid: Var administrerende direktør for VM-arrangøren, og også til stede under testhoppingen. Hadde en sentral plass i media rett i etterkant i forhold til hvilke beskjeder som ble gitt til rennleder. Avholdt en pressekonferanse om testhoppingen.

Truls Jahnsen: Var daværende generalsekretær i NSF i den tiden konflikten pågikk. Informasjonsansvarlig i NSF Hopp navnga Jahnsen som den personen som kunne skaffe til veie og gi utdypende forklaringer rundt interne dokumenter. Jahnsen undertegnet brevet som ble oversendt Gaustad og Nordby, hvor han på oppdrag fra skipresidenten ba om en skriftlig redegjørelse av de vurderinger og beslutninger som førte til Romørens hopp.

Odd Seim-Haugen: Valgt fordi han som høyesterettsadvokat bistod med redegjørelsen til Nordby og Gaustad, som ble utarbeidet på anmodning fra NSF.

Torgeir Nordby: Var daværende rennleder i Holmenkollen. Hadde søkelys mot seg i media, og ble irettesatt av Skistyret.

Roar Gaustad: Er leder i Kollenhopp. Engasjert i media omkring åpningen av den nye bakken. Hadde også søkelys mot seg i media, og ble irettesatt av Skistyret.

Clas Brede Bråthen: Er sportssjef i NSF Hopp, og tok seg av all kommunikasjon med media på NSF Hopp sine vegne. Stilte sammen med Romøren på forbundets pressekonferanse.

Erik Øimoen: Var Oslo kommunes byggherre i Holmenkollen, og informasjonskontakt i kommunen henviste til Øimoen på spørsmål om hvem som kunne redegjøre for saken.

Anne-Kristin Vie: Byrådssekretær i Oslo kommune. Informasjonskontakt i Oslo kommune henviste til Vie på spørsmål om hvem som kunne redegjøre for saken.

Kristin Vinje: Finansbyråd i Oslo kommune. Ble valgt fordi navnet kom frem i samtale med annen informant, angående kommunikasjonen mellom kommunen og NSF.

Sverre Seeberg: President i Norges Skiforbund, og en del av Skistyret som gav Nordby og Gaustad irrettesettelsen. Seeberg ble av visepresident Røste utpekt som den rette til å svare på spørsmål om irrettesettelsen.

Alle henvendelser om samtaler ble gjort via e-post, hvor mottakeren har fått informasjon om oppgavens formål. Deretter har det vært opp til vedkommende å besvare henvendelsen. Der e-posten ikke er besvart, er det gjort forsøk på å nå vedkommende på telefon. Alle informanter er blitt muntlig informert om at deres bidrag i oppgaven vil bli lagt frem ordrett av meg, og deretter vurdert og godkjent av dem selv før den ferdigstilles for innlevering.

Tabell 3.1. Tabellen gir en oversikt over hvilke personer jeg har intervjuet vedrørende konflikten i Norges Tennisforbund. Den gir også informasjon om hvor og når møtet fant sted, samt varighet av og formålet med samtalene

NÅR	HVEM	HVOR	VARIGHET	FORMÅL
23.09.10	Per Wright, daværende president i NTF	NIH	Ca 1 time og 30 minutter	Samtale og overlevering av dokumenter
22.11.10	Per Wright	NIH	Ca 1 time og 15 minutter	Samtale og avklaring
07.12.10	Generalsekretær i NTF Arne Sartz-Knudsen, og mediekontakt i NTF Torger Bjørnstad	Riksanlegget	Ca 1 time	Samtale
15.02.11	Arne Sartz-Knudsen og Torger Bjørnstad	Riksanlegget	Ca 1 time	Samtale og avklaring
23.06.11	Per Wright	NIH	Ca 1 time og 15 minutter	Samtale og avklaring

Tabell 3.2. Tabellen gir en oversikt over hvilke personer jeg har intervjuet i konflikten vedrørende konflikten i Norges Skiforbund. Den gir også informasjon om tidspunktet og møtested for samtalene, varighet og hvilket formål de hadde.

NÅR	HVEM	HVOR	VARIGHET	ANNET
01.10.10	Truls Jahnsen, daværende generalsekretær i NSF	Ullevål stadion	Ca 2 timer	Overlevering og forklaring av dokumenter
27.10.10	Åsne Havnelid, administrerende direktør i SKI-VM 2011	VM-paviljongen	Ca 1 time og 15 minutter	Samtale
16.12.10	Oslo kommune v/byrådssekretær Anne K. Vie og byggherre Erik Øimoen	Rådhuset	Ca 1 time	Samtale
11.02.11	Odd Seim-Haugen, høyesterettsadvokat	NIH	Ca 1 time og 10 minutter	Samtale
02.05.11	Oslo kommune v/Anne K. Vie og Erik Øimoen	Rådhuset	Ca 1 time	Samtale og avklaring
12.5.11	Leder av Kollenhopp Roar Gaustad, rennleder Torgeir Nordby og Odd Seim-Haugen	Ullevål stadion	Ca 1 time og 30 minutter	Samtale
30.05.11	Clas Brede Bråthen, sportssjef NSF Hopp	Ullevål stadion	Ca 1 time og 30 minutter	Samtale
09.06.11	Sverre Seeberg, president NSF	DNB NOR, Aker Brygge	Ca 45 minutter	Samtale
20.06.11	Åsne Havnelid	VM-paviljongen	Ca 45 minutter	Samtale og avklaring
06.09.11	Torgeir Nordby	Bostedsadresse i Tønsberg	Ca 2 timer og 20 minutter	Samtale
19.09.11	Kristin Vinje	Rådhuset	Ca 40 minutter	Samtale
29.09.11	Roar Gaustad	Bostedsadresse i Oslo	Ca 1 time og 10 minutter	Samtale
28.03.12	Clas Brede Bråthen	Ullevål stadion	Ca 45 minutter	Samtale og avklaring

Til slutt i dette avsnittet, vil jeg begrunne hvorfor personer som har en opplagt sentral rolle i konfliktene ikke står på informantlisten.

Thale Myhre:

Dersom man først ser på konflikten i Norges Tennisforbund, er kun tre personer intervjuet, og alle tre tilhører forbundet. Jeg har bevisst valgt ikke å henvende meg til Thale Myhre for en samtale. Slik det fremgår av presentasjonen av saken, og slik diskusjonen i oppgaven vil vise, er konflikten en tvist mellom Thales foreldre og ansatte i Norges Tennisforbund. I følge NTF var hun ikke årsaken til utelukkelsen, men konsekvensene rammet først og fremst Thale selv. Legger man Creswell (2009) sine meninger om etiske forhold til grunn, skal forskeren spesielt respektere det han kaller sårbare populasjoner i arbeidet. I denne gruppen har Creswell kategorisert mindreårige (under 19 år) (s.89). Thale Myhre var 14 år da hun ble medlem av Team Odin, og 17 år da oppgaven startet. Dette er et forhold som var avgjørende for at jeg ikke valgte å søke informasjon fra henne. Eventuelle spørsmål til henne om saken, ville lett kunne sette henne i en vanskelig situasjon. Vurderinger fra hennes side som støttet den ene parten, ville kunne tolkes som en fallitterklæring overfor den andre parten. Jeg undervurderer samtidig ikke hennes evne til å komme med selvstendige formuleringer av den grunn. Hennes synspunkter skal da også være utredet av advokat Racin Meltvedt og advokatfullmektig Baumann da saken kom opp i Oslo tingrett.

Thorbjørn og Joan Myhre:

Også foreldrenes synspunkter i denne saken er fylldig utredet for av advokatfullmektig Baumann og advokat Racin Meltvedt. I tillegg har Joan Myhre aktivt fått bruke media i form av TV 2, for å fronte deres side av konflikten. Disse to forholdene til sammen har derfor blitt vurdert for å være tilstrekkelig informasjon om hvordan foreldrene oppfattet denne tvisten.

Anette Sagen:

Mye av det som er skrevet om Thale Myhres rolle, gjelder også for Anette Sagen. At hun sitter inne med informasjon om håndteringen som kan vurderes i det dygdetiske perspektivet er høyst sannsynlig. Likevel mener jeg det kan være problemfylt å få en arbeidstaker til å vurdere en konflikt mellom en kollega og egen ledelse. En støtteerklæring den ene veien, kan sette den andre parten i et dårlig lys. Et sitat fra Romørens brev til NSF Hopp illustrerer godt den vanskelige rollen ikke bare Sagen, men også de andre landslagshopperne hadde i etterkant av testhoppingen:

”Etter pressekonferansen ville Anette gå ut og si at dette var horribelt at jeg skulle straffes på den måten, men hun fikk ikke lov av Jørgen (Hyvang) da dette var å gå imot en av sine egne. Vi kunne ikke ha en intern sak gående i media. De andre gutta på laget fikk også beskjed om at de måtte tenke over hva de sa i media og helst ikke kommentere saken. For vi kunne ikke gå imot hverandre i media.”

Romøren antyder også i samme brev at det var mye opp til Anette og hvordan hun tok det, i forhold til hva som skulle skje fremover etter testhoppingen. Likevel er det svært lite i intervjuene eller dokumentene som peker på at Anette Sagen hadde noen sentral rolle i NSF sin håndtering av saken.

Bjørn Einar Romøren:

Også Bjørn Einar Romøren har i konflikten stått mellom to stridende parter. Han ville likevel vært en aktuell informant, fordi hans skriftlige synspunkter og redegjørelser til NSF reiste mange spørsmål som kunne ha belyst problemstillingen bedre. Årsaken til at han ikke står på informantlisten er enkel. Han ønsker ikke å stille til en samtale. Mine henvendelser direkte til ham stod ubesvarte. Først da jeg kontaktet hans medierådgiver Rune Brynhildsen ble det kommunisert til meg via ham. Brynhildsen skriver i en e-post til meg fra 20.juni 2011:

”Hei Eirik,

Beklager å måtte skuffe deg. Jeg har tatt dette med Bjørn Einar, som er klar på at han ikke ønsker å bidra til risikoen for at denne saken blusser opp igjen. Dersom du har fått tilgang på hans skriftlige korrespondanse med NSF, og i tillegg snakket med andre hovedpersoner, har du sikkert en god oversikt over at dette var en meget betent sak, med mange aspekter. For Bjørn Einars del ble den avsluttet etter at han ba om offentlig unnskyldning - samt som en egen del av hans evaluering av den aktuelle sesongen.”

Som svar fra meg ble det gitt et stående tilbud til Romøren om å snakke med meg dersom han skulle ombestemme seg.

Steinar Johannessen:

Johannessen er leder av Hoppkomiteen i Norges Skiforbund. Han undertegnet svarbrevet som ble sendt Romøren i april 2010. Jeg hadde utarbeidet noen spørsmål i tilknytning til dette brevet fra hoppkomiteen. Derfor kontaktet jeg Johannessen en rekke ganger. I en telefonsamtale 1.juli 2011 ble vi enige om å kontaktes etter sommerferien på grunn av at han

hadde mye å gjøre i jobbsammenheng. Deretter ble det sendt en e-post i september måned etter at han ikke var å nå på telefon. Det ble ikke gitt noen tilbakemelding på denne mailen, men i november besvarte Johannessen en ny telefonhenvendelse. Der ble vi enige om at jeg skulle sende mine spørsmål på mail, og han skulle selv avgjøre om han ville svare tilbake på telefon, e-mail eller i et avtalt møte. I desember sendte jeg en ny e-post hvor det ble satt en tidsfrist for svar, og om han i det hele tatt hadde anledning til å svare innenfor denne tidsfristen. Denne henvendelsen har ikke blitt besvart. Johannessen var Hoppkomiteens representant i samtale med sportssjefen i NSF Hopp og Skistyret, og det var derfor ikke aktuelt å oppsøke en annen informant som erstatter. Mine spørsmål til Steinar Johannessen står derfor ubesvart.

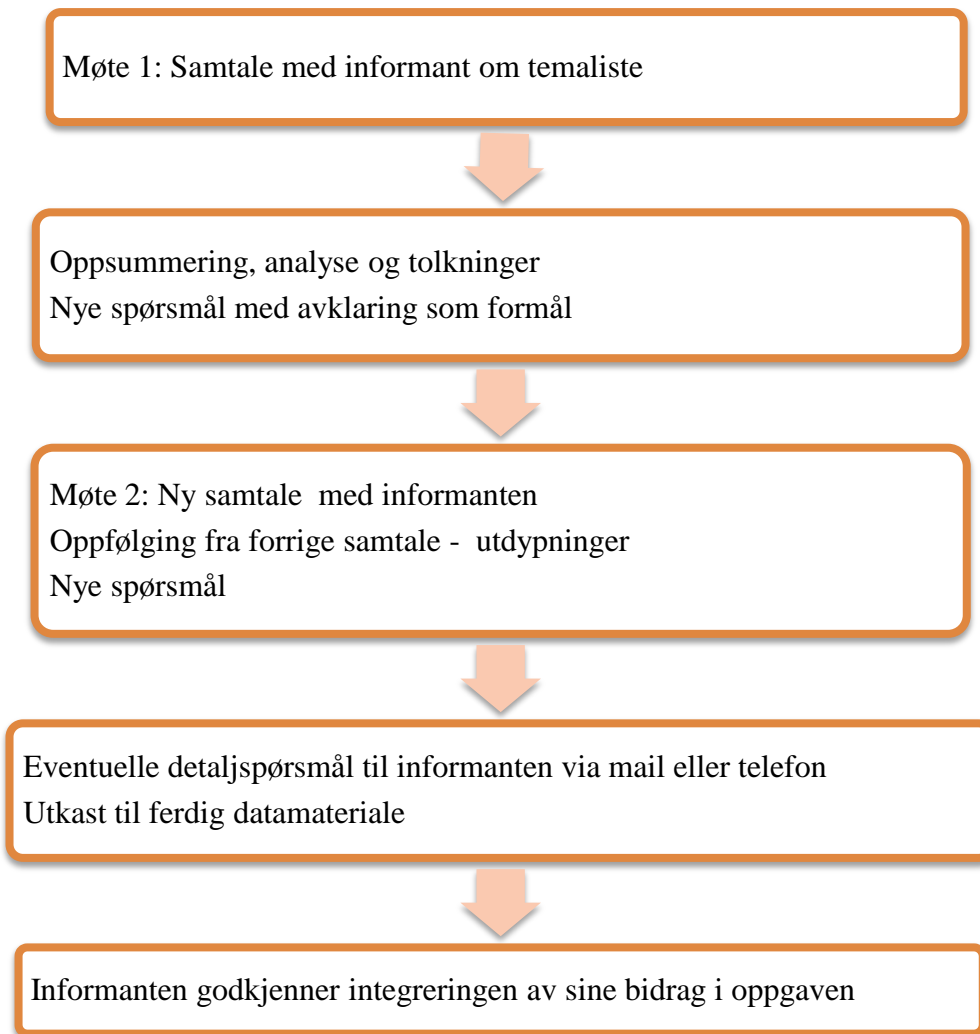
Avslutningsvis vil jeg si kort om bruk av båndopptaker i intervjuene. Båndopptaker ble forespeilt en av informantene på et tidlig stadium i oppgaven, men informanten avslodette, og vi kom heller raskt til enighet om å gjøre enkelte notater i forhold til temaliste. Jeg fikk derfor et inntrykk av at båndopptakeren lett kunne gjøre informantene utilpass. Av frykt for at enkelte skulle samtykke til å snakke til båndopptaker, men egentlig ikke følte at dette var ønskelig, bestemte jeg meg for ikke å ta med dette verktøyet i det videre arbeidet. I tillegg ville ikke informantenes kroppsspråk fanges opp av lydbåndet. Det ble derfor raskt klart for meg at det viktigste ble å innlede en dialog med informantene gjennom arbeidet med oppgaven, bygd på de notater jeg har gjort under og rett etter intervjuene basert på temalister. Slikt sett var hovedmålet ikke å innhente mest mulig informasjon fra hvert enkelt møte, men at både jeg og informanten følte at vi uten problemer kunne møtes igjen på et senere tidspunkt dersom noen skulle ha behov for dette.

3.5 TOLKNING OG FORSTÅELSE I SAMTALEN

Maaløe (1999) gjør et viktig poeng av at forståelsen i en samtale ikke bare involverer forskeren som en tekniker, men også som person. Man kan lett ledes på ville veier av sin egen emosjonalitet. Tolkninger kan derfor i beste fall bli rent lotteri dersom man ikke tentativt sjekker ut sine konklusjoner om de mennesker man samtaler med. Han presiserer hvor viktig det er å velge en design der informantene får mulighet til å sjekke om forskeren overhodet har forstått noe av det som foregår i deres virkelighet (s.57, 67, 68). Creswell (2009) legger frem anbefalte gyldighetskriterier for kvalitativt arbeid. Han skriver at slike ting som ferdige rapporter og spesielle beskrivelser basert på et råmateriale, skal presenteres overfor

informanten på nytt, slik at vedkommende kan vurdere om de kvalitative funnene oppleves som riktige i forhold til hva de uttrykte (s.191). Maaløe (1999) utfyller disse synspunktene ved å skrive om Bronislaw Malinowski, som mener at selve datainnsamlingen i feltet og sammenfatting av data bør avløses av hverandre i jakten på bedre forståelse. Spesielt blir dette viktig når én informant setter allerede innsamlet data i et nytt lys. I prosessen mener Maaløe at det er av stor viktighet at case-forskeren utviser den største distanse til integreringen av data og teori, slik at ikke prosessen blir teoretisk selvoppfyllende. Dette sikres ved at man lar seg styre av en refleksjon over det som overrasker og undrer oss, fremfor å ville henholdsvis bevise eller motbevise en bestemt fasit. Han ser faren ved at man lar seg styre ideologisk til å søke og bekrefte det man helst vil se, og at dette kan skygge for virkeligheten (s.51-73,178).

I sammenheng med den ovennevnte faren for at forskeren kan villedes av sine egne følelser i tolkningene, stresser Maaløe (1999) viktigheten av objektivitet i arbeidet. Han skriver at objektivitet er å forplikte seg til å se verden i lys av dens mangfoldighet, et mål som er svært vanskelig å etterleve og derfor fristende å omgå. Mer overordnet mener han at samfunnsforskningens mål bør være å oppheve ensidige perspektiv og den manglende evnen til å lytte som ofte forbindes med slike synsvinkler. Dette krever en vilje til å teste ut sin forforståelse, metoder og ideer (s.51-52). Fog (2004) mener likevel at man i det kvalitative forskningsintervjuet aktivt går inn i det andre menneskets univers. Det er snakk om en forpliktelse til å sette seg inn i den kontekst informanten opererer innenfor. I denne konteksten kan det være ting ved intervjupersonen eller temaet som opphisser eller skremmer. Fog ser det derfor som naturlig at forskeren kan bli følelsesmessig engasjert (100-101). Slikt sett kan Maaløes krav til objektivitet og ulike perspektiv, og Fogs krav til innlevelse, være motstridende og en vanskelig balansegang for forskeren. Det er slik jeg ser det, snakk om å tre inn og ut av to ulike roller. Den ene handler om å ta del av informantens verden, mens den andre krever at man trer ut og har en mer objektiv tilnærming til analysen.

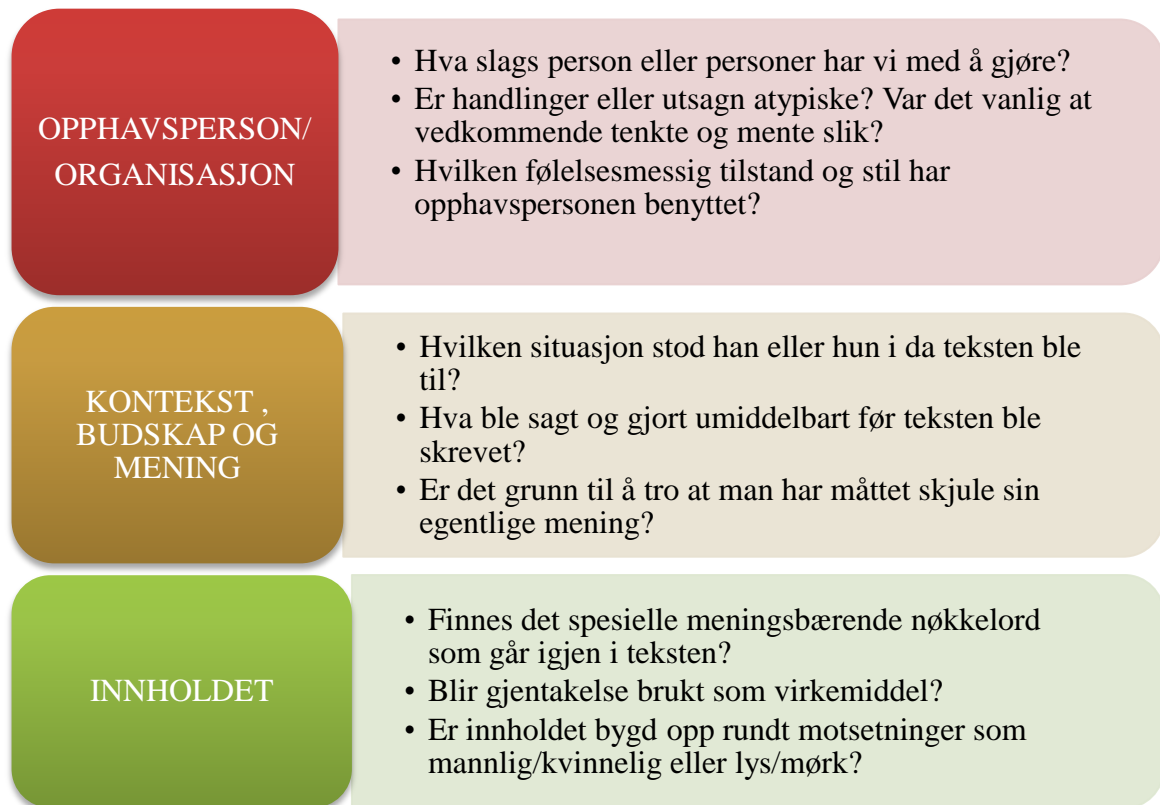

Figur 3.2. Figuren viser prosessen fra første møte med informanten til relevant empiri fra intervjuene er integrert i oppgaven. Den baserer seg på Maaløe (1999) og Creswell (2009) sine gyldighetskriterier for tolkninger i kvalitativt arbeid.

3.6 DOKUMENTANALYSEN – TEORETISKE PERSPEKTIVER OG PRESENTASJON AV BENYTTETE DOKUMENTER

Kjeldstadli (2000) påpeker at kildegranskning i form av tekstanalyse krever at vi tolker kilden. En slik kvalitativ teknikk går sammen med en hermeneutisk tilnærming hvor en søker å tolke meninger. Kjeldstadli skriver at en teksttolkning følger i tre ledd. Først må den *språklige meningen* klarlegges. Kort sagt handler dette om hva enkeltord eller i uttrykk i teksten betyr. Deretter søker vi etter *budskapet* i teksten. Hva ønsker opphavspersonen å formidle til leseren? Til slutt gjengir leseren meningen med egne ord, slik at det kommer fram

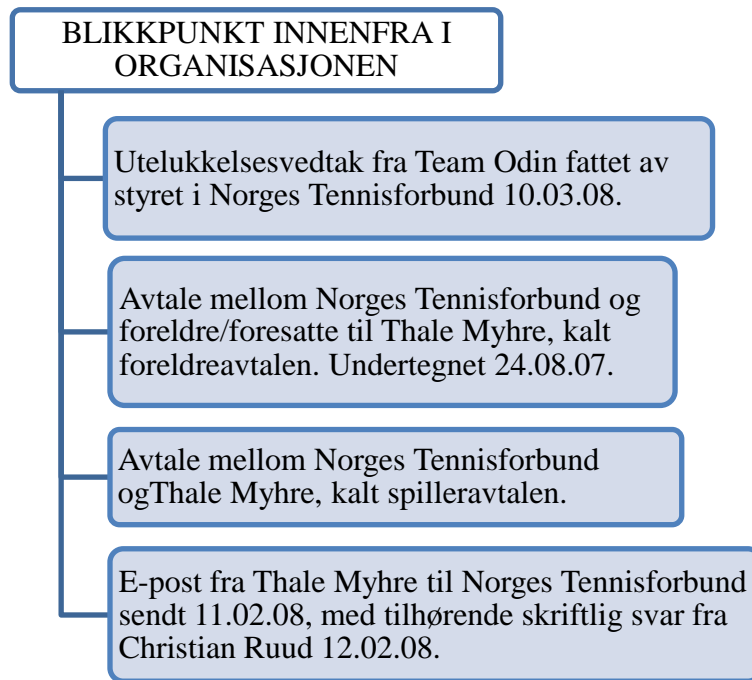
hva vedkommende legger i teksten. Kjeldstadli gjør også oppmerksom på at den som tolker må være bevisst på at opphavsmannen skaper teksten i en sammenheng eller kontekst.

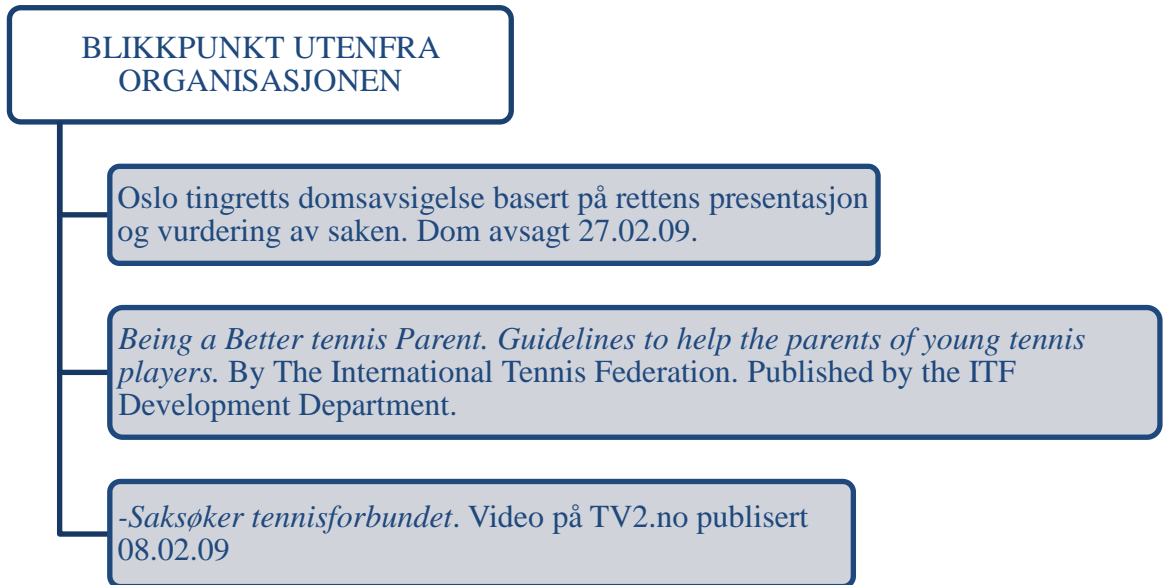
Figur 3.3. Figuren presenterer sentrale spørsmål som Kjeldstadli (2000) presenterer i forhold en tilnærming til dokumentanalysen. Punktene er relatert til de tre analyseområdene *opphavsperson/organisasjon - kontekst, budskap og mening - innhold*.

I sammenheng med Kjeldstadlis betraktninger om konteksten, viktiggjør han hvilken synsvinkel eller blikkpunkt en fortelling eller tekst har. Er den utenfra, ovenfra eller innenfra? Er fortelleren åpent til stede som allvitende eller som kamuflert? Kjeldstadli konkluderer med at det er viktig å plassere den skrivende i forhold til stoffet i søken etter meningen vedkommende har lagt i dokumentet (s.183,185-190).

DOKUMENTER KNYTTET TIL KONFLIKTEN I NORGES TENNISFORBUND:

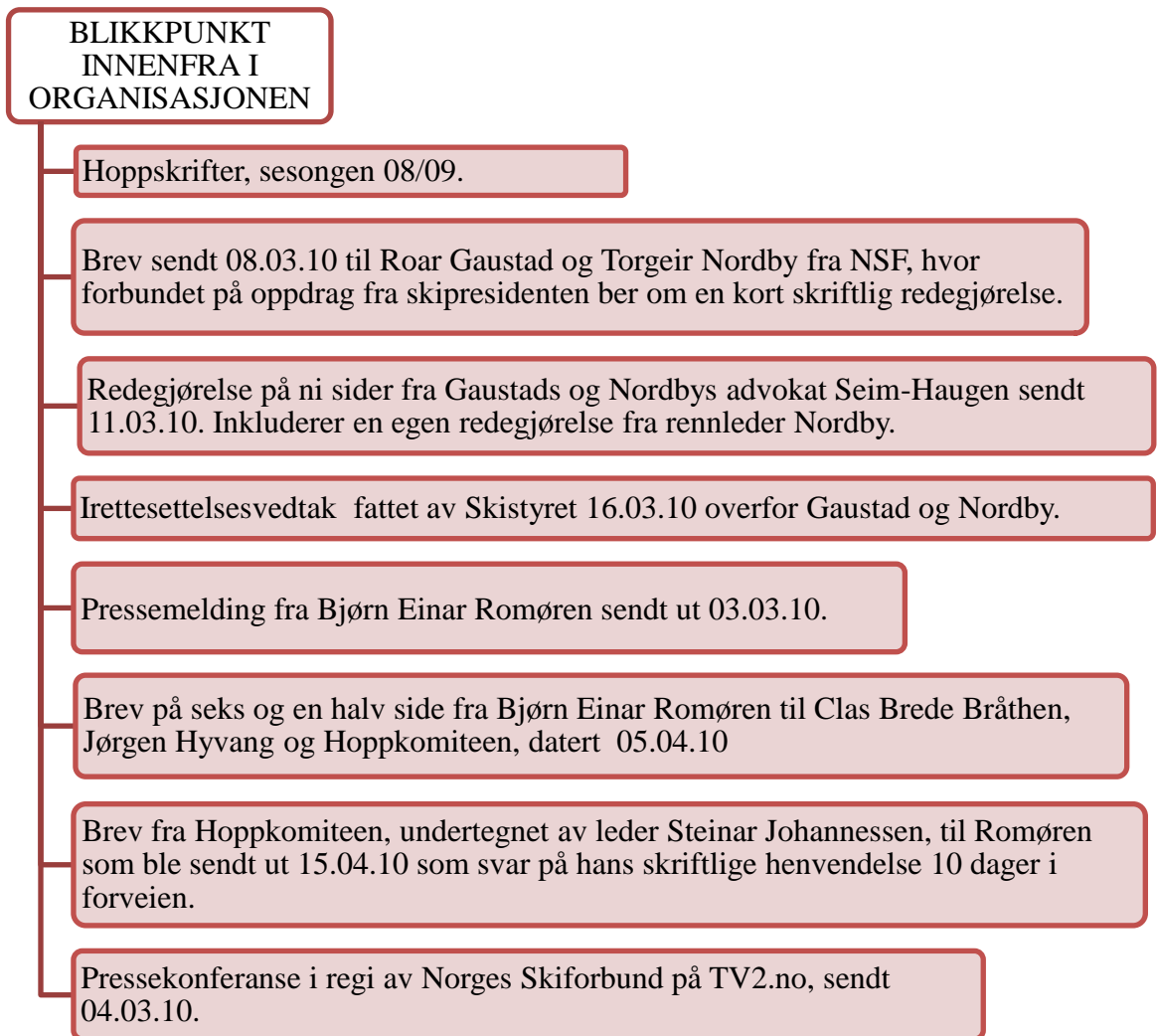

Figur 3.4. Figuren gir en presentasjon av de benyttede dokumenter i diskusjonsdelen som har blikkpunktet innenfra i NTF. De kan betegnes som interne dokumenter, hvor både sender og mottaker av tekstene har en tilhørighet til Tennisforbundet enten som ansatt, spiller eller foresatt.

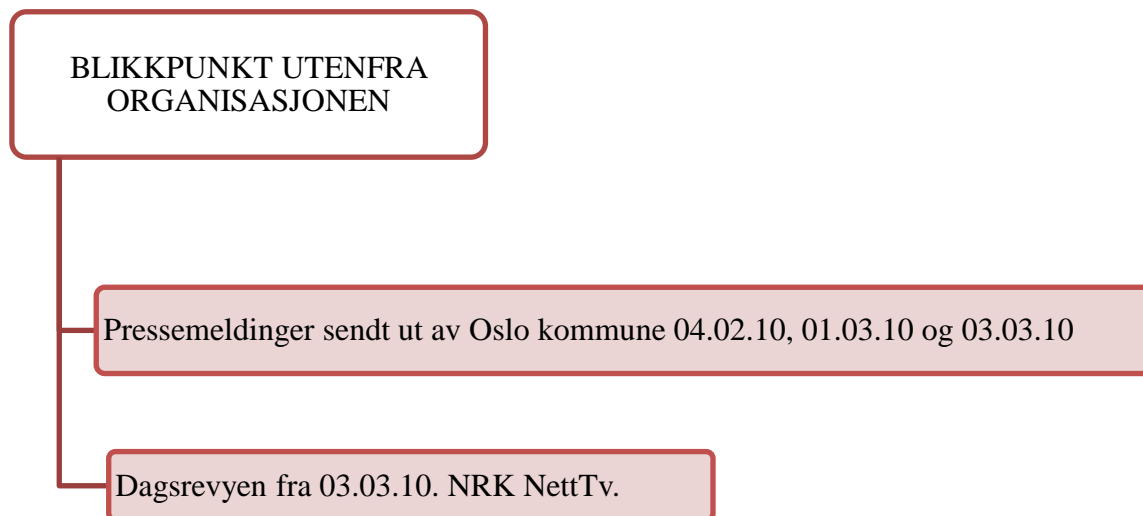

Figur 3.5. Figuren presenterer de dokumenter som er benyttet i diskusjonsdelen hvor blikkpunktet er utenfor Norges Tennisforbund. Opphavet til tekstene har sitt virke utenfor Norges Tennisforbund. Mottakerne kan både være interne og eksterne aktører i forhold til NTF.

DOKUMENTER KNYTTET TIL KONFLIKTEN I NORGES SKIFORBUND:

Figur 3.6. Figuren presenterer de dokumenter som er brukt i diskusjonsdelen i oppgaven som har blikkpunktet innenfra i Norges Skiforbund, og hvor avsenderen er en del av forbundet. Mottakeren er både interne aktører i NSF og/eller utenforstående som følger saken i media.

Figur 3.7. Figuren gir en oversikt over dokumentene som blir brukt i diskusjonsdelen i oppgaven som har blikkpunkt utenfor organisasjonen, og således har sin avsender utenfor NSF.

3.7 BILLEDANALYSEN – BILDEPOLARISERING

Som grunnlag for den billedanalysen jeg har foretatt, har jeg brukt det Nordström (1983) fremlegger som en *polariserende bildeanalyse*. Dette er en form for analyse hvor innholdet i et begrep, et tema eller et interesseområde er objekt for undersøkelsen, fremfor det enkelte bilde. I en polariserende billedanalyse kan sammenligning av forskjellige bilder benyttes for å skaffe seg kunnskaper om innholdet. Nordström mener at de utvalgte bildene skal ha noe til felles, et slektskap i form av for eksempel ikonografi, innhold og distribusjon. Likevel kan ikke en nyttig bildepolarisering bare bygge på slektskap. Det må også finnes motsetninger og ulikheter, slik at vi får en dialog mellom bildene. Forfatteren understreker samtidig at de innsamlede bildene ikke må skilles fra sin ytre kontekst. Senderkonteksten er sentral, og kjennskap til denne er viktig ved undersøkelser av funksjoner og hensikter. Nordström konkluderer til slutt med at en polariserende bildeanalyse ikke uten videre er berettiget og hensiktsmessig. Det avgjørende er i følge ham hvorvidt den kan generere kunnskap og grunnlag for viktige konklusjoner (s.70-72).

En polariserende billedanalyse er kun benyttet i case om konflikten i Norges Skiforbund. En slik analyse er valgt fordi NSF aktivt bruker media for å nå ut til befolkningen med sine budskap omkring sin egen virksomhet. Objektet for analysen er interesseområdet

omkring utøveren og dygdetikken, og det er derfor foretatt en analyse av Bjørn Einar Romøren ved to anledninger. Dette har vært mulig fordi kameraet og person forholder seg helt i ro over lang tid.

Figur 3.8. Figuren viser opptak av Dagsrevyen 3.mars 2010. Bjørn Einar Romøren er gjest i studio, og saken er hovednyheten i sendingen. Kameraet fokuserer på Romøren i fire minutter og 20 sekunder (NRK, 2010).

Figur 3.9. Figuren viser opptak på TV2.no, 4.mars 2010. Bjørn Einar Romøren og Clas Brede Bråthen holder pressekonferanse på Ullevaal stadion. Kameraet fokuserer på Romøren i drøyt 19 minutter (TV2, 2010).

Fordi dette skulle være en bildeanalyse, er lyden tatt bort under studeringen av TV-bildene. For å belyse problemstillingen, har jeg fokusert på forhold som sted, belysning, bekledning, ansiktsuttrykk og kroppsspråk. Kun under vurdering av stemme og tonefall, er lyden igjen satt på. Senderkonteksten er i følge Nordstrøm (1983) sentral, og i diskusjonsdelen vil denne bli belyst i forhold til hvilke hensikter man har hatt ved å stille opp.

KAPITTEL 4: NORMATIV ETISK TEORI - DISKUSJONGRUNNLAG

4.1 KORT OM FORMÅLET TIL ETISKE TEORIER

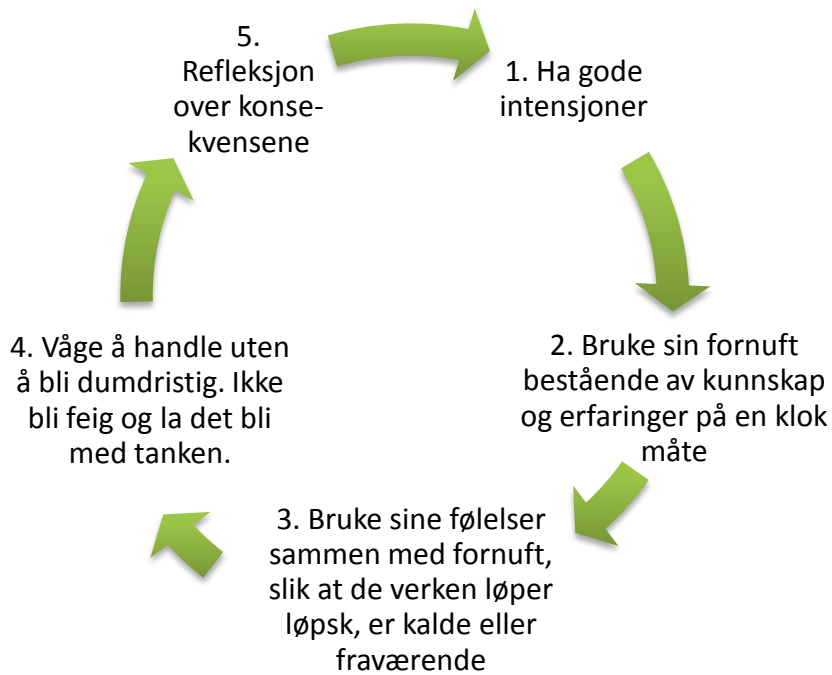
Som skrevet i innledningen, kan en *normativ etisk teori* defineres som ”et helhetlig syn på det riktige og det gode” (Johansen & Vetlesen, 2005:135). Et sentralt spørsmål som Johansen & Vetlesen (2005) tar opp, er hvilket formål etiske teorier skal ha. De mener at våre hverdagslige og intuitive oppfatninger om rett og galt noen ganger ikke er forenlig med hverandre. Vår allmenmoral kan heller ikke gi tilstrekkelig klare prinsipper for hvordan moralske hensyn skal avveies i ulike konflikter. Derfor konkluderer Johansen og Vetlesen med at normativ etisk teori kan ha som formål å være et korrektiv til allmenmoralen. Videre skriver de at en slik teori skal si noe om hvilke hensyn som skal være relevante, og den skal inneholde ett eller flere overordnede prinsipper som sier noe om hvordan disse hensynene bør veies i forhold til hverandre (s.135-136). Vetlesen (2007) sier likevel at selv om etiske teorier er uenige om mye, er de om det *moralske ståstedet* som skal bedømme moralske spørsmål. Dette ståstedet er det upartiske som stridende parter appellerer sin sak til (s.16).

4.2 DYGDETISK TEORI – PERSPEKTIV OG KJENNETEGN

Johansen & Vetlesen (2005) viser til Aristoteles innenfor dygdetikken, og de beskriver denne etikken som en etisk teori der utgangspunktet er den enkelte menneskelige aktøren, og aktørens ønske om å leve et godt liv ved å utfolde seg gjennom sine ypperste evner. Aristoteles mener at et godt liv må innebære bruk av fornuftsevnen, en evne som han anser å være den ypperste av alle. Likevel er ikke bruken av fornuften alltid tilstrekkelig for å leve *det gode liv*. Aristoteles mener også at det å være et moralsk menneske, og der igjennom bli lykkelig, forutsetter å *ville* gjøre det som er godt og riktig (s.147-148). Hos Ariansen, Bolstad, Mathisen & Rabbås (2006) mener Philippa Foot at den moralske kvaliteten til en person viser seg først og fremst gjennom intensjonene man har. Dersom man utfører en handling uten at det var gjort bevisst med den gode viljen, påvirker dette vanligvis ikke hvordan vi bedømmer et menneskes dygder (s. 107). Loland (2002) beskriver også det dygdetiske perspektivet i tråd med Aristoteles sine tanker. Han supplerer Johansen og Vetlesen ved å skrive at man ikke vil være spesielt opptatt av enkelthandlinger og mulige konsekvenser. Derimot vil man fokusere på hva slags mennesker vi bør utvikle oss til å bli (s.13-14). Breivik (1998) følger dette når han setter et likhetstegn mellom dygdetikk og personlighetsetikk. Han mener målet vil være å

utvikle den moralske karakter hos mennesket i samsvar med visse idealer eller etiske standarder i form av rettferdighet, mot, generøsitet o.l (s.8). Hos Lindfelt (1999) poengteres det også at en slik type etikk fokuserer på karakteren hos det handlende subjektet framfor en vurdering av enkelthandlinger. Det sentrale er å reflektere over sine handlinger, sin oppførsel, sine motiv og konsekvensene av sine valg, og samtidig reflektere over hva slags menneske man er og vil være. På denne måten knyttes den moralske refleksjonen til individets identitetsforståelse (s.133).

Skogly Kversøy (2007) beskriver visse kjennetegn på et menneske som handler slik det dygdetske idealet krever. Også han henviser til Aristoteles og Platon, og mener at de begge er enige i at nøkkelen ligger i hvordan fornuften, følelsene og handlingen samvirker i det gode liv. Det viktigste er å handle med gode intensjoner og gjøre det vi tror vil føre til gode konsekvenser. Deretter må man, slik også Lindfelt (1999) påpeker, reflektere over de faktiske resultatene av det vi gjorde, og videre innlemme dette i vårt erfaringsgrunnlag. Skogly Kversøy mener at Aristoteles og Platon her sannsynligvis ser for seg en prosess der vårt erfaringsgrunnlag stadig utvides, og der de viktigste konsekvensene av våre handlinger bør være å skape positive mellommenneskelige relasjoner til andre mennesker vedkommende omgir seg med. (s.78-80).

Figur 4.1. Figuren viser hvordan Skogly Kversøy (2007) ser for seg prosessen i den dygdetiske tankegangen. Her skal den gode intensjonen, fornuften og motet til å handle virke sammen. Til slutt må mennesket reflektere over hvorvidt handlingene har ført til positive mellommenneskelige relasjoner (s.81)

Også Rosalind Hursthouse i Ariansen et.al. (2006) kommer med visse kjennetegn på aktøren i dygdetikken. Hun setter opp premisser for deontologisk teori, handlingsutilitarisme og dygdetikken for å illustrere. Hun skriver at deontologer spesifiserer en riktig handling på følgende måte:

- P.1 En handling er riktig hvis og bare hvis den er i overensstemmelse med en moralsk regel eller et moralsk prinsipp.
- P.2 En moralsk regel er en regel som.....

Innenfor handlingsutilitarismen gjelder følgende:

- P.1 En handling er riktig hvis og bare hvis den fremmer de beste konsekvensene.
- P.2 De beste konsekvensene er de som maksimerer lykken.

I dygdetikken spesifiserer hun en riktig handling slik:

P.1 En handling er riktig hvis og bare hvis den er det en dygdig handlende ville gjøre i en gitt situasjon.

For at ikke den dydige handlende kun skal fremstå som en som bare følger moralske regler slik en deontolog ville, setter Hursthouse inn et støttepremiss:

P.1a. En dygdig handlende er en som handler dygdig, det vil si en som besitter dygdene og utøver dem.

P.2 En dygd er et karaktertrekk som et menneske trenger for å utfolde seg og leve et godt liv (s.119-121).

Dette bringer opp spørsmålet om hva dygd i praksis egentlig er, som igjen fører oss tilbake til Aristoteles.

4.3 ARISTOTELES OG DYGDENE – INTERNE OG EKSTERNE GODER

I sammenheng med dygdetikken introduserer Johansen & Vetlesen (2005) Aristoteles og *dygdene*. Aristoteles er klar på at godhet er en konsekvens av å utvikle dygdene, der en dygd er ment som en disposisjon i mennesket for å handle på en bestemt måte. Dygdene er derfor det forfatterne kaller attributter ved individene, ikke ved ulike sosiale institusjoner i samfunnet. De angir også en aktivitet som individet er engasjert i, og de utvikles gjennom handlinger som aktøren selv foretar. Et menneske blir derfor dygdig gjennom prøving og feiling i egen praksis. Eksempler på dygder kan være *mot*, *ærlighet*, *generøsitet*, *rettskaffenhet* og *sindighet*. Dygdene skal utvikles til stabile disposisjoner ved individet. Forfatterne trekker frem *ærlighet* som eksempel. For at denne dygden skal kunne anses som en stabil disposisjon, må man ønske å realisere den som en permanent side ved sin være- og handlemåte. Dersom man i en situasjon som krever ærlighet, fristes til å handle uærlig og deretter handler uærlig, har man ikke lyktes i å tilegne seg dygden. Forfatterne henviser også til MacIntyre som betegner dygd som en tilegnet menneskelig egenskap, og knytter denne dygden til interne goder i bestemte praksiser. Det er først når individet tilegner seg dygder i en bestemt praksis, at både individet selv og fellesskapet som inngår i denne praksisen oppnår et gode. De eksterne godene derimot karakteriserer MacIntyre som en persons eiendom. De er gjenstand for konkurranse, og kan være eksempelvis materielle ting, posisjoner og makt. Jo flere slike

goder et menneske har, jo færre vil normalt en annen få. (s.148-149, 154). Også Breivik (1998) legger frem et slikt skille i idrettsfilosofien, når han klassifiserer verdier ut fra om de er interne eller eksterne. Det som har intern verdi er det som er verdifullt i seg selv, og Breivik mener de interne verdiene er knyttet til en bestemt idrettslig praksis på en unik måte. Eksterne verdier derimot er ikke unike, og en betegnelse på det som vurderes som verdifullt som middel til å nå andre mål. Når noe anses som et middel, mister det samtidig sin unike verdi (s.9-10).

Hos Ariansen et.al. (2006) peker Philippa Foot på at dygden skiller seg fra andre positive menneskelige egenskaper som kroppslige egenskaper og mental styrke. Et dygdfullt menneske karakteriseres ved den gode viljen, slik også Johansen & Vetlesen (2005) skriver. Hun understreker samtidig at påstanden må modifiseres. At man handler feil mens intensjonen er god, kan likevel bety at personen er lite dygdfull. Slik vil det være dersom man handler galt mot et annet menneske uten å forstå det selv. Ellers mener Foot at dygdene er et korrektiv, der hver dygd opptrer ved tilfeller der vi må stå imot fristelser eller situasjoner der motivasjonen blir satt på prøve. Hun henviser til Aristoteles' refleksjon som sier at dygder handler om det som er vanskelig for menneskene. På den måten finnes dygdene mot, måtehold, flittighet og ydmykhet, fordi det er fristende å vike unna, nyte, være lat eller å sette seg selv for høyt (107,110-111). Hos Johansen & Vetlesen (2005) påpeker MacIntyre at dygd ikke må forveksles med profesjonell dyktighet, noe som vil si kompetanse til å utføre en bestemt type oppgave. Den som har tilegnet seg en dygd forventes å praktisere den i et bredt spekter av situasjoner (s.154).

Nicolaisen et.al. (1999) presenterer i henhold til dette det de kaller *etisk* dygd. Det er den etiske dygden som skal utgjøre menneskets moralske karakter. Aristoteles mener at tanken skal kontrollere begjæret for at den etiske dygden skal bli realisert. Denne dygden tilegnes gjennom *vane* og *tilvenning*. I løpet av livet utvikler mennesket gjennom vaner bestemte *holdninger* som former vår karakter og disponerer oss for det Aristoteles kaller gode handlinger. Det er disse gode handlingene han mener er synonymt med etisk dygd. Aristoteles er klar på at denne karakterdannelsen bør skje under veiledning av samfunnet eller kloke personer. I forhold til konkrete situasjoner, handler det om å finne en *gyllen middelvei*, slik han mener en klok person ville ha gjort. Ytterlighetene ved handlingsvalgene anses her for å være laster. Forfatterne viser her til et eksempel på hvordan man kan møte en farefull situasjon. Dersom man flykter unna, kan dette ses på som feighet og en dårlig moralsk karakter. Dersom man kaster seg hodestups inn i situasjonen, kan dette vitne om ren

dumdristighet. Behersker du situasjonen ved å vise *mot*, bedømmes dette derimot som en god moralsk holdning (s.140,141).

4.4 *FRONESIS* – DEN RETTE SITUASJONFORSTÅElsen

I følge Johansen & Vetlesen (2005) og deres henvisninger til Aristoteles, skal et dygdig menneske ikke bare ha utviklet ulike dygder som stabile disposisjoner, det skal også vite hvilke situasjoner som krever hvilke dygder. Svært sentralt i denne sammenhengen er Aristoteles sitt uttrykk *fronesis*, noe som kan oversettes med *praktisk klokskap*. I dette ligger det at den som vil fremstå som dygdfull, må ha en oppøvd innsikt i hva som kreves når, på hvilken måte og av hvilke grunner. Å virke på sitt moralsk og menneskelig beste, er å handle ut fra innsikt i, vilje til og følelse for hva dygden krever i en bestemt situasjon. Med andre ord er det snakk om en rett situasjonsforståelse (s.149,151). Skogly Kversøy (2007) støtter dette synet når han skriver at Platon og Aristoteles setter et slags likhetstegn mellom den gode handlingen og praktisk klokskap (s.78). Johansen & Vetlesen (2005) mener også at Aristoteles gjennom å lage en forbindelse mellom ulike erfaringsområder og situasjonsbestemmelser på den ene siden og de enkelte dygdene på den andre siden, har skapt en allmenn ramme for diskusjon om hva som vil være den mest passende måten å handle på i en gitt situasjon. Samtidig er Aristoteles klar over at det i et samfunn vil være ulike oppfatninger og meninger om hva som er den riktige måten å reagere og handle på. I verket *Politikken* påpeker han at ulike samfunn legger vekt på ulike normer. Hans påstand er likevel at alle samfunn og mennesker må prøve å finne svaret på hva som er rett valg og handlemåte innenfor forskjellige områder for menneskelig erfaring.

Vetlesen (2007) på sin side mener at Aristoteles sitt begrep *fronesis* fanger opp fraværet av en eksakt avgrensning mellom moralske forpliktelser og rekken av formaliserbare og spesifiserbare krav, slik de er utformet i kontrakter. Han setter en kontrast mellom kontrakten og moralske forpliktelser, og han skriver at moralske forpliktelser omhandler hele måten i hvordan et menneske engasjerer seg moralsk for en annen. Dette går ut på hvordan vi utviser omsorg, ansvar og respekt for den andre. Å oppleve at den andres ve og vel er noe som angår meg, utløser selve forpliktelsen. Eksistensen som menneske er et væren - med og et væren - for andre. En kontrakt er derimot valgbar og formal for to parter. Vetlesen påpeker at det ikke kan skapes en bindende kontrakt uten denne frivilligheten. Kontrakten er også instrumentell i den forstand at den er et middel for å realisere eller beskytte preferanser som

rettigheter og interesser som er gitt forut for kontraktsinngåelsen. Kontrakten kan også brytes dersom en annen kontrakt synes mer attraktiv. Vetlesens påstand er at moralske forpliktelser angår oss på et dypere plan enn de rettigheter og ulike krav en person kan stille til andre gjennom en kontrakt. Å være under et press om å handle til det antatt beste for et annet menneske uten forventninger om gjenytelse, er derfor ikke å forstå som en virkning av andres rettigheter eller forordninger som er blitt etablert gjennom oppnådd enighet og kontraktinngåelser. Forpliktelsen *hva* og *hvordan* er ei heller forhåndsbestemte når man snakker om *fronesis*, men baserer seg på aktørens beste skjønn gjennom prøving og feiling i lignende, men aldri helt identiske situasjoner. Med henvisning til Hegel, skriver Vetlesen at like lite som man har ønsket seg inn i etiske relasjoner, kan man velge seg ut av dem. Den eksakte avgrensningen mellom kontraktens formale og spesifikke krav og moralske forpliktelser, dreier seg om vurderinger som ”hit - men ikke lenger” og ”slik - ikke slik” (s.107- 111).

4.5 SVAKHETER VED DET DYGDETISKE PERSPEKTIVET – SVAR PÅ KRITIKKEN

Om dygdetikken har sine åpenbare styrker ved et utvidet erfaringsgrunnlag gjennom refleksjon, peker Skogly Kversøy (2007) også på svakheter ved perspektivet. Han skriver at dygdetikken mangler retningslinjer for hva som er riktige og gode handlinger. Det åpnes derfor opp for flere ulike tolkninger på hva som er rett og hva som er galt. Dermed blir det vanskeligere å påpeke at andre handler umoralsk. Med henvisning til Platon og Aristoteles retter han også søkelyset på en problemstilling tilknyttet *den gode handling* og *det gode liv* i dygdetikken. Som Aristoteles og Platon var klar over, vil de aller fleste situasjoner som vi vil møte i fremtiden, aldri være identiske med tidligere opplevelser. Skogly Kversøy skriver om en virkelighet som hele tiden forandrer seg. En av våre etiske utfordringer er derfor å vurdere hvordan vi skal håndtere de ukjente situasjonene som venter oss. Platon og Aristoteles anså i forhold til disse situasjonene dygdene *varsomhet*, *ydmykhet* og *refleksjon* for å være helt sentrale egenskaper (s.77,83).

Hursthouse hos Ariansen et.al.(2006) tar også opp problemet ved at dygdetikken ikke kommer med regler og prinsipper for hvordan vi bør handle. Den er kun opptatt av hva slags menneske vi bør være, fremfor hva vi bør gjøre. Hursthouse mener derimot at enhver dygd genererer en veiledning av positiv art, slik som å opptre ærlig, rettferdig, vennlig og tappert.

En last derimot skaper forbud som å ikke opptre urettferdig, uærlig og feigt. Den som utfører handlingen må spørre seg selv om man handler rettferdig, urettferdig eller ingen av delene dersom en gjør slik eller slik (s.122-123). På denne måten knytter Hursthouse refleksjonen også til det å kunne forutse og vurdere mulige konsekvenser og scenario på forhånd, ikke bare å reflektere i etterkant, slik Skogly Kversøy (2007) fremstiller det. Samtidig peker hun på en uløselig og innebygd konflikt i dygdsetikken, i den forstand at dygdens krav kan være motstridende. Hva er viktigst? Å være ærlig med en nær venn, eller tie stille av hensynet til konsekvensene? Hva bør jeg gjøre? Dygdsetikken kritiseres her for ikke å være til noen nytte, men Hursthouse sier samtidig at en slik uenighet ikke er særegent for dygdetikken. Hun viser her til at det eksempelvis vil kunne herske strid om hvilke regler som skal gjelde i deontologien (s.124).

Også Lindfelt (1999) omtaler denne problemstillingen omkring manglende handlingsregler. På et generelt grunnlag omkring de etiske teoriene, mener han at en etisk teori ideelt sett skal gi svar på hvilke handlinger som er moralsk riktige i bestemte situasjoner. Forfatteren skriver om religionsfilosofen E. Herrmann som uttrykker at søken etter en slik helhetsteori har et faremoment. Herrmann tar avstand fra en slik teoretisk vinkling fordi det kan føre til en mekanisk funksjon i forhold til resonnement om moral. Hans sentrale poeng er at en etisk helhetsteori aldri kan frata det personlige ansvaret hos individet og dets handlinger, dette uansett hvor detaljert en slik teori er utformet. I alle slags moralske spørsmål peker han på dette individuelle ansvaret likevel som noe positivt. I følge Herrmann kan tidligere erfaringer om moralske situasjoner og tilhørende reaksjoner bli samlet og systematisert, slik at moralske prinsipper og regler videre kan utformes. Men å tenke seg at disse reglene og prinsippene skal gjelde også i kommende situasjoner, og ut fra dette nærmest garantere en riktig moralsk handling, er å risikere å frata individets personlige moralske ansvar. Hans konklusjon er at individet bør være forbeholdt en rett, men også et ansvar i forhold til moralsk refleksjon (s.121).

4.6 DYGDSETIKKEN I DEN IDRETTLIGE VIRKSOMHETEN

Lindfelt (1999) trekker i forhold til dygdetikken et historisk perspektiv på den idrettslige virksomheten, som han mener har endret seg fra tidligere tider. Han mener at det før var vanlig at idrettsledere og trenere kun så det som sin hovedoppgave å utvikle de idrettslige ferdighetene hos barn og ungdom, og at de ikke hadde noe ansvar for oppdragelsen i de unges

oppvekst. Samtidig skriver Lindfelt at ledere og trenere på grasrotnivå nå i langt større grad har begynt å innse at idrettsklubbens virksomhet også handler om oppdragelse på et mer allment plan, der idrettskulturen har blitt en sentral tradisjonsformidler mellom generasjoner, og på den måten fungerer som en sosialiseringsprosess med et norm – og verdisystem. Han setter dette i sammenheng med J. Vikström og hans uttrykk *etisk resultatansvarlighet*. Han peker på at framgang for en idrettsklubb i altfor stor grad blir gjenstand for kvantitative mål. Dette kan gå på bekostning av mulighetene for å tilegne seg positive erfaringer i den idrettslige virksomheten, men som vanskelig lar seg måle. Hans utfordring til idrettsklubber er derfor å gjøre dem oppmerksomme på det ansvaret de har i forhold til å skape en helhetstenkende virksomhet som også ivaretar oppdragsaspektet. Det største ansvaret mener Lindfelt ligger hos foreldrene til de barn og unge som deltar i idrett. Han mener også at den grunnleggende tanken i dygdetikken er, i likhet med Johansen & Vetlesen (2005), at mennesker oppdras til å anvende bestemte dygder. Samtidig vil mennesker integreres inn i bestemte miljø eller sammenhenger der en bestemt verditradisjon har som formål å opprettholde et ideal for hva som kjennetegner et etterstrebart og godt liv. Idretten blir dermed en kulturell arena der tradisjonsformidling anses å spille en sentral rolle i integreringen av unge utøvere. Oppsummerende skriver Lindfelt at dygdetikken ikke handler om å følge bestemte regler for moralsk livsførsel innen idretten. Det er heller snakk om at man gjennom deltakelse i idrett, uttrykker sitt liv og væremåte på en bestemt måte. I denne sammenhengen skapes forventninger om hvilke ønskelige karaktertrekk en utøver bør ha, og således hvordan han eller hun bør være. (s.134-135).

KAPITTEL 5: EN DYGDETISK VURDERING AV NSF SIN HÅNTERING

5.1 *DET GODE LIV I HOPPSPORTEN – HOPPSKRIFTER*

Både i mai 2011 og mars 2012, tok sportssjef på hopplandslaget Clas Brede Bråthen i mot meg for en samtale i Skiforbundets lokaler på Ullevål stadion. Mens saken i media har hatt et enormt fokus på testhoppet som én enkelt handling, og således er atypisk for den dygdetiske tankegangen, har sportssjefen et litt annet perspektiv på konflikten. Bråthen forklarer at norsk hoppспорт har bredere visjoner enn bare å ha utøvere som hopper langt på ski. Selv har han fulgt utviklingen i finsk hoppспорт de siste årene, og forteller at den finske befolkningen nå

har begynt å vende hopperne ryggen, mye på grunn av den uheldige måten de har framstått på. Derfor mener sportssjefen at gode sportslige resultater i seg selv ikke er nok dersom de skal klare å engasjere en bred del av befolkningen på en positiv måte i vår nasjonalidrett. For utøveren som tilhører NSF Hopp betyr dette i praksis at det ikke er nok bare å hoppe langt på ski.

Sportssjefens refleksjoner omkring NSF Hopp sin grunnfilosofi er i tråd med de betraktninger Lindfelt (1999) gjør omkring dygdetikken i den idrettslige virksomheten. Han skriver om J. Vikström og uttrykket *etisk resultatansvarlighet*, der idretten i større grad enn tidligere har fått et fokus på oppdragelsesaspektet i tillegg til utviklingen av de idrettslige ferdighetene. NSF Hopp synes derfor å møte Lindefelts utfordring om å skape en helhetstenkende virksomhet som ivaretar begge aspekter. I tilknytning til dette har ledelsen på hopplandslaget utarbeidet et hefte kalt *Hoppskrifter*. Dette er det Bråthen beskriver som et sett med leveregler for alle utøvere i norsk hoppport (TV2, 2010). Selv om dokumentet inneholder faglig informasjon om blant annet treningslære, er det ingen tvil om at etikken har en svært sentral plass når det gjelder selve budskapet i teksten:

”Vi som er en del av norsk hoppport må alle være klar over at vi representerer noe som er større og viktigere enn oss selv.

En idrett med de stolteste tradisjoner som er skapt gjennom over 200 år med uforglemmelige øyeblikk for utøvere, trenere, ledere, sponsorer, foreldre, tilskuere og tv-seere. Denne idretten er det vi som skal ta vare på og utvikle, slik at også generasjoner etter oss kan nyte godt av de fantastiske opplevelsene idretten vår gir. Dette medfører at vi må opptre på en måte som gjør at andre mennesker ønsker å være en del av det vi driver med. Dette kan være nye hoppere, ildsjeler, journalister, sponsorer etc. Vi skal være spektakulære, vågale, offensive, innovative og fengende.

For å lykkes med dette skal vi opptre med Ydmykhet, Respekt og Glede i enhver sammenheng som vi er en del av hoppporten.”

”Dersom du ønsker å bli en hopper som vil representere Norge må du sørge for at du er i stand til å ta vare på din egen utvikling, ditt eget og lagets utstyr, dine lagkamerater og andre støttespillere på en måte som gjør at du fremstår som en god representant for idretten og landet vårt.”

(Norges Skiforbund [NSF], 2010: uten sidetall).

Akkurat slik Aristoteles hos Johansen & Vetlesen (2005) mente at fornuften er menneskets ypperste evne, og at realiseringen av *det gode liv* må innebære bruken av denne fornuften, sier Bråthen at de forventninger de i ledelsen stiller til utøverne kort sagt dreier seg om god folkeskikk og sunn fornuft. Begrepet *det gode liv*, som presenteres i dygdetikken, synes derfor i NSF Hopp å være synonymt med en realisering av sine *Hoppskrifter*, hvor nettopp fornuftige valg omkring den gode folkeskikken skal styre utøvernes handlingsvalg.

5.2 HOPPSKRIFTENES INDIVIDUELLE ANSVAR

Bjørn Einar Romøren har helt fra saken ble kjent understreket at han har vært av den oppfatning at testhoppingen var godkjent fra flere hold. Han skriver i brev til egen arbeidsgiver:

”Testhoppingen var godkjent av bystyret, Oslo2011, rennledelsen og Kollenhopp. Den planlagte testingen skulle gjennomføres før noen hadde blitt tatt ut til å åpne bakken.”

Også hans egen tilstedeværelse som testhopper virket for ham til å være klarert. Romøren skriver i denne sammenhengen:

”Sammen med en gruppe fra Kollenhopp var jeg forberedt på å gjennomføre prøvehoppingen denne søndagen. Men pga problemer med sporene ble dette utsatt til tirsdag kveld. Da stilte jeg med min daglige trener, som jeg avtaler all trening med, Magnus Brevik i Holmenkollen. Der snakket jeg også med Åsne Havnelid, Ludvik Zajc, Torgeir Nordby, Lasse Ottesen og Roar Gaustad – før jeg hoppet. Ingen hadde da noen innvendinger til at jeg skulle hoppe, ingen som advarte og sa at dette var dumt, og det var heller ikke i mine tanker å forsøke å kuppe Anette Sagens offisielle åpningshopp.”

Åsne Havnelid sier i vår samtale at testhoppingen var et diskusjonstema under et organisasjonsmøte 25.februar. Havnelid forteller at hun under dette møtet var tydelig og klar på at Romøren ikke skulle være førstemann ut blant testhopperne. Møtet hadde ut fra dette et tilsynelatende fokus på hvilken rekkefølge han burde ha i testgruppa, fremfor om han burde delta eller ikke. Dette underbygger Romørens syn på at det var en bred oppfatning blant flere sentrale aktører at han skulle være blant testhopperne. I Bjørn Einars nesten syv sider lange evaluering av saken etter 2010-sesongen, virker han både overrasket, skuffet og frustrert over

at han nærmest alene ble sittende igjen med skylden for at konflikten oppstod. I brevet skriver han:

”Og hadde det i det hele tatt blitt noen stor sak om Clas hadde sjekket alle fakta før han uttalte seg. For det kom dårlig fram at testhoppingen var planlagt og kjent i lang tid før tirsdagen. Jeg føler at ikke bare media var selektive i hva man snakket om. Her var det, etter min oppfatning, ensporet jakt etter syndebukker som ikke ”respekterer demokratiske avgjørelser”.”

Romørens frustrasjon og ettertanker illustrerer de svakheter som en dygdetisk modell har når den blir brukt som vurderingsgrunnlag av de etiske aspektene ved utøveres handlinger. Hos Ariansen et.al. (2006) skriver Hursthouse at dygdetikken kun vil være opptatt av hva slags mennesker vi bør være fremfor hva vi bør gjøre, og at det derfor ikke finnes regler for hvordan vi bør handle. Hva vil det da i henhold til *Hoppskrifter* i praksis si å *”opptre på en måte som gjør at.....”*? Hvordan opptrer vi i henhold til verdigrunnlaget *ydmynhet, respekt og glede*? Bråthen selv understreker at dersom man som landslaghopper skulle ha problemer med å forstå hva grunnverdiene *respekt, ydmynhet og glede* innebærer, må utøveren selv ta ansvar for å oppsøke ledelsen for å få nærmere forklaringer. Bråthen mener samtidig at flere burde ha innsett hvor upassende Bjørn Einars tilstedeværelse under testhoppingen var, og derfor kunne ha grepet inn i forkant. Likevel er han veldig klar på at utøveren selv ikke må fritas fra det personlige ansvaret for sine egne handlinger. Han ser et generelt faremoment ved at utøvere til enhver tid tror at andre skal ordne opp dersom en selv skulle trå feil. Bråthen legger i denne saken vekt på at Bjørn Einar på dette tidspunktet var 28 år, og således bør tillegges et større ansvar for det som skjedde. Også Hoppkomiteen understreker i sitt brev til Romøren at dette ikke var tidspunktet for å legge ansvaret over på andre:

”Du burde ha forstått at å hoppe først ville være en provokasjon mot kommunen og burde på selvstendig grunnlag avstått fra å prøvehoppe. HKs vurdering er at din handling var i strid med hoppSPORTENS verdigrunnlag nedfelt i såkalte ”Hoppskrifter”. Din handling skadet hoppSPORTENS omdømme og var et brudd på din avtale med NSF.”

”Din lange medieerfaring tilsa at du også burde ha forstått de kraftige reaksjonene som kom frem gjennom pressen og det presset som du utsatte deg for i etterkant.”

I spørsmål omkring det personlige ansvaret for egne handlinger er Lindfelt (1999) klar og tydelig om slike forhold. Han påpeker, med henvisning til Herrmann, at det personlige ansvaret aldri må fraskrives uansett hvor detaljert en etisk teori er i forhold til hvilke handlinger som er moralsk riktige i bestemte situasjoner. Herrmann konkluderer med at et resonnement om moral aldri kan bli mekanisk. Individet må ha en rett til å reflektere over moralske spørsmål, men skal også kunne stilles til ansvar i forhold til de valg som blir tatt på bakgrunn av disse refleksjonene. At Lindfelt mener at det personlige ansvaret er viktig i alle teoretiske tilnærminger og tilhørende moralske spørsmål, betyr også at dette synspunktet er gjeldende i dygdetikken. Begrunnelsen fra hoppkomiteen og Bråthens argumentasjon viser også at praktiseringen av *Hoppskrifter* ikke handler om å følge bestemte regler for moralsk livsførsel, slik Lindfelt (1999) oppsummerer om dygdetikken. Sportssjefens vektlegging av Romørens relativt høye alder, samsvarer også med mine egne tolkninger av det Skogly Kversøy (2007) skriver om dygdetikk og erfaring. Med henvisning til Aristoteles, mener han at vi bør utvide vårt erfaringsgrunnlag med alderen gjennom refleksjon. Dermed er det rimelig å forvente at et menneske i takt med den økende alderen foretar klokere og mer veloverveide valg. Romøren virker også å være inneforstått med sitt eget ansvar i saken når han skriver:

”I ettertid angrer jeg likevel at jeg ikke sørget for at en annen hopper satte utfor først”

(Romøren, 2010: uten sidetall).

Dermed har ikke bare NSF Hopp fulgt opp de krav Lindfelt (1999) setter til å ansvarliggjøre individet overfor de handlingsvalg som det tar. Både ledelsen, Hoppkomiteen og Romøren har, til tross for konflikten, en felles oppfatning om at det største ansvaret i denne saken i stor grad lå hos utøveren selv.

5.3 DYGDENS MOTSTRIDENDE KRAV

At en utøver i etterkant innser at han burde tatt ansvaret for eget feiltrinn, betyr ikke nødvendigvis at vedkommende har opptrådt ansvarsløst. Hos Ariansen et.al (2006) mener Hursthouse at dygdetikken kan inneholde en uløselig og innebygd konflikt, i den forstand at dygdens krav kan være motstridende. *Lojalitet* er en av fire grunnleggende organisasjonsverdier i NIF, og således må betegnes som en sentral dygd å tilegne seg som arbeidstaker i en organisasjon tilknyttet NIF, slik NSF er. Hoppkomiteen vurderer i sitt brev også Romørens testhopp opp mot den lojaliteten som var forventet av ham:

”NSF vurderer uttak ut fra en total vurdering, og landslagsløpernes lojalitet til NSF/hopp er ett av kriteriene i tillegg til det sportslige nivået og formutviklingen”.

”Hoppkomiteen la i dette tilfellet avgjørende vekt på det vi mener var et lojalitetsbrudd fra din side. Du var kjent med at Anette skulle hoppe først.”

”Det ble oppfattet som en respektløs og illojal handling fra deg som utøver”.

Et sentralt filosofisk spørsmål man kan stille seg, er hvorfor vanligvis lojale utøvere da tilsynelatende opptrer illojalt. I relevans til dette skriver Lingås (2011) om både lojalitetskonflikter og rollekonflikter. Han mener lojalitetskonflikter oppstår når yrkesutøveren blir nødt til å velge side i situasjoner der to parter har motstridende interesser, mens rollekonflikter innebærer at man utsettes for forventninger fra omgivelsene og seg selv som ikke uten videre kan forenes. Bjørn Einar Romøren antyder da også i brevet til egen arbeidsgiver at hans medlemskap i Kollenhopp hadde betydning for de vurderinger han tok:

”Som del av Kollenhopp var jeg genuint stolt av å bli spurt om å bidra i de siste forberedelsene, for å gjøre dagens offisielle åpning til en historisk, velsmurt milepæl som er Holmenkollen verdig.”

”Mens jeg var i OL fikk jeg beskjed at jeg skulle være med på testhopping i Holmenkollen søndag 28.februar.”

Bjørn Einar Romøren har vært medlem og en del av Kollenhopp siden han var 12 år gammel i 1993. Da er det ikke vanskelig å forstå at tiden i Kollenhopp må ha vært av stor betydning for hans karriere på seniornivå. Mens NSF hopp har opplevd flere endringer i ansettelsesforholdene siden begynnelsen på 90-tallet, har Roar Gaustad sittet som leder i Kollenhopp helt siden starten i 1993. Han beskriver Bjørn Einar som en pliktoppfylgende utøver i teamet, og at det aldri har vært noe problem å få ham til å stille opp ved ulike forespørsler. I forhold til problematikken omkring rollekonflikter og lojalitetskonflikter som Lingås (2011) presenterer, anser ikke Clas Brede Bråthen Romøren for å ha noen spesiell rolle tilknyttet Kollenhopp. Han mener det ikke dreier seg om annet enn at teamnavnet er knyttet til ham ved enkelte anledninger. Lojaliteten til leder Gaustad derimot, mener han var av stor betydning for det valget Romøren gjorde i forhold til deltakelsen i testhoppingen. Lingås (2011) skriver at etiske problemer kan melde seg når det ikke passer seg å gjøre det man vanligvis gjør, og han knytter de etiske dilemmaene til valgsituasjoner der verdier synes å være på kollisjonskurs. Man blir nødt til å sette en verdi til side til fordel for en annen. Frykten for de langsiktige konsekvensene og det å møte de involverte, kan gjøre situasjonen

ubehagelig for mange. Dette fordi uansett hva vi velger, vil det på en måte bli galt. Lingås beskriver derfor et etisk dilemma som å velge mellom pest og kolera. Dersom Romøren har følt en forpliktelse overfor Kollenhopp, og samtidig hatt en oppfatning av at å testhoppe egentlig var upassende, er det berettiget å snakke om dygdens motstridende krav, slik Hursthouse hos Ariansen et.al (2006) skriver om. De motstridende kravene kan utformes slik:

”Vær lojal og pliktoppfyllende overfor Kollenhopp”

”Opptre lojalt overfor Anette Sagen og Oslo kommunes valg av henne som første hopper. Vær lojal mot Norges Skiforbunds støtte til dette valget”.

Konflikten synes også å være et meget godt eksempel på en lojalitetskonflikt, slik Lingås (2011) beskriver det. Sentralt er de åpenbare motstridende interessene NSF og Oslo kommune har hatt på den ene siden, og rennlederen og Kollenhopp på den andre siden, da i forhold til hvem som burde foreta det aller første hoppet.

Når det gjelder hvordan NSF har håndtert konflikten ut fra dygdens motstridende krav som en lojalitetskonflikt, er Clas Brede Bråthen klar på hva den sportslige ledelsen i NSF Hopp forventer av sine landslagsutøvere. Bråthen sier at når en hopper takker ja til en landslagsplass, vil han eller hun representere NSF Hopp i enhver sammenheng når de befinner seg i en hoppbakke. Når jeg henviser til dilemmaproblematikken som eksisterer for eksempelvis for håndballspillere og fotballspillere når det gjelder å måtte ta hensyn til både klubben og landslaget, sier Bråten at landslagshoppernes hverdag er svært ulikt dette. Han påpeker at NSF Hopp har et mye mer helhetlig opplegg, og et mye større ansvar for utøvernes sportslige utvikling enn det eksempelvis landslagene i ballidretter har. Derfor synes NSF Hopp å være av den oppfatning at en landslagsplass forplikter utøveren til å sette eventuelle hensyn overfor egen klubb og team til side. Hvorvidt landslagsledelsen burde ha identifisert dygdens motstridende krav og konfrontert utøveren med problemstillingen i forkant for å få klargjort lojalitetsspørsmålet, må forbli et åpent spørsmål.

5.4 REFLEKSJONENS BETYDNING I DYGDETIKKEN

I følge Romørens brev til NSF ble NRKs Espen Graf og sportssjef Bråthen enige om at Romøren selv skulle møte opp i Dagsrevyen for å forklare seg onsdag 3.mars, samme dag som åpningsrennet. Bjørn Einar selv mente at dette var en god idé fordi han da kunne uttale

seg uten å stå i fare for å bli redigert. Førstehoppet i Kollen er hovedoppdrag i direktesendingen kl. 19.30, og viser en avslappet og blid Romøren. Han er pen i tøyet og bærer også lue på hodet, når han forsøker å avdramatisere og nedtone den aggressive stemningen som hersker i media. Romøren understreker hvor uheldig hans testhopp var, men virker ikke spesielt preget eller angrende. Under intervjuet har Romøren fokus på at hans testhopp hadde til hensikt å klargjøre bakken til åpningsrennet, slik at arrangementet kunne avvikles til avtalt tid. Med en optimistisk sluttkommentar roser han det nye anlegget. Dagen etter innkaller NSF til pressekonferanse. Foranledningen er at Hoppkomiteen har bestemt seg for å utelukke Romøren fra WC-laget til de kommende tre rennene i Finland. Tilstede er sportssjefen selv og Romøren. Her fremstår Hoslehopperen på en helt annen måte. Han har fått på seg landslagsklær med tilhørende sponsorlogoer. Lua er av, og han sitter alvorlig og ser ned i bordet. Selv om det er lagt opp til at Romøren og Bråthen skal sitte ved siden av hverandre, har Romøren inntatt en posisjon til siden og en liten halvmetre bak sin egen sportssjef. Han søker minimalt med blikkontakt overfor de fremmøtte journalistene. Belysningen er dempet, og stemmen til Romøren er spak og i ferd med å briste ved én anledning. Han feller en knusende dom over egen dømmekraft, og godtar på alle måter reaksjonen som han har blitt tildelt. Bjørn Einars budskap er nå at testhoppet var en fullstendig skivebom fra hans side. Han uttaler blant annet med spak stemme:

”Jeg forstår at jeg ikke er så populær.”

(TV2, 2010).

I henhold til den prosessirkelen som Skogly Kversøy (2007) presenterer i dygdetikken, er refleksjonen over hvorvidt handlingene har gagnet helt sentral i forhold til å få utvidet vårt erfaringsgrunnlag. Også Lindfelt (1999) er klar på at man må reflektere over konsekvensene av valgene sine, men også vurdere sin oppførsel og sine motiv. Man må stille seg spørsmålet om hva slags menneske man ønsker å være. I Dagsrevyen forsøkte Romøren å avdramatisere saken, og dermed fremstod han ureflektert overfor de reaksjoner og konsekvenser testhoppet medførte. Pressekonferansen viste det motsatte. Ut fra det rent billedanalytiske er kroppsspråket totalt forandret, og det viser en reflektert person med andre karaktertrekk. Ved at Bjørn Einar stilte i egen person fikk både journalister som var til stede og de som fulgte sendingen foran skjermen, selv oppleve hvordan Romøren utviste refleksjon, anger og ydmykhet i en seanse som varte nesten 20 minutter. Angeren og dygdene *ydmykhet* og *refleksjon* som Romøren her fremstod med, gav også et signal om at man har tatt lærdom av

hendelsen, slik at klokere valg kunne tas i fremtiden. Sendingen gav også NSF Hopp god tid til å få frem budskapet sitt overfor det norske folk om hva som ikke er akseptabelt i henhold til sine *Hoppskrifter*. Siden pressekonferansen var en kommunikasjon utad med de som følger hoppporten, er det lite trolig at det var tilstrekkelig å utvise refleksjon, anger og ydmykhet internt overfor Hoppkomiteen og sin egen sportslige ledelse. Det måtte formidles direkte og gjennom en kanal hvor flest mulig av Norges befolkning ble nådd. Romøren mottok da også applaus da han returnerte til WC på Lillehammer og Holmenkollen etter rennene i Finland. Det er vanskelig å se for seg at dette ville skjedd dersom han ikke hadde gjennomført denne pressekonferansen.

Refleksjonene i etterkant er en viktig del av den prosessirkelen som Skogly Kversøy (2007) presenterer, men hos Ariansen et.al. (2006) setter Hursthouse også et krav til dygdetisk refleksjon i forkant av ukjente situasjoner, som sammen med den gode intensjonen skal kunne veilede oss til klokere handlinger. Skogly Kversøy (2007) påpeker at mennesket skal bruke fornuften bestående av kunnskap og erfaring på en klok måte. Hoppkomiteen er i sitt brev til Romøren også opptatt av at utøverne må bruke fornuft og refleksjon på en slik klok måte når valg skal treffes:

”Din lange medieerfaring tilsa at du også burde ha forstått....”.

Hursthouse skriver hos Ariansen et.al. (2006) også om at hver dygd genererer en positiv veiledning for hva som er rett å gjøre i en konkret situasjon. Dette som et svar på kritikken som mener at dygdetikken ikke veileder oss i hvordan vi bør handle. Hoppkomiteen synes ovenfor å henvise til en manglende evne til å stille seg en type reflekterende spørsmål som skal realisere den positive veiledningen som hver ønskelig dygd genererer. Dette kan være eksempelvis spørsmål som:

- Dersom jeg testhopper bakken som aller førstemann, vil jeg da opptre med respekt og ydmykhet overfor Anette Sagen og bakkeiers beslutning?
- Dersom jeg setter utfor som aller første hopper, viser jeg da varsomhet overfor den rollen og makt media har i norsk idrett?

Slik jeg tolker det, skal refleksjonen generere handlingsregler med en positiv veiledning:

- For å fremstå varsom, ydmyk og med respekt, burde jeg avstå fra å delta i testhoppingen.

Dette er en dygdetisk tolkning av den begrunnelsen Hoppkomiteen gav egen utøver. Komiteen uttrykker også at det var realistisk at Romøren kunne ha foretatt en slik vurdering. Å være et reflektert menneske er av svært stor betydning i dygdetikken, og en forutsetning for å kunne utvide erfaringsgrunnlaget. Diskusjonsgrunnlaget knytter refleksjonen til både en vurdering av de faktiske konsekvensene av en handling, men også en vurdering av de forventede konsekvensene av ulike valg. På samme måte har NSF gjennom sin pressekonferanse og sin skriftlige redegjørelse overfor Bjørn Einar Romøren, fått frem viktigheten av refleksjonen i forhold til de faktiske konsekvensene, men også hvor viktig det er på et selvstendig grunnlag å reflektere over dygdenes positive veiledninger.

5.5 VURDERINGER OMKRING DYGDEN VARSOMHET

Pressekonferansen der Bjørn Einar Romøren kom med en offentlig beklagelse, var en seanse som skapte reaksjoner hos Odd Seim-Haugen, Nordbys og Gaustads advokat i tvisten. I hans brev til Skistyret, reagerer han på måten Romøren ble uthengt på i media:

”Når har en ansatt leder fått anledning til å ”henrette” en av sine medarbeidere foran TV og andre media på en så stygg måte?”

Også Torgeir Nordby reagerte i sitt vedleggsbrev til forbundet på det Romøren måtte gå igjennom på direkten sammen med sin sportssjef:

”Jeg opplever det derfor som helt absurd at en presumptivt oppegående organisasjon kan la en personalsak få utspille seg for ”åpen scene” i mediene, faktisk med et skjær av henrettelse”.”

Seim-Haugen mener NSF Hopp burde ha utvist større varsomhet og respekt for de vanskelighetene Bjørn Einar på denne tiden gjennomgikk på det familiære plan. Hans far var på dette tidspunktet alvorlig syk, og døde i mai 2010. Clas Brede Bråthen forteller at han på denne tiden var fullstendig klar over situasjonen, og at han samtidig hadde en åpen dialog med Bjørn Einar omkring utviklingen til farens sykdom. Dette var også et tema som ble tatt opp mellom ham og Steinar Johannessen, da de vurderte hvordan Hoppkomiteen skulle reagere kort tid etter testhoppingen. Bråthen understreker overfor meg at det var et tungt øyeblikk for ham å måtte gjennomføre pressekonferansen i lag med en utøver som ledelsen på landslaget liker svært godt. Han mener at gjennomføringen og beklagelsen på direkten, og den

belastningen dette var for utøveren, må ses i sammenheng med det synet det norske folk hadde på Romøren på dette tidspunktet. Romøren selv beskriver situasjonen i sitt eget brev til NSF Hopp:

”Jeg var på dette tidspunktet i ferd med å bli landets mest forhatte person.”

Bråthen fryktet at Bjørn Einar ville bli møtt med piping fra det norske publikum da han returnerte til WC på Lillehammer og Holmenkollen, noe han anså som en enda større belastning for en utøver som alltid hadde drømt om å bli tiljublet for en seier i nettopp Holmenkollen. Samtidig mener Bråthen at det norske folk vanligvis ikke har vanskeligheter med å akseptere og tilgi en angrende synder. Han sier derfor at hele hensikten med pressekonferansen var å sørge for at Romøren gjennom sin opptreden fikk en verdig mottakelse etter vrakingen fra WC-laget, hvilket også skjedde da han igjen konkurrerte halvannen uke etter testhoppingen.

NSF Hopp sine redegjørelser i forhold til dygden *varsomhet*, viser at det var en bevissthet omkring den vanskelige situasjonen utøveren stod i. Hensynet til at Bjørn Einar på dette tidspunktet var upopulær blant mange, gjorde pressekonferansen til en nødvendighet. Foot hos Ariansen et.al. (2006) skriver jo at dygd handler om det som er vanskelig for mennesket. Bråthens vurderinger viser at han var klar over hvor tungt pressekonferansen kom til å bli for Bjørn Einar. Samtidig ble det en mulighet for både Romøren selv og NSF som organisasjon å utvise *fronesis* i praksis. Da i forhold til hvilke dygder som krevdes når, på hvilken måte og av hvilke grunner, slik Johansen & Vetlesen (2005) skriver. De forventede konsekvensene var at det gode forholdet igjen skulle opprettes mellom utøveren selv og den delen av befolkningen som følger norsk hoppssport.

5.6 FRONESIS - HVEM HADDE RETT SITUASJONSFORSTÅELSE?

Som skrevet over, setter Johansen & Vetlesen (2005) et likhetstegn mellom *fronesis* og praktisk klokskap, da i form av hva som kreves når, på hvilken måte og av hvilke grunner. Skal et menneske virke på sitt beste moralsk og menneskelig, må vedkommende handle ut fra både vilje til og innsikt i hva dygden krever i en bestemt situasjon. Å tilegne seg *fronesis* er neppe enkelt. Skogly Kversøy (2007) peker på problemene tilknyttet en virkelighet som hele tiden er i endring. Aristoteles og Platon understreket at de situasjoner vi kjenner fra tidligere erfaringer, aldri vil ligne helt på dem vi vil møte i fremtiden. Det har vært mange åpninger av

nye bakker og utbedrede bakker i årenes løp. Åpningen av Holmenkollbakken anno 2010 hadde således en ny og unik kontekst, svært ulik omstendighetene forrige gang bakken ble utbedret i forbindelse med VM 82. *Fronesis* i denne saken var etter min oppfatning uløselig knyttet til Oslo kommunes formuleringer i sin første pressemelding, som igjen la premissene for den åpne avstemningen. Det siteres fra relevante deler av pressemeldingen sendt ut 4.februar 2010, hvor kommunen inviterer hele folket til å komme med innspill på e-post:

”Hvem blir første hopper i Holmenkollen?”

Oslo kommune avslører 1.mars hvem som skal være den første hopperen i den nye Holmenkollbakken, og inviterer hele folket til å komme med innspill på hvem det skal være.”

”Fristen er satt til 22.februar kl.12.00 og det er kun mulig å stemme 1 gang.

Den 1.mars 2010 avslører Oslo kommune hvem som blir den første hopperen.

- *Vi ønsker å ta i mot alle forslag på hvem som skal hoppe først, og dermed sette den første bakkerekorden.”*

(Oslo kommune, 2010a)

Både Åsne Havnelid og Roar Gaustad presiserer overfor meg i våre samtaler at Anette Sagen var utpekt av Oslo kommune til å være første offisielle hopper, noe som også er korrekt i forhold til den pressemeldingen som ble sendt ut 1.mars 2010 da avstemningen var ferdig. Det siteres fra relevante deler av pressemeldingen:

”Anette Sagen hopper først i Holmenkollen

Anette Sagen blir den første offisielle hopper i den nye Holmenkollbakken, offentliggjorde byrådsleder Stian Berger Røsland og ordfører Fabian Stang i dag. Sagen starter åpningsrennet onsdag 3.mars og bak henne kommer mange profilerte landslagshoppere og juniorer.”

”Engasjementet for Anette Sagen har vært formidabelt, det viser de mange avstemninger og oppslag i media. Jeg er glad for at hun har takket ja til å hoppe først i den nye Holmenkollbakken, sier byrådsleder Stian Berger Røsland.”

”Det er stort å være først. Jeg gleder meg skikkelig, sier Anette Sagen i en kommentar.”

(Oslo kommune, 2010b)

Helt essensielt for å tilegne seg rett situasjonsforståelse i denne saken, var etter min vurdering at det norske folk aldri stemte frem den de mente skulle være den første offisielle hopperen i den nye bakken. De har, slik det fremkommer i pressemeldingen fra februar, stemt frem den første hopperen, som i ”den aller første hopperen”. Først da avstemningen er ferdig 1.mars, ble uttrykket ”første offisielle hopper” brukt i kommunikasjonen med befolkningen som hadde fulgt og deltatt i avstemningen. Byggherre i Holmenkollen Erik Øimoen forteller til meg at de i kommunen mottok et hoppfaglig råd i forkant av åpningen om at bakken måtte testes av sikkerhetsmessige årsaker. Han sier at de ikke hadde forutsetninger for å gå imot ønsket om testhopping, men at de samtidig stilte et krav tilbake om at det kun skulle foretas noen få diskrete hopp av en utøver som var god nok, men uprofilert. Dette for ikke å ta oppmerksomheten vekk fra den utkårede som skulle hoppe først i åpningen. Øimoen understreker også overfor meg at disse kravene ble akseptert. Dette er sannsynligvis forklaringen på at uttrykket ”første offisielle hopper” ble brukt etter at avstemningen var ferdig. Uttrykket etterlater seg informasjon til leseren om at det kan finnes en uoffisiell hopper eller hoppere som skal teste, eller allerede har testet bakken, før vinneren av avstemningen skulle hoppe. Dette inngikk ikke i premissene for avstemningen, og det er derfor naturlig at mange reagerte på at vinneren av avstemningen ikke var den første til å hoppe i bakken. Oslo kommunes skuffelse over Romøren som testhopper, må også ses i lys av deres tilsynelatende opprinnelige intensjon om at det aller første hoppet skulle foretas av vinneren av deres egen avstemning.

En som er krystallklar på at ”første hopper” skal være ”første hopper” er Clas Brede Bråthen. Han sier at enten skulle bakken vært klar for Anette Sagen, eller så skulle den vært stengt for alle. Argumentet fra Gaustads side i media om at prøvehoppere var nødvendig for å finne riktig fart, anser han som irrelevant i denne sammenhengen. Han mener poenget ikke var hvor langt Sagen hoppet, men at hun hoppet først. Hans konklusjon er derfor at det aldri skulle vært noen testhopping før åpningsrennet. Dermed uttrykker han det mange også anså som essensielt ved førstehoppet. Det var et symbolsk hopp, ikke et konkurransehopp. Også Hoppkomiteen er i sitt brev til Romøren klar på hvem av de profilerte hopperne som skulle vært først utfør:

”Du var kjent med at Anette skulle hoppe først.”

Etter min mening handlet derfor Norges Skiforbund, gjennom sportssjefen i NSF Hopp, Hoppkomiteen og Skistyret, ut fra en rett situasjonsoppfattelse av hva avstemningen i

realiteten handlet om, og hva den opprinnelige intensjonen med avstemningen var fra Oslo kommunes side. Roar Gaustads, Torgeir Nordbys og Bjørn Einar Romørens oppfatninger bærer i større grad preg av mangel på *fronesis* i form av rett situasjonsforståelse. Det samme kan sies om VM-arrangøren representert ved Åsne Havnelid. Disse fire har fremstått som om de var av den oppfatning at avstemningen handlet om å stemme frem den første offisielle hopperen. Likevel var det vanskelig å se det på noen annen måte. Dette fordi uttrykket ”første offisielle hopper” ble brukt av Oslo kommune, men først benyttet etter at avstemningen var avsluttet.

5.7 TESTHOPPING – ET SPØRSMÅL OM INTENSJONER

Den gode intensjonen er sentral i realiseringen av det dygdetiske ideal, noe både Foot hos Ariansen et.al (2006) og Johansen & Vetlesen (2005) fremhever. Bjørn Einar Romørens motiver i denne saken har vært gjenstand for spekulasjoner. Det samme kan sies om Roar Gaustad. Romøren selv uttrykker følgende omkring hans egne intensjoner i sitt brev til eget forbund:

”det var heller ikke i mine tanker å forsøke å kuppe Anette Sagens offisielle åpningshopp. Jeg var d for å teste forholdene med tanke på åpningen dagen etter og var spent på hvordan bakken var.”

Romøren åpner også sin del av pressekonferansen 4.mars med å uttale lavmælt:

”Jeg er utrolig lei meg. Dette var det siste jeg ønsket”

(TV2, 2010).

Også sportssjef Bråthen støtter Bjørn Einar langt på vei i at han ikke hadde til hensikt å ødelegge for lagvenninnen Anette Sagen eller Oslo kommune. Han understreker følgende på pressekonferansen:

”Og vi opplever at denne handlingen fremstår som, og da er det viktig å påpeke at den fremstår som det, og ikke nødvendigvis har vært ment som en handling som skal mangle respekt.”

(TV2, 2010)

Spørsmålet her er, i henhold til det Bråthen antyder, om dygdetikken gir grunnlag for å karakterisere noe som umoralsk dersom et menneske har opptrådt med de beste intensjoner når de forventede konsekvensene ikke samsvarer med de faktiske? Phillipa Foot hos Ariansen et.al. (2006) gir svar på dette spørsmålet. Hun mener at selv om den gode intensjonen er sentral i dygdetikken, er den ikke tilstrekkelig for å realisere teoriens ideal. Foot forklarer at en person kan være lite dygdfull dersom man handler feil når intensjonen likevel er god. Da vil man, i mangel på dygd, ha vanskelig for å danne seg en helhetlig forståelse av hvordan handlingene påvirker andre mennesker. Derfor må den gode viljen virke sammen med de dygder Aristoteles og Platon hos Skogly Kversøy (2007) mente var sentrale i møte med livets utfordringer. De burde møtes med stabile disposisjoner som *varsomhet, ydmykhet og refleksjon*. *Respekt og ydmykhet* er de sentrale dygdene i *Hoppskrifter*, og håndteringen viser at NSF Hopp var av den oppfatning at den gode intensjonen hos Romøren ikke var nok for å realisere dette verdigrunnlaget. Dette er noe som er i tråd med de kriterier Boot setter for den dygdetiske teorien, og således kan forsvares fra et slikt etisk ståsted.

Om Romøren ble møtt med en viss forståelse av NSF Hopp, er ikke dette tilfellet i samme grad for leder i Kollenhopp, Roar Gaustad. Gaustads store problem i denne saken ble at Romørens testhopp kobles til hans uttalelser i Aftenposten fra 18.februar 2010, da avstemningen nærmet seg slutten. Gaustad uttaler blant annet følgende:

– *Jeg har selvsagt ikke noe imot Anette Sagen hverken som hopper eller menneske, men mener det blir feil hvis det er hun som skal innvie bakken. Jeg synes Holmenkollen tilhører hoppmiljøet på Østlandet.*

– *Hvem bør få æren?*

– *Valget er innlysende. Det må bli Bjørn Einar Romøren, som har vært med i Kollenhopp fra starten av, siden han var 12 år gammel, og har bakken som sin hjemmearena.*

– *Med Anette Sagen først ut – vil ikke det ha en annen symboleffekt enn når en av gutta skal hoppe?*

– *Det går ikke an å tenke slik, eller lage kvinnesak ut av dette. Det har jeg liten sans for. Sagen har ikke noe med Kollen å gjøre.*

– *Hva hvis det nå blir Norges beste kvinnelige hopper som får sette utfor bakken først?*

– Da er hun selvsagt hjertelig velkommen. Når avgjørelsen er tatt skal vi på ingen måte ødelegge for henne. Sagen er en meget dyktig hopper, som vil gjøre oppgaven bra. For meg er dette en prinsippsak.

(Aftenposten, 2010).

Gaustad forteller til meg at det var dumt av ham å gå ut i Aftenposten for å fronte Bjørn Einar som sin naturlige kandidat, og samtidig si seg uenig i Anette Sagen som første hopper på grunn av manglende lokal tilhørighet til Holmenkollbakken. Han forstår også at Oslo kommune oppfattet Bjørn Einars testhopp som en provokasjon. Samtidig sier Gaustad at han aldri fikk beskjed om at Bjørn Einar ikke skulle være en del av testgruppa. Hadde han mottatt en slik beskjed, understreker Kollenlederen at han da aldri ville tatt ut Romøren som en av testhopperne. Han sier også at hans sluttkommentar i intervjuet i Aftenposten ikke er blitt vektlagt i etterkant, hvor han understreker at han vil stille seg bak kommunens avgjørelse dersom de velger Anette Sagen.

Clas Brede Bråthen derimot legger ikke skjul på at han personlig har vanskeligheter med å finne noen gode intensjoner i forhold til hvordan Gaustad har opptrådt i denne saken. Bråthen mener at det å få Bjørn Einar først utført var et spørsmål om prestisje, og peker på den nære relasjonen mellom Bjørn Einar og Gaustad selv. Han mener at kravet om testhopping først ble et absolutt krav etter hvert som det ble klart at Sagen høyst sannsynlig ville bli vinner av avstemningen. Bråthen sier derfor at han tror at det ikke ville blitt noen testhopping dersom Gaustad og Nordby visste at Romøren ville bli utpekt av kommunen som første hopper, og ser det som svært merkelig at han da skulle testhoppe for seg selv. Skistyret brukte på sin side aldri ordet *intensjon* i sin begrunnelse. Likevel mener jeg at hele irettesettelsen bygger på at styret er av den oppfatning at hensikten med testhoppet var å la Romøren få æren ved å omgå kommunens beslutning om Sagen som første hopper. Styret skriver i begrunnelsesbrevet til Gaustad og Nordby:

”Etter Skistyrets oppfatning var Gaustads og Nordbys opptreden i saken klart illojal i forhold til Oslo kommunes beslutning, som Skiforbundet stilte seg bak, om at Anette Sagen skulle være den første offisielle hopperen i Holmenkollen. Videre mener Skistyret at Gaustad og Nordby har utvist et kritikkverdig skjønn i saken som har skadet hoppSPORTENS og Skiforbundets omdømme.”

Slik jeg ser det, ligger det noe implisitt til grunn når man konkluderer med at noen er illojale. Det ene er at man var kjent med en felles beslutning om hva som skulle skje. Det andre at man med viten og vilje omgår denne beslutningen. Jeg mener at betegnelsen av handlingen som illojal, viser at Skistyret mellom linjene i sitt brev i realiteten har konkludert omkring Gaustads og Nordbys intensjoner i denne saken. Gaustads avslutningskommentar i Aftenposten åpner også opp for en tolkning om at det finnes en mulighet for å ødelegge for Sagen, men at de ikke på noen måte kommer til å benytte seg av denne. Med tanke på hva som likevel faktisk skjedde den mye omtalte tirsdagskvelden, er det naturlig at det reises tvil på om intensjoner, noe som i en slik sammenheng sjelden vil komme den ”tiltalte” til gode.

5.8 ARISTOTELES OG *POLITIKKEN* – ET EKSKLUDERENDE DEBATTKLIMA

Slik Johansen & Vetlesen (2005) beskriver det, lagde Aristoteles en allmenn diskusjonsramme for hva som ville være den mest passende måten å handle på i en gitt situasjon. Dette gjorde han ved å lage en forbindelse mellom ulike erfaringsområder og situasjonsbestemmelser på den ene siden, og dygdene på den andre siden. Aristoteles mener i denne sammenhengen at det i et samfunn vil være ulike oppfatninger og meninger om hva som er den riktige måten å handle eller reagere på. I verket *Politikken* peker han på at ulike samfunn vektlegger ulike normer, men påstår samtidig at menneskene som utgjør samfunnene må forsøke å finne svaret på hva som er rett handlemåte innenfor de forskjellige erfaringsområder.

I søken etter dette svaret bør man etter min mening sørge for en tilstrekkelig representativitet fra ulike parter med ulike synspunkter. I tillegg bør det svaret som fattes begrunnes. Med andre ord er det snakk om å redegjøre for på hvilket grunnlag beslutningen er tatt, og hvorfor dette er den antatt beste løsningen. Selv om Norges Skiforbund har uttrykt et klart svar på hva som har vært gal handlemåte, setter Nordby spørsmålsteget ved prosessen frem mot irettesettelsen. Han sier til meg at han sitter igjen med et inntrykk av at ingen i Skistyret hadde satt seg grundig inn i hans detaljerte redegjørelse før vedtaket ble fattet. Nordby føler derfor at det ikke ble ført en intern og saklig diskusjon i styret av den jobben han gjorde som rennleder. Noen offentlig debatt omkring arbeidet har derimot Nordby aldri ønsket. Han mener at hans overordnede i NSF og SKI-VM 2011 burde lagt saken død umiddelbart, slik at den ikke utviklet seg til en kvinnesakskamp i media. Nordby understreker

overfor meg hvor farlig skihopping i realiteten kan være, og hvor stort ansvar rennlederen har for utøvernes sikkerhet. Han forklarer det lave skadeomfanget i en ellers risikofylt sport med de strenge sikkerhetsreglene han som rennleder jobber under. Ikke bare mener Nordby at folk utenfor hoppporten mangler forståelsen for hvor viktig dette arbeidet er i hoppbakker, han savner også et fokus på sikkerhet blant mange av sportens trenere, lagledere og utøvere. Nordby kan blant annet fortelle om en dødsulykke i Granåsen flere år tilbake, og sier at når noe slikt skjer, vil det automatisk føre til en politietterforskning. Han mener at erfaring og særs gode ferdigheter kan være helt avgjørende for å komme seg ut av uforutsette vanskeligheter under et skihopp, spesielt i de større bakkene. Nordby understreker at hans arbeid med å ferdigstille bakken skulle avsluttes i god tid før det ble kjent hvem som vant kommunens avstemming. Det at testhoppingen ikke kunne gjennomføres før kommunen offentliggjorde vinneren av avstemningen, mener Nordby i dag ble en svært uheldig og vanskelig situasjon for ham som rennleder.

I følge Nordbys brev til NSF avdekket rennlederen og hans stab allerede 22.februar en rekke urenheter i tilløpet, i form av småstein, skruer, sneiper og tomme snusdåser som sannsynligvis stammet fra byggearbeidet. Da arbeidet fortsatte med å manuelt erstatte det urene laget med en ren vann-og snøblanding ved overgangen og ut mot hoppet, ble det avdekket et nytt problem lenger oppe i tilløpet. Denne snø-og vannblandingen inneholdt ingen urenheter, men hadde fra leverandøren derimot et for høyt saltinnhold. Dette førte til at isblandingen var for myk, og spormaskinen kjørte seg derfor fast i øvre del av tilløpet, noe som skjedde torsdag 23.februar. Dagen etter ble det også besluttet å fjerne og videre erstatte denne delen med en ny snø/isblanding. Først mandag kveld 1.mars var tilløpet ferdig fylt med en slik ny blanding. Den testhoppingen som var planlagt med Kollenhopp 27 og 28.februar ble derfor utsatt på ubestemt tid, fordi man ikke kunne tidfeste når et spor var klart. Denne prosessen ble igangsatt kvelden 1.mars og videre utover den påfølgende tirsdagen, men problemene fortsatte. Denne gangen ble det oppdaget av sporskinnen var montert for høyt, slik at sporet ikke ble satt dypt nok i forhold til de gjeldende FIS-krav. På grunn av tidspresset ble eneste løsning å bygge opp spordybden med vann og is for å møte dybdekravet på minimum 3 cm. Da sporet var vurdert som klart, tok Nordby en beslutning om å teste bakken fordi ytterligere utsettelse ikke var mulig. Kollenhopp ble videre tilkalt fra trening i Vikersund. I slutfasen av ferdigstillingen av bakken ble det samtidig oppdaget at sporfresen ikke satt plant spor på hoppkanten, slik at de siste 60-70 cm lå inntil 15 mm under nivåkravet. Manuelt arbeid med våt snø for å bygge opp sidekantene medførte sig av vann som frøs til is i

sporet. Dette førte til at sidekantene bare var 1 cm, noe som bare var en tredel av FIS sine krav. Fordi sporet ikke var dypt nok, var det derfor viktig for Nordby å ha en erfaren hopper som førstemann ut. Hans konklusjon ble dermed at de usikre sporforholdene sammen med tidspresset om å få ferdig bakken til åpningsrennet dagen etter, medførte at han valgte den testhopperen han stolte mest på. Nordby er i sin redegjørelse til NSF klar på at dette var en svært vanskelig situasjon for ham:

”Det siste jeg tenkte på i denne situasjonen, var mulige skipolitiske konsekvenser. Jeg har aldri vært så ukomfortabel med løpersikkerheten i mine 25 år som TD og rennleder. Hadde dette vært et FIS-renn med tre i juryen ville det aldri hverken på testen eller eller åpningsrennet vært gitt klarsignal.”

”Bjørn Einar Romøren var eneste landslagsløper til stede i Holmenkollbakken, og den jeg vurderte kunne greie oppgaven med det ekstra presset som var og med langt fra gode forhold i sporet”

I ettertid forteller Nordby at det beste muligens ville ha vært å stenge bakken for testhopping og gi ansvaret over til Oslo kommune, dersom de fortsatt ville kjøre åpningsrennet til tross for hans egen usikkerhet omkring tilløpets tilstand. At han under en stresset og intens ferdigstilling av bakken skal ha skadet Skiforbundets omdømme, opplever Nordby derfor som absurd og urettferdig.

Skipresident Sverre Seeberg forklarer at vedtaket i Skistyret ble besluttet enstemmig etter en felles diskusjon. På mitt spørsmål om hvordan styret har forholdt seg til redegjørelsen, sier Seeberg at de ikke hadde noe å utsette på de faglige vurderingene til Nordby, men at de ikke har tatt dette til følge fordi Skistyret i denne sammenhengen har vært opptatt av de etiske vurderingene. Seeberg utdyper at det dårlige skjønnnet de henviser til er todelt. Det ene gjelder åpenbart testhoppet i lys av kommunens valg av Anette Sagen som første hopper. Den andre vurderingen Seeberg er opptatt av, er bruken av Bjørn Einar som testhopper under de vanskelige forhold som Nordby selv beskrev i sin redegjørelse. Romøren var på dette tidspunktet et av landslagets sterkeste kort, spesielt med tanke på det kommende VM i skiflyging i Planica. Å benytte ham i usikkerhetens øyeblikk uten å klargjøre dette med NSF i forkant, er noe Seeberg selv finner kritikkverdig. Både Gaustad og Nordby kan på sin side fortelle i våre møter at ingen i NSF tok kontakt med dem i dagene mellom testhoppingen og den skriftlige henvendelsen fra generalsekretæren. Selv om Gaustad i dag synes at en anmodning om en skriftlig redegjørelse var en grei ordning, forteller han at han ikke hadde

samme oppfatning mens saken pågikk. Han følte på det tidspunktet et behov for å møte representanter fra forbundet ansikt til ansikt for å snakke ut, og på den måten få forklart seg på en bedre måte. Dette hadde Skistyret mulighet til i perioden 8-15.mars. Nordby føler på sin side at hans redegjørelse var så detaljert at ytterligere muntlige forklaringer ikke var nødvendig. Heller ikke Bjørn Einar Romøren fikk forklare seg muntlig rundt hans egen rolle i saken. Romøren selv skriver følgende til egen arbeidsgiver:

”Hvorfor var det ingen som kontaktet meg fra hoppkomiteen så jeg kunne forklare meg? Eller var de to samtaleene jeg hadde med Clas, videreført av ham, godt nok som saksbehandlingsgrunnlag? Og er det i det hele tatt lov å bruke en gjenfortelling fra Clas om fakta fra meg som grunnlag i saken uten at jeg er informert om det?”

”Har man ikke rett til å ”forsvare” seg eller bli hørt når det dreier seg om å bli straffet?”

Hoppkomiteen derimot uttrykker i sitt svar til Romøren at de er opptatt av at han først og fremst skal bli ferdig med saken raskest mulig og se fremover:

”Det var derfor viktig for HK at reaksjonen korresponderte så langt som mulig med den allmenne rettsoppfatning, og kom så raskt som praktisk mulig slik at saken kunne avsluttes i det offentlige rom så raskt som mulig for din del.”

Det er derfor vanskelig å se at Romøren fikk mulighet for å forklare seg før reaksjonen ble gitt, da i henhold til den ”allmenne rettsoppfatningen” Hoppkomiteen viste til.

Svaret på de etiske aspektene ved denne konflikten som sportssjefen og Hoppkomiteen behandlet, og som videre ble oversendt Skistyret, ble foretatt ved diskusjoner om riktig handlemåte slik Aristoteles mener samfunnets medlemmer bør gjøre. Skistyret har ved sin diskusjon ikke hatt fokus på det man kan kalle rennleder Nordbys faglige eller profesjonelle kompetanse. De har heller vurdert hva slags etisk dygd han har fremstått med, da hvorvidt handlingene var fornuftige og reflekterte. Hos Johansen & Vetlesen (2005) påpeker MacIntyre at dygd ikke må forveksles med profesjonell dyktighet, noe som vil si kompetanse til å utføre en bestemt type oppgave. Skistyret har derfor i et dygdetisk perspektiv gjort et korrekt skille mellom dygd og faglig kompetanse, og videre sett bort fra denne kompetansen i sin vurdering. Samtidig svekkes håndteringen etter min mening ved at diskusjonsforumet mangler tilstrekkelig representativitet, for Roar Gaustad og Torgeir Nordby fikk aldri muligheten til å delta i den diskusjonen hvor vedtaket ble fattet. De har kun fått forklare seg skriftlig før irettesettelsen ble fattet. Dermed tolker jeg det dit hen at NSF har vært lite

interessert i å komme med oppfølgingsspørsmål som kunne tale til fordel for Nordby og Gaustad. Det samme gjelder Bjørn Einar Romøren. De forklaringer og de svar han ønsket å gi og få i denne saken, har han først fått gjennom en skriftlig korrespondanse som han selv tok initiativ til over to måneder etter testhoppingen. I følge Hoppkomiteens brev til Romøren, ble det først i etterkant satt opp et oppklarende møte mellom Romøren selv og den sportslige ledelsen. Samtidig er det svært viktig å påpeke at selv om rammene for diskusjonene rundt rett handlemåte hadde vært mer inkluderende, ville ikke en slik oppfyllelse av betingelser nødvendigvis ført til en annen konklusjon omkring de reaksjoner som ble tatt.

I tillegg til å mangle et tilsynelatende inkluderende diskusjonsforum, har ikke Skistyret gitt Nordby og Gaustad et svar på hva som kunne ha vært riktig handlemåte. Når man gjennom en diskusjon har vurdert en handling dit hen at den mangler et godt skjøn, må man ut fra Aristoteles sitt synspunkt om den rette handlemåte kunne forvente at de som er i posisjon til å fatte vedtaket, også kommer opp med en veiledning eller løsning for hvordan den skjønsmessige vurderingen burde blitt foretatt. Et slikt svar eller utdyping av irttesettelsen har ikke Gaustad og Nordby fått. Ut fra et absolutt krav fra rennleder om å teste bakken, er det sentrale spørsmålet hvem som da burde ha foretatt det aller første testhoppet. Jeg tillater meg derfor i etterpåklokskapens lys å komme med et løsningsforslag i neste avsnitt, som etter min mening ville ivareta alle parter ønsker.

5.9 ET LØSNINGSFORSLAG I ETTERPÅKLOKSKAPENS LYS

Som en inngang til løsningsforslaget til den rette handlemåten, vil jeg beskrive rennlederens oppfatning om at situasjonen rundt testhoppingen på kort sikt var uløselig uten Bjørn Einars bidrag. Hans advokat Odd Seim–Haugen skriver i sitt brev til NSF:

”Er det Romørens deltagelse som prøvehopper som er problemet, burde Norges Skiforbund og/eller VM2011 sørget for at han ikke var det. Da måtte det evt. skaffes en annen like kvalifisert skihopper til å foreta test-/prøvehoppet.

Men man hadde ingen andre kvalifiserte hoppere som Nordby tok sjansen på å sende utfor.”

Torgeir Nordby er av samme oppfatning og skriver i sin redegjørelse til forbundet:

”Det skal fra Åsne Havnelid ha vært gitt klare føringer på at Bjørn Einar ikke skulle være første mann utfor under testingen. Dette skal ha vært tatt opp på et planleggingsmøte

25.februar, hvor jeg ikke var tilstede. Jeg har verken direkte eller indirekte, ei heller skriftlig eller i referatsform mottatt en slik ordre.

Hadde så vært tilfelle hadde jeg aldri sendt Bjørn Einar utfor først på testen, men da måtte testing vært utsatt til det var mulig å skaffe en slik erfaren, kvalifisert hopper som jeg under de rådende omstendigheter fant at jeg kunne sende utfor som første hopper. Men da hadde det heller ikke blitt noen testing av Holmenkollbakken/tilløpet og klarsignal ikke gitt for gjennomføring av Åpningsrennet. Jeg kan ikke "gamble" med unge, ivrige skihoppers liv/helse med fare for betydelige skader dersom tilløpet hadde vist seg ikke å ha holdt mål."

Konklusjonen i Nordbys redegjørelse var derfor at ingen andre blant prøvehopperne var kvalifiserte til å forta det aller første hoppet. Nordby forteller til meg at han ikke kjente nivået til de andre prøvehopperne godt nok til at han, slik situasjonen var, tok sjansen på å benytte noen andre enn Bjørn Einar. Hans vurdering av de vanskelige forholdene, samtidig som Anette Sagen allerede utpekt til å åpne bakken, satte rennlederen foran et dilemma. I henhold til den etiske dygden Nicolaisen et.al.(1999) refererer til, fremstod Nordbys handlingsalternativer som ytterligheter. Slike ytterligheter er i følge forfatterne å regne som laster ved den etiske dygden. Å velge en uerfaren hopper var for risikabelt, og valget av en profilert hopper ville være for kontroversielt, i og med at avstemningen i realiteten ble en konkurranse mellom profilerte hoppere. En klok løsning ville være å finne det forfatterne betegner som *den gylne middelvei*.

Svaret på dette dilemmaet kan ligge i tilstedeværelsen til Kollenhopperen Jon Aaraas. Roar Gaustad forteller til meg, uten å huske om han hoppet rett etter Romøren, at Jon Aaraas var blant testhopperne. At gruppa innholdt unge og uerfarne hoppere er på det rene, men han kan ikke betegnes som en av de ivrige ungguttene som Nordby henviser til i sin redegjørelse. Aaraas var 2.mars 2010 bare åtte dager unna å fylle 24 år. Allerede i desember 2006 ble han uttatt på hoppukelaget, da på bekostning av regjerende olympisk mester fra Torino om lag 10 måneder tidligere, Lars Bystøl. Etter å ha vært blant de bedre i Kontinentalcupen fra 2005 til 2008, har Aaraas også blitt oppkalt til representasjonsoppgaver for World-Cup-laget, med 18.plass og 26.plass som beste resultat i perioden 2006 til 2008. Selv om Aaraas på dette tidspunktet ikke var A-landslagshopper, viser hans CV at han på sitt beste har vært blant Norges beste hoppere, og ved noen øyeblikk blant de bedre på verdensbasis. I tillegg til hans store erfaring, gjorde hans status som daværende B-landslagshopper ham egnet til å oppfylle kommunens betingelse om at første testhopper måtte være uprofilert, hvilket Jon Aaraas må

betegnes som. Et annet forhold som jeg mener gjorde Jon Aaraas til et egnet valg, var at han også ville oppfylt de krav i forhold til lokal tilhørighet Roar Gaustad selv satte til første hopper i den nye bakken i Aftenpostens artikkel fra februar, all den tid hans moderklubb er idrettslaget Ready som holder til bare noen få kilometer unna Holmenkollen. Legger man de hoppfaglige vurderinger og subjektive følelser til side og bruker fornuften som dygdetikken betegner som den ypperste av våre evner, ville Jon Aaraas etter min mening ha vært en god skjønsmessig vurdering.

KAPITTEL 6: EN DYGDETISK VURDERING AV NTF SIN HÅNTERING

6.1 *DET GODE LIV* I NORGES TENNISFORBUNDS TALENTSATSING

Norges Tennisforbund har måttet svare på flere kritiske spørsmål fra media om hvorvidt det var riktig å utestenge ett av sine største talenter i sin egen talentsatsing. Oslo tingretts gjengivelse av forbundets konseptbeskrivelse, viser tross alt at et av de mest sentrale målene med Team Odin var resultatutvikling for den utvalgte utøveren.

”Norges Tennisforbund (heretter ”NTF”) opprettet i samarbeid med Odin Forvaltning ”Team Odin” i 2007. Hensikten med opprettelsen av Team Odin var å heve nivået på norsk tennis, og man ønsket å satse på unge talenter mellom 13 og 16 år. Det siteres fra konseptpresentasjonen for Team Odin: ”Team Odin skal legge til rette – og sørge for – bedre spillere med bedre internasjonale resultater. Team Odin skal være den viktigste rekrutteringsarenaen til landslaget.” ”

(Oslo tingrett, 2009:2)

Likevel vil det være galt å betegne talentsatsingen i norsk tennis som en ensidig fokusering på bedre internasjonale resultater. Mediekontakt Torger Bjørnstad forteller at talentutviklingsarbeidet i forbundet også har et fokus på andre faktorer enn bare resultatene på tennisbanen. Han sier at talentene i tillegg skal tilegne seg sosial kompetanse, kunnskap om mental trening og kosthold, og samtidig ivareta skolearbeidet på en samvittighetsfull måte. Vektleggingen av den idrettsrelaterte sosiale kompetansen fra forbundets side kommer også frem i utelukkelsesvedtaket:

”at deltagerne (NTF, foreldrene og spilleren) gjennom godt samarbeid, entusiasme og positivitet utvikler spillerens spilleferdigheter, samhold og lagånd.”

Generalsekretær Arne Sartz-Knudsen forteller at Team Odin var bygd opp rundt et samarbeid mellom forbundet, utøverens foresatte og utøverens trener og lokale klubb. Når det gjelder spillerens idrettslige utvikling, understreker likevel Per Wright at det viktigste arbeidet først og fremst foregår i spillerens egen lokale klubb. Det viktige og tette samarbeidet med spillerens klubb er også uttrykt gjennom NTF sine forpliktelser i den avtalen som forbundet inngikk med spillerne og foresatte i teamet:

”Norges Tennisforbunds TEAM ODIN er ansvarlige for kontinuerlige evalueringer og analyser av TMs (Thale Myhres) utvikling. TM og sportslig ansvarlig har fortløpende kontakt. Hovedrapportering overfor foresatte og lokal klubb skjer hvert kvartal etter fastsatt plan.”

”Norges Tennisforbunds TEAM ODIN er ansvarlig for – og legger til rette for – treninger delt mellom Riksanlegget i Oslo og egen klubb med lokal trener.”

I tilknytning til forbundets talentsatsing, påpeker Sartz-Knudsen at Norges Tennisforbund ikke er noen egen elitesatsende klubb. Wright betegner heller NTF som et kompetanse - og serviceorgan for norsk tennis.

Når det gjelder samarbeidet mellom forbundet og spillerens foresatte, synes dette å bli realisert gjennom en helt bestemt rollefordeling. Hvordan forbundet ønsket seg denne rollefordelingen er beskrevet av Oslo tingrett med henvisning til konseptbeskrivelsen i Team Odin:

”Samhandling nødvendig for suksess

Team Odin bygger på samarbeide mellom spilleren, foreldre/foresatte, klubb og forbundet. Dette er de fire viktigste ressursene for å lykkes. Men vi har ulike roller. Derfor må alle finne sin plass, fylle den og ha respekt for de andre partenes roller.”

Foreldre/foresattes rolle

Et sterkt engasjement er svært verdifullt for spilleren og teamet. Det kan være avgjørende for å lykkes. Samtidig må engasjementet avgrenses til naturlig støtte. Treneren bestemmer treningsprioriteringene og er ansvarlig for de sportslige prioriteringene. Det er teamet som tar avgjørelsene og foresatte skal respektere denne arbeidsdelingen.”

(Oslo tingrett, 2009:8)

Om dette utdraget av Team Odins konseptbeskrivelse gir inntrykk av at et sterkt engasjement er en nødvendighet for at utøveren skal bli godt ivaretatt og lykkes sportslig, ser samtidig Bjørnstad enkelte faresignaler ved et slikt engasjement. Han uttrykker noe bekymring over at enkelte unge spillere, som istedenfor å ha fokus på gleden ved egen aktivitet, stadig søker anerkjennelse hos sine foreldre. Derfor anser han det ikke som et stort problem om enkelte unge talentfulle utøvere har foreldre som verken har kunnskap eller interesse for tennissporten.

Hva slags mennesker vi bør utvikle oss til å bli, er en sentral idé i dygdetikken, slik Loland (2002) skriver. Resultatutvikling er uten tvil et viktig mål for forbundets talentsatsing, men det er ikke tilstrekkelig for å oppfylle alle visjonene de har med talentarbeidet. NTF har også et klart ønske om å utvikle utøveren både som spiller og som menneske. Dette er det også henvist til i foreldreavtalen som ble presentert for alle foresatte i Team Odin

”- Stole på at teamet har beste hensikt i forhold til spillerens utvikling som tennisspiller og individ.”

Realiseringen av *Det gode liv* i forbundets talentsatsing synes derfor å være synonymt med å utvikle talentene på et helhetlig menneskelig plan, hvor det også legges vekt på livet ved siden av tennis og samspillet med andre i miljøet. NTF synes klart å følge opp Lindfelt (1999) sine tanker om det store ansvaret som foreldre har når organisasjoner tar sikte på å utvikle det han refererer til som en *etisk resultatansvarlighet*. Foreldre har først og fremst et ansvar for å støtte utøveren, men selv om engasjementet kan være et viktig bidrag til utviklingen av utøveren, anses det likevel ikke for å være en nødvendighet. Det forventes også at trenerens virke respekteres. Gjennom denne rollefordelingen mellom forbundets ansatte og foresatte, ønsker forbundet å ivareta sine treneres arbeidsbetingelser i talentarbeidet. En av de viktigste oppgavene i jobben med å få frem morgendagens tennisspillere, er å samarbeide tett med spillernes lokale klubbtrenerne.

6.2 PRØVING OG FEILING I EGEN PRAKSIS

Johansen & Vetlesen (2005) mener at utvikling av dygder krever mer enn veiledning og gode råd. Man må i tillegg kunne prøve og feile i egen praksis. I henhold til en dygdetisk

tankegang, er det derfor helt sentralt å vurdere om forbundet har gitt foreldrene Myhre tilstrekkelig med muligheter og tid for å tilegne seg de krav som har blitt stilt til dem. I tillegg vil det være relevant å se nærmere på om styret har vektlagt én spesiell handling som grunnlag for utelukkelsen, eller om det ikke har vært et slikt fokus på enkelthandlinger og mulige konsekvenser av disse. Dette er et forhold som både Loland (2002) og Lindfelt (1999) tar opp i sine fremstillinger.

Når man studerer prosessen som førte frem til utelukkelsesvedtaket, er det da også tydelig hvor lite NTF har vektlagt enkelthandlinger fra Thorbjørn og Joan Myhres side. Faktisk er det vanskelig å peke på hva det eksakt var som forårsaket utelukkelsen. Var det de sjikanerende tekstmeldingene fra Thorbjørn Myhre, Joan Myhres utskjelling og stadige inntreden på banen under trening, eller var det selve oppsigelsene fra trenerne? Kanskje var det summen av alle hendelsene? Heller ikke Oslo tingrett (2009) peker på én bestemt hendelse som grunnlag for medholdet de gav NTF. Per Wright bekrefter at de ikke har vektlagt én spesiell handling fra foreldrene, men at nettopp summen av det de anså som kontraktsbrudd over tid til slutt tvang fram vedtaket. Dersom Joan og Thorbjørn Myhre hadde utvist en oppførsel etter den skriftlige advarselen som styret i NTF hadde funnet tilfredsstillende, ville man i realiteten hatt en situasjon der man selv etter gjentatte kontraktsbrudd, fortsatt ville hatt alle rettigheter og plass i teamet ut kontraktstiden. Rettsdokumentene fra Oslo tingrett (2009) viser at det var i perioden etter den skriftlige advarselen 8.februar, at forbundet begynte å anse utelukkelse som den eneste løsningen på lang tids vanskeligheter. Helt konkret tillot NTF følgende fra Joan Myhre og Thorbjørn Myhre uten at det førte til utelukkelse, men kun en skriftlig advarsel 8.februar:

Desember 2007:

Joan Myhre er til stadighet inne på banen under teamets treninger for å kommentere og uttrykke meningene sine. Thorbjørn Myhre sender også følgende melding til Christian Ruud: *"Hva er likheten mellom ordfører Ditlev-Simonesen og tennistrener Ruud?"*

(Oslo tingrett, 2009:10)

Januar 2008:

Det kommer nye meldinger fra Thorbjørn Myhre etter en telefonsamtale med Ruud:

”Dum hilsen likningskontoret”, ”Skandale for norsk tennis”, ”Glemte en ting du er en superamatør” og ”Hva er det du kan egentlig”.

(Oslo tingrett, 2009:10)

7. februar 2008:

Joan Myhre kommer inn på banen og skjeller ut Kristofer Stahlberg på grunn av en uenighet om opplegget rundt en Danmarkstur med teamet. Han blir kalt upedagogisk og inkompetent. Myhre fjerner seg etter hvert motvillig fra banen.

8. februar 2008:

Foreldrene Myhre mottar en skriftlig advarsel fra NTF ved president Per Wright og generalsekretær Arne Sartz-Knudsen. De viser til en sjikanøs kommunikasjonsform overfor de ansatte i forbundet. Det blir i denne sammenhengen kalt inn til et drøftelsesmøte fem dager senere.

I et dygdetisk perspektiv kunne man stilt spørsmålstegn ved Norges Tennisforbunds håndtering dersom muntlig og skriftlig advarsel og utelukkelsen kom på et svært tidlig tidspunkt i Joan og Thorbjørn Myhres engasjement i Team Odin. De ville da ikke fått tilstrekkelig tid på seg til å forstå og endre sin adferd. Henvisningen overfor viser derimot at håndteringen gav foreldrene lang tid på å korrigere sin egen atferd. Det ble innkalt til et drøftelsesmøte kort tid etter den skriftlige advarselen, og møtet fant sted en hel måned før utelukkelsen ble vedtatt. Tingretten påpeker også det tidsmessige aspektet i forhold til mulighetene for å prøve og feile i egen praksis:

”Saksøker har anført at man ikke fikk anledning til å endre sin oppførsel, men det kan ikke føre frem. Slik anledning hadde de flere ganger, også etter den skriftlige advarselen, uten at noen endring skjedde.”

(Oslo tingrett, 2009:15)

Joan og Thorbjørn Myhre ble mer nøyaktig gitt en tidsperiode fra møtet i desember 2007 og frem til 8. februar 2008 for å bedre sin oppførsel. Dette skulle tilsvare omtrent så lenge som syv uker for å forstå og rette seg etter forbundets krav. Etter dette ble det gitt ytterligere en måned med mulighet for endring av adferd før utelukkelsesvedtaket var et faktum. Etter min

mening er vanskelig å se for seg at det å gi foreldrene Myhre enda flere muligheter fra forbundets side, ville kunnet bedret situasjonen.

6.3 TOLKNINGSPROBLEMET I DYGDETIKKEN

Hovedspørsmålet i denne tvisten har for tingretten vært å vurdere om foreldreavtalens punkt 3 har blitt misligholdt fra Norges Tennisforbunds side. Det siteres fra relevante punkter:

”Foreldrenes/foresattes plikter:

Foreldrene/foresatte er medansvarlige for at teamets retningslinjer følges blant annet gjennom å støtte at følgende overholdes:

- *Regler og antrekk*
- *Oppførsel og fremtreden*
- *Respektere opplegget for trening, samlinger og reiser*
- *Stole på at teamet har beste hensikt i forhold til spillernes utvikling som tennisspiller og individ*
- *Forstå hva det innebærer å være del av et team gjennom å respektere teamets deltagere, andre foreldre, trenere og støttespillere”*

Skogly Kversøy (2007) peker som nevnt på mulige svakheter ved det dygdetiske perspektivet når han skriver at tankegangen mangler klare retningslinjer for den gode eller riktige handlingen, og dermed åpner opp for ulike tolkninger av hva som er rett og galt. Også Hursthouse hos Ariansen et.al. (2006) henviser til en kritikk mot dygdetikken når hun skriver at teorien ikke kommer med regler for hvordan vi skal handle. Den sier ingenting om hva vi bør gjøre, men er kun opptatt av hva slags mennesker vi bør være. Saksøker er også i denne konflikten opptatt av at foreldreavtalen var utformet på en slik uklar måte at den åpnet opp for tolkninger omkring hvilke handlinger som lå innenfor det tillatte. Tolkningsproblematikken illustreres tydelig i påstandsgrunnlaget:

”Det sentrale er tolkningen av foreldreavtalens pkt. 3. Ordlyden er uklar, og må utfylles ved hjelp av alminnelige avtalerettslige tolkningsregler.”

”En uklarhet om tolkningen av avtalen må gå ut over den som kunne ha uttrykt seg tydeligere, nemlig NTF.”

”NTF har ikke forholdt seg til en rimelig og fornuftig tolkning av avtalen.”

”Foreldreavtalen pkt. 3 må tolkes konsekvensorientert. Når konsekvensen er at en utøver skal kunne utelukkes som følge av andres oppførsel, bør listen ligge svært høyt.”

(Oslo tingrett, 2009:3-5)

Kan det da ut fra en dygdetisk tankegang forsvares at NTF ikke utarbeidet detaljerte handlingsregler for foreldrene Myhre, slik saksøker mente de burde ha gjort for å skape større klarhet omkring kontraktens innhold? For det første strider en slik påstand fra saksøkers side imot sakens fakta. I følge Oslo tingrett (2009) la NTF ned en helt konkret bestemmelse om at ingen foresatte skulle oppholde seg inne på banen under treningene, noe som ble gjort av hensyn til trenerne. Dette ble bestemt i et møte med de foresatte i desember 2007. Denne handlingsregelen brøt Joan Myhre 7.februar 2008. Skriftlig advarsel ble gitt fra forbundet dagen etter, den 8.februar. Så kan det likevel argumenteres for at foreldreavtalen, med unntak av denne regelen, likevel var for uklar og generelt utformet. Lindfelt (1999) vektlegger det individuelle ansvaret i alle moralske spørsmål, uansett teoretisk ståsted. I hans henvisning til Herrmann er poenget at et resonnement om moral aldri bør bli mekanisk, dette uansett hvor detaljert den i utgangspunktet er. Individet må ansvarliggjøres overfor de valg som vedkommende tar, for regler og prinsipper kan aldri garantere en riktig moralsk handling. Skogly Kversøy (2007) mener samtidig at tolkningsproblematikken gjør det vanskelig å påpeke at andre handler umoralsk. Hvilken tolkning skal da egentlig gjelde? Når dette spørsmålet melder seg mente Platon og Aristoteles at dygdene *varsomhet, ydmykhet og refleksjon* var helt sentrale i møte med det som kunne være nye og ukjente situasjoner. I tillegg beskriver Hursthouse hos Ariansen et.al. (2006) dygdens positive veiledning som svar på generelle og uklare retningslinjer i etikken. Hun mener at enhver dygd vil generere en positiv veiledning for hvordan vi skal handle. Hvert enkelt menneske må i henhold til denne betraktningen spørre seg:

- Dersom jeg gjør slik og slik, utviser jeg da respekt for de rundt meg, fremstår jeg da ydmyk, er jeg tilstrekkelig varsom, har jeg reflektert over hvorvidt jeg skaper positive mellommenneskelige relasjoner?

Etter min mening er det dette som ligger i det personlige ansvaret Lindfelt (1999) skriver om. Og det er *varsomheten, ydmykheten og refleksjonen* som skal være veiledende for hvilke svar og handlingsregler man kommer opp med, og det er disse dygdene som skal lede våre

tolkninger. I følge Hursthouse i Ariansen et.al. (2006) er også en dygdig handlende en person som besitter dygdene og utøver dem. Derfor skal de ikke bare være veiledende ved tolkningsspørsmålet, dygden skal også resultere i konkrete dygdfulle handlinger. Saksøkers egen argumentasjon viser hvor vanskelig dette var for Joan og Thorbjørn Myhre:

”Det var vanskelig å vite hvor grensene for hva foreldrene kunne og ikke kunne gjøre gikk.”

(Oslo tingrett, 2009:4)

”Det burde vært vist til og konkretisert hva som lå utenfor det tillatte.”

(Oslo tingrett, 2009:5)

Det er etter min vurdering dygdenes positive veiledninger forbundet gjentatte ganger har forsøkt å henvise til i arbeidet med foreldrene. I tillegg til innføringen av den helt konkrete regelen om at foresatte ikke hadde tilgang til banene under trening, ble det avholdt et informasjonsmøte og et drøftelsesmøte, henholdsvis desember 2007 og 13.februar 2008. Disse møtene har etter min mening minsket tolkningsproblematikken, fordi man da gav foreldrene mulighet for å skaffe seg muntlige og utfyllende forklaringer på eventuelle uklarheter i foreldreavtalens punkt 3. Dermed har NTF lagt en diskusjonsramme for hvilke handlingsregler som skal gjelde, hvor foreldrene Myhre har fått delta. NTF har derfor gjort grep for å imøtekomme det kritikerne mener mangler i dygdetikken. Sentralt er det også at Vetlesen (2007) plasserer ansvaret for de skjønsmessige vurderingene hos aktøren, altså det handlende menneske. Det er derfor vanskelig å kritisere NTF sin håndtering ut fra saksøkers krav om konkretiseringer i foreldreavtalen.

6.4 PARADOKSET – HVOR VAR DEN GODE INTENSJONEN?

Thorbjørn og Joan Myhre skrev frivillig under på det tilbudet Norges Tennisforbund la frem for familien. Likevel har begge foreldrene uttrykt sterk misnøye med både det opplegget og trenernes kompetanse:

”Thorbjørn Myhre hevdet på sin side at Joan hadde kunnskap om toppidrett som lå langt over trenernes.”

”Hun fjernet seg imidlertid fra banen etter hvert, men sa til Stahlberg at han var inkompetent og upedagogisk.”

(Oslo tingrett, 2009:12)

Thale Myhre selv virker derimot ikke å ha den samme oppfatningen av det som foregikk i Team Odin. Kritikk fra Thale Myhres side i forhold til trenernes kompetanse og væremåte finnes ikke i saksøkers påstandsgrunnlag. Heller ikke i et intervju på TV 2-sporten 8.februar 2009 kommer hun med kritikk av Team Odin, et innslag som tilrettela for kritiske kommentarer om opplegget. Det eneste hun under dette intervjuet er misfornøyd med, er det faktum at hun ble ekskludert fra Team Odin og de mulige konsekvenser dette kunne få for henne. Thale sier følgende:

“Jeg skjønner ikke hvorfor dette skal gå utover meg. Det er ikke noe hyggelig. Jeg blir jo lei meg.”

“Jeg får trent mindre, det blir vanskeligere å finne steder å spille.”

(TV2, 2009)

Hennes kommentarer kan vanskelig tolkes annerledes enn at hun anså sitt medlemskap i teamet som en fordelsmessig i forhold til sin egen sportslige utvikling. At opplegget i Team Odin var upedagogisk og preget av inkompetanse er også en påstand som svekkes av de andre teamdeltakernes foreldre. I følge Oslo tingrett (2009) skal det i forbindelse med utelukkelsesvedtaket ha blitt overlevert et skriv der foreldrene til de syv andre teamdeltakerne gav en støtteerklæring til teamets ledere. Her skriver de at de er meget godt fornøyd med trenerne og den jobben de hadde gjort for deres barn. I tillegg til at den øvrige foreldregruppen og Thale selv ikke uttrykte samme misnøye som Thorbjørn og Joan Myhre, virket det som om Thale også hadde en problemfri relasjon til Christian Ruud som trener i teamet. I følge Oslo tingrett (2009) informert Ruud sin egen arbeidsgiver om at han ville avslutte sitt engasjement på grunn av Thorbjørn Myhres pågang mot ham. Den 11.februar, i forbindelse med en trening, skal han også ha underrettet Thale om at han ikke kunne trene henne lenger. Dette besvarte hun med en e-post til NTF, hvor hun ba om en begrunnelse og en redegjørelse omkring Ruuds avgjørelse. Ruud utarbeidet en håndskrevet begrunnelse dagen etter, den 12.februar:

“Det er riktig at jeg ikke vil trene deg lenger. Det er på grunn av dine foreldres oppførsel mot meg som jeg ganske enkelt ikke orker lenger. Din pappa har i lang periode sjikanert meg med sms meldinger til alle døgnets tider.”

Hensikten med å gjengi sitater fra denne interne redegjørelsen, er å vise at Ruud grunngir sin beslutning overfor Thale ene og alene med foreldrenes oppførsel. Ikke på noe tidspunkt henviser han til noen vanskeligheter mellom ham selv og Thale i utøver - trener - relasjonen. Sartz-Knudsen bekrefter også i våre samtaler at de ikke har hatt noen som helst problemer med Thale Myhre isolert sett. Derfor mener jeg at denne konflikten inneholder et stort paradoks. Hvorfor skulle foreldrene Myhre så sterkt kritisere et opplegg som Thale selv ønsket å være en del av? Og hvorfor stilte Thale Myhre seg spørrende til at Ruud ikke skulle trene henne lengre, en mann som faren stemplet som en amatør? Om Thale Myhre var av den oppfatning at hun ble dårlig behandlet av trenerne, eller utsatt for noe kritikkverdig som følge av medlemskapet i Team Odin, kunne foreldrenes innblanding forsvares ut fra den gode intensjon om å vise omsorg for datteren. Dette blir også fra saksøker brukt som forklaring på foreldrenes oppførsel:

”Joan og Thorbjørn Myhre måtte få passe på og vise omsorg for sin 14 år gamle datter.”

(Oslo tingrett, 2009:4)

Det hentydes også, da uten å peke på noe bestemt, at Thale Myhre ble urettferdig behandlet i teamet:

”Den noe sarkastiske tone som av og til ble brukt fra Joan og Thorbjørn Myhres side må ses i sammenheng med at foreldrene følte at datteren ble behandlet urettferdig.”

(Oslo tingrett, 2009:4)

Derfor kunne oppførselen også vurderes ut fra den gode viljen som hadde til hensikt å bedre datterens situasjon. Tingrettens vurdering av Thorbjørn Myhres pågang mot Christian Ruud er likevel illustrerende for hvor vanskelig det er å finne den gode intensjonen fra foreldrenes side:

”På dette tidspunkt kan retten ikke se at denne meldingen skulle henspille på noe annet enn at Ruud skulle ha en ulovlig konto i Sveits, og at hensikten på en eller annen måte måtte være å forsøke å gjøre situasjonen ubehagelig for Ruud.”

(Oslo tingrett, 2009:10)

I tillegg synes også den nevnte utskjelling av trener Stahlberg fra Joan Myhres side å mangle den gode viljen, i og med at NTF på dette tidspunktet hadde fastsatt en regel om at ingen foreldre fikk oppholde seg inne på banen under trening:

”Da kom i følge Stahlberg Joan Myhre inn på banen og skjelte ham ut. Stahlberg ba henne fjerne seg fra banen fordi hun ikke hadde lov til å være der, hvorpå Joan svarte at ”det driter jeg i”.”

(Oslo tingrett, 2009:12)

Det er også relevant å vurdere den gode viljen i forhold til foreldrenes reaksjon på den skriftlige advarselen. Tingretten konkluderer med at denne advarselen ikke dempet foreldrenes upassende oppførsel, men derimot så ut til å forverre hele situasjonen:

”Istedenfor å ha en mer tilbaketrukket rolle, synes det som om foreldrenes oppførsel overfor trenerne tvert imot økte i aggressivitet i perioden frem til 10.03.08.”

(Oslo tingrett, 2009:15)

På grunnlag av dette mener jeg at NTF sin reaksjon overfor Thorbjørn og Joan Myhre var berettiget i et dygdetisk perspektiv. Dette fordi deres oppførsel så ut til å mangle de gode intensjoner som karakteriserer den gode handlingen i dygdetikken, slik Johansen & Vetlesen (2005) og Skogly Kversøy (2007) skriver. Tvert i mot virker det som hensikten med handlingene var å få fjernet først og fremst Christian Ruud, men også Kristofer Stahlberg som trenere i teamet. I følge Oslo tingrett (2009) skal da også både Ruud og Stahlberg ha levert sine oppsigelser med begrunnelse i Joan og Thorbjørn Myhres oppførsel. Et slikt motiv kan forklare hvorfor den uheldige oppførselen fremholdt, og faktisk forverret seg etter den skriftlige advarselen.

Å trekke bastante konklusjoner om andre menneskers intensjoner, kan være vanskelig dersom personen selv ikke er reflektert og åpen omkring sine egne hensikter. Skulle det likevel finnes en god vilje i de handlinger som er foretatt fra foreldrenes side, ville dette etter min mening uansett ikke føre frem i dygdetikken. Dette fordi Skogly Kversøy (2007) skriver at refleksjonen over de faktiske resultatene eller konsekvensene av våre handlinger er helt sentralt i den prosessirkelen som han legger frem. Mer presist skal disse refleksjonene vurderes og videre korrigere vår fremtreden ut fra om de bidrar til positive mellommenneskelige relasjoner. Joan og Thorbjørns Myhres engasjement i Team Odin førte

til det stikk motsatte. Forholdet til forbundets ansatte utviklet seg negativt over en tre måneders tid, sett i lys av Oslo tingrett (2009) sin vurdering av at oppstarten i Team Odin var problemfri. Etter mitt syn var en frifinnelse av Norges Tennisforbund i tingretten i realiteten det samme som å legge ansvaret for den negative utviklingen av de mellommenneskelige relasjonene på Thorbjørn og Joan Myhre.

6.5 FRONESIS - KONTRAKTER OG MORALSKE FORPLIKTELSER

Johansen & Vetlesen (2005) oversetter *fronesis* i dygdetikken med *praktisk klokskap*. Et menneske skal ikke bare inneha dygder som stabile disposisjoner, men det skal også vite hvilke situasjoner som krever hvilke dygder. Skogly Kversøy (2007) setter på sin side et direkte likhetstegn mellom den gode handlingen og den praktiske klokskapen. Vetlesen (2007) derimot knytter *fronesis* til avgrensningen mellom kontraktens formaliserbare og spesifikke krav og moralske forpliktelser. Vetlesen mener at de moralske forpliktelsene omhandler hvordan vi utviser *omsorg, ansvar og respekt* for andre. *Respekt* er for Vetlesen altså en moralsk forpliktelse, og noe NTF var opptatt av i foreldreavtalen som ble utarbeidet:

”Foreldrenes/foresattes plikter:

- *Oppførsel og fremtreden*
- *Respektere opplegget for trening, samlinger og reiser*
- *Forstå hva det innebærer å være del av et team gjennom å respektere teamets deltagere, andre foreldre, trenere og støttespillere.”*

Også i konseptbeskrivelsen av Team Odin er det henvist til hva det vil innebære å utvise respekt:

”Treneren bestemmer treningsprioriteringene og er ansvarlig for de sportslige prioriteringene. Det er teamet som tar avgjørelsene og foresatte skal respektere denne arbeidsdelingen.”

(Oslo tingrett, 2009:8)

I saksøktes påstandsgrunnlag i tingretten, er det henvist til respektløs oppførsel fra foreldrene Myhre en rekke ganger:

”Flere av foreldrene til andre deltakere i teamet har også forklart at de oppfatter oppførselen som respektløs”.

(Oslo tingrett, 2009:6)

”Joan og Thorbjørn Myhre viste ingen respekt for de grensene trenerne forsøkte å trekke.”

”Da Christian Ruud som følge av trakasseringen fra særlig Thorbjørn Myhre ikke ønsket å trene Thale mer, ble dette ikke respektert.”

(Oslo tingrett, 2009:7)

Saksøker har forsvart den påståtte respektløse oppførselen med de krav man hadde i form av en foreldreavtale:

”Foreldrene måtte ha krav på å få kontrollere at alt gikk skikkelig for seg, og Joan og Thorbjørn Myhre måtte passe på og vise omsorg for sin 14 år gamle datter.”

(Oslo tingrett, 2009:4)

Vetlesen (2007) mener i forhold til dette at den moralske forpliktelsen *respekt* angår oss på et dypere plan enn rettigheter og ulike krav en person kan stille til en annen gjennom den valgbare kontrakten. Således kan ikke det moralske anliggende knyttes til kontraktens betingelser. Et individ kan aldri unnlate seg å handle motstridig i forhold til dygden *respekt*, og begrunne dette med en kontraktsfestet rettighet. Han mener at forpliktelsenes *hva* og *hvordan* aldri kan bli forhåndsbestemte når man snakker om *fronesis*. Den eksakte avgrensningen mellom kontraktens formale og spesifikke krav og moralske forpliktelser, dreier seg om vurderinger som ”hit - men ikke lenger” og ”slik - ikke slik”. Disse vurderingene må basere seg på aktørens beste skjønn, da gjennom prøving og feiling i de nye situasjonene man står overfor.

Foreldrene Myhre oppfylte i følge NTF ikke sine moralske forpliktelser, hva *respekt* angikk. Men hvordan kunne denne mangelen på *fronesis* forklares nærmere? Som et utgangspunkt var det lagt opp til en tett dialog mellom trenerne og de foresatte i teamet. Trenerne skulle i henhold til foreldreavtalen i betydelig grad være tilgjengelige:

”Kontakt med teamets ansvarlige er en selvfølge, men man må forstå at de ansvarlige ikke alltid er tilgjengelige for foreldrenes behov.”

I saksøkerens påstandsgrunnlag blir det i tilknytning til dette hevdet at den fremtreden som Joan og Thorbjørn Myhre utviste, var en konsekvens av det nære samarbeidet og kommunikasjon som forbundet la opp til:

”Herunder kan det ikke være et kontraktsbrudd at det ble stilt spørsmål ved trenernes kvalifikasjoner, treningens innhold, gjennomføring av turer og turneringer osv.”

(Oslo tingrett, 2009:4)

De to siste sitatene er ment å vise at det ikke nødvendigvis var et brudd på de moralske forpliktelsene å uttrykke misnøye med opplegget i Team Odin, for her var det fra forbundets side gitt rom for meningsutvekslinger og diskusjoner. I utelukkelsesvedtaket har heller Norges Tennisforbund gjort noe poeng i sin begrunnelse at det er blitt stilt kritiske spørsmålstegn ved opplegget og trenernes kompetanse. Dette er en riktig vurdering fra forbundets side, fordi et slikt fokus ikke vil være relevant innen dygdetikken. Hos Johansen & Vetlesen (2005) påpeker MacIntyre at dygd ikke må forveksles med profesjonell dyktighet, en type kompetanse til å utføre bestemte typer oppgaver. NTF har derimot vurdert *dygder* og *fronesis* i utelukkelsesvedtaket, nærmere bestemt hvordan og til hvilke tider det har blitt kommunisert:

”De bidrar negativt blant annet gjennom utilbørlig sjikanering og innblanding i trenerens virke til ulike tider av døgnet.”

Utidadigheten artet seg derimot ulikt for trenerne ut fra hvem av foreldrene de hadde kontakt med. For Joan Myhres del ble det svært problemfylt at hun ikke klarte å følge den rollebeskrivelsen NTF fremla mellom foresatte og trenerne:

”Stahlberg forklarte at han så det som positivt at foreldrene hadde engasjement, men at Joan Myhres engasjement gikk utover det han oppfattet å følge av en naturlig rollefordeling mellom foreldre og trenere. Stahlberg forklarte at Joan Myhre ofte var på banen mens Thale trente, og uttrykte sine meninger om treningen.”

(Oslo tingrett, 2009:11)

Selv om Joan Myhre i følge Oslo tingrett (2009) betegnet Stahlberg som både upedagogisk og inkompetent, bedyrer hun på TV2 (2009) at hun aldri har sjikanert noen i forbundet, slik det ble hevdet. Dette er på mange måter riktig ut fra hvordan tingretten har presentert saken. Det var først og fremst hennes kritikk av trenernes kompetanse, og hennes egen oppfatning av at det var hun som var Thales trener, som skapte vanskeligheter. Sjikanen som NTF henviste til

både under prosessen inn mot utelukkelsen og i utelukkelsesvedtaket, var først og fremst noe som kom fra Thorbjørn Myhre. For hans del var det ikke fortrinnsvis snakk om en ugunstig rolletolkning, men en utidighet i forhold til når han har kontaktet Ruud og selve kommunikasjonsformen. Ruud skriver selv til Thale Myhre:

”Din pappa har i lang periode sjikanert meg med sms meldinger til alle døgnets tider. Meldinger som ”du er en dust”, hva kan du egentlig”, du setter norsk tennis i vanry”, skandale for norsk tennis”.”

Dersom Vetlesen (2007) mener at de moralske forpliktelsene ikke hører hjemme i den valgbare kontrakten, hvorfor inneholder da foreldrekontrakten moralske kontraktspunkter? I min første samtale med Torger Bjørnstad, var han klar på at foreldres oppførsel på tennisbanen har vært og fortsatt er et problemområde som forbundet er opptatt av. Samtidig sier Bjørnstad at dette ikke er noe særegent problem i tennis, og viser til egenopplevde eksempler fra fotballen, der foreldre høyløyt fra sidelinjen oppfordrer til stygt spill overfor motstanderen. Dog har han aldri opplevd tilsvarende som i Myhre-saken. Bjørnstad ser åpenbare fordeler ved å skrive kontrakter med foreldre i en elitesatsende setting som Team Odin. Han sier at norsk idretts verdigrunnlag og bestemmelser ikke omfatter de foreldre som selv ikke er medlem av et idrettslag tilknyttet NIF. Dermed gis det ikke noe sanksjonsmulighet overfor foreldregruppen innenfor idrettens eget regelverk. En skriftlig bindende og forpliktende foreldreavtale kunne derfor gi forbundet en nødvendig hjemmel til å regulere foreldrenes oppførsel i Team Odin, noe som ville konkretisere det Vetlesen mente var kjernen i begrepet *fronesis*. Konklusjonen må derfor bli at Bjørnstad og NTF ikke tar for gitt at moralske forpliktelser er noe som angår oss på et dypere plan enn kontraktsfestede krav og rettigheter. Vetlesens synspunkter er derfor muligens mer som et ideal å betrakte, mens NTF har i større grad har forholdt seg til tidligere erfaringer og således en del av realitetene i norsk idrett.

6.6 VEILEDNINGEN – ET FOKUS PÅ FORBUD OG AVGRENSNINGER

I følge det Nicolaisen et.al (1999) skriver om Aristoteles, skal karakterdannelsen i dygdetikken skje under veiledning av samfunnet eller det de betegner som kloke personer. I tvisten mellom Norges Tennisforbund og foreldrene Myhre, har forbundet hatt veilederrollen. Dette i kraft av både kompetansen organisasjonen har, men også på grunn av det

arbeidsgiveransvaret de har hatt overfor spillere og foresatte i Team Odin. Som et veiledende utgangspunkt for de foresatte i Team Odin, understreker NTF at en oppfyllelse av rollen innebærer å begrense sitt engasjement til *naturlig støtte*:

”Et sterkt engasjement er svært verdifullt for spilleren og teamet. Det kan være avgjørende for å lykkes. Samtidig må engasjementet avgrenses til naturlig støtte. Treneren bestemmer treningsprioriteringene og er ansvarlig for de sportslige prioriteringene.”

(Oslo tingrett, 2009:8)

I tillegg til å ha et fokus på avgrensninger ved foreldrerollen, har NTF kommet opp med et forbud som svar på Joan Myhres upassende inntredener på banen under trening:

”I følge Stahlberg var det først og fremst Joans engasjement som var foranledningen til disse endringene. Det ble i møtet bestemt at foreldrene ikke skulle ha adgang til banene under trening.”

(Oslo tingrett, 2009:11)

Joan og Thorbjørn Myhre, og da spesielt Joan, var å betegne som svært engasjerte i datterens tenniskarriere. Muligens hadde de et ekstra behov for oppfølging og feedback omkring datterens utvikling i teamet. Den type retningslinjer og regler som NTF kom med overfor foreldrene Myhre, har derimot etter min mening en generell svakhet. De sier mer om hva foreldre ikke skal gjøre enn hva de aktivt kan forsøke å jobbe mot. Spørsmålet blir da om en slik type veiledning er tilstrekkelig dersom fokuset ligger på begrensninger og forbud. Kanskje kunne NTF ha supplert forbudet med en aktiv handlingsregel. Denne regelen kunne krevd at foreldrene Myhre skulle ta opp eventuell misnøye med treningen umiddelbart etter treningens slutt. Da ville de vite nøyaktig når de skulle henvende seg til trenerne, noe som åpenbart har vært et konstant behov. NTF kunne muligens også forklart foreldrene på en tydeligere måte at en oppfattelse av mislighold fra forbundets side skulle meldes i en skriftlig, saklig og utfyllende form. Dette var en kontraktsfestet rettighet alle foresatte i Team Odin hadde i foreldreavtalen:

”Skulle misligholdet fortsette vil spilleren eller spillerens foreldre sende en skriftlig klage til team ansvarlig og NTF.”

For å besvare spørsmålstegnene ved håndteringen fra et dygdetisk ståsted, vil dette igjen føre oss tilbake til Ariansen et.al. (2006) og Hursthouse sitt skille mellom dygder med

positive veiledninger og laster med tilhørende forbud. Respektløshet, utskjelling og sjikane er i denne konflikten som laster å betrakte. Slike laster skaper i følge Hursthouse handlingsregler i form av forbud som ”ikke oppfør deg respektløst”, ”ikke skjell ut og sjikaner trenerne”. Dygdene skaper derimot positive handlingsregler som ” utvis respekt for trenerens virke”. Det er i følge henne den personen som utfører handlingen som må spørre seg selv om man handler respektfullt eller respektløs, passende eller upassende i forhold til kontraktsbundne retningslinjene i teamet. Slike spørsmål kan være: ”Dersom jeg handler sånn og sånn, opptrer jeg da respektløst, bedriver jeg da sjikane overfor et annet menneske?” I etterkant må man, slik Skogly Kversøy (2007) skriver, reflektere over om konsekvensene av handlingene har ført til positive mellommenneskelige relasjoner. En slik refleksjon og utviding av erfaringsgrunnlaget er en aktiv prosess, og må knyttes til det individuelle ansvaret for handlingsvalg Lindfelt (1999) mener ligger i alle moralske spørsmål.

Avgrensningene NTF fokuserte på i forhold til foreldrerollen, må ses i sammenheng med behovet for å skape gode arbeidsvilkår for sine trenere. Forbudet NTF la ned, kan i et dygdetisk perspektiv bli sett på som et tydelig signal på at konsekvensene av Joan Myhres inntredener førte til dårligere mellommenneskelige relasjonene i teamet. Erfaringsgrunnlaget til foreldrene Myhre skulle også tilsi at man burde forvente at de selv fant passende handlingsvalg som var i henhold til kontrakten. Både Joan og Thorbjørn Myhre hadde nådd en anseelig alder, og hadde samtidig en betydelig erfaring som tennisforeldre. Dermed var det rimelig å forvente at deres store erfaringsgrunnlag i seg selv skulle være veiledende for de valg de tok.

6.7 DYGDER OG DE INTERNE GODENE

Hos Johansen & Vetlesen (2005) henvises det til MacIntyre som betegner dygd som en tilegnet menneskelig egenskap, og knytter denne dygden til interne goder i bestemte praksiser. Det er først når individet tilegner seg dygder i en bestemt praksis, at både individet selv og fellesskapet som inngår i denne praksisen oppnår et gode. Også Breivik (1998) knytter de interne godene til en bestemt og unik idrettslig praksis. Oppgavens henvisninger til konseptbeskrivelsen av Team Odin var etter min mening nettopp den bestemte unike idrettslige praksisen Breivik reflekterer over, med de tilhørende interne godene som Johansen & Vetlesen (2005) skriver om. I et intervju med TV2 ser Thale Myhre derimot ut til å knytte

fordelene ved teammedlemskapet til en eksklusiv banetilgang. Hun sier følgende om de antatt negative konsekvensene utelukkelsen fikk for henne:

“Jeg får trent mindre, det blir vanskeligere å finne steder å spille.”

(TV2, 2009)

Per Wright derimot mener denne påstanden ikke nødvendigvis medfører riktighet. Han er av den oppfatning at Thale også etter utelukkelsen kunne trene nærmest ubegrenset på banene til hennes egen klubb i Holmenkollen. Dette viser at de interne godene i Team Odin ikke var knyttet til materielle faktorer som banetilgang og diverse utstyr, for dette var en type eksterne goder man uten problemer kunne skaffe seg uavhengig av medlemskapet i teamet. De interne godene var heller knyttet til det unike NTF ønsket å skape i form av tilhørigheten til et lag eller ei gruppe. Det var nærmere bestemt oppfølgingen den utvalgte spilleren fikk fra forbundet, klubben og de foresatte, og hvordan samholdet og lagånden i teamet skulle bidra i utviklingen, som kunne vurderes som unikt. Utelukkelsesvedtaket belyser disse forholdene:

“Forutsetningene som ligger til grunn for teamet, og som følger av ovennevnte dokumenter, er at deltagerne (NTF, foreldrene og spilleren) gjennom godt samarbeid, entusiasme og positivitet utvikler spillerens spilleferdigheter, samhold og lagånd.”

Det samme gjør rettsdokumentene:

“Team Odin bygger på samarbeide mellom spilleren, foreldre/foresatte, klubb og forbundet.”

(Oslo tingrett, 2009:8)

En forutsetning for å realisere dette, var den mye omtalte rollefordelingen mellom trenere og foresatte i teamet. En manglende tilegnelse av dygder fra foreldrene Myhres side i denne unike idrettslige praksisen som Team Odin var, gjorde ikke bare at de selv etter hvert ikke fikk ta del i de godene som lå i teammedlemskapet. Fellesskapet ble også skadelidende i forhold til forutsetningene i teamet, slik utelukkelsesvedtaket viser:

“Thales foreldres oppførsel vanskeliggjør dette. De bidrar negativt blant annet gjennom utilbørlig sjikanering og innblanding i trenerens virke til ulike tider av døgnet.”

Dette gjør det vanskelig å møte forutsetningene og har medført at forbundet ikke kan ivareta sitt arbeidsgiveransvar, og den øvrige foreldregruppe reagerer. NTF har dessuten mottatt oppsigelse fra to trenere hvorav den ene er hovedtrener til Team Odin.”

Tingretten belyser også dette:

”Joan og Thorbjørn Myhre viste ingen respekt for de grensene trenerne forsøkte å trekke. Dette førte også til at disse foreldrene brukte en stor del av den tiden trenerne skulle brukt til å følge opp andre deltakere på teamet og deres foreldre.”

(Oslo tingrett, 2009:7)

I tingretten kommer det også frem at utelukkelsesvedtaket hadde de andre foreldrenes fulle støtte, og at de var involvert i forbindelse med utelukkelsesvedtaket:

”Foreldrene til 7 av de andre Team Odin – deltakerne skrev en erklæring hvor de ga uttrykk for sin støtte til teamet. De skrev at de var meget godt fornøyd med trenerne, og den jobben som ble gjort for deres barn. Erklæringen ble overlevert styret i NTF 10.03.08.”

(Oslo tingrett, 2009:13)

”Mange personer har vært involvert i forbindelse med utelukkelsen. Trenerne, administrasjon og et enstemmig styre, samt tilslutning fra øvrige foreldre.”

(Oslo tingrett, 2009:7)

Dermed må man i et dygdetisk perspektiv se at det allerede på et tidlig tidspunkt var startet en prosess i Team Odin hvor de øvrige teammedlemmene, foreldre som spillere, i mindre grad fikk tilgang til det unike som teammedlemskapet kunne gi. Dette på grunn av Joan og Thorbjørn Myhres oppførsel. Per Wright mener i tilknytning til dette at Team Odin fungerte svært tilfredsstillende etter utelukkelsen. Foreldrenes handlinger var derfor ikke bare et angrep på teamets trenere, det ble i realiteten også et angrep på Team Odins potensielle interne og unike goder.

KAPITTEL 7: OPPSUMMERING/KONKLUSJON

7.1 Norges Skiforbund

Sportssjefen for NSF Hopp og Hoppkomiteen medvirket begge til reaksjonen mot Bjørn Einar Romøren. Fokuset var aldri på den faglige kompetansen Romøren medvirket med i klargjøringen av bakken. NSF har heller vurdert utøveren opp mot Aristoteles sine nærmest tidløse dygder *varsomhet, ydmykhet og refleksjon*. I tillegg er det gjort en vurdering omkring

den moralske forpliktelsen *respekt*. Et slikt skille mellom dygder og faglig kompetanse er en korrekt analytisk tilnærming fra et dygdetisk perspektiv. Sportssjefen hentyder at Romøren kan ha handlet med de beste hensikter. Håndteringen er da samtidig et godt eksempel på at den gode intensjonen ikke er tilstrekkelig for å realisere teoriens ideal. Den gode viljen må samvirke med fornuften og utøverens erfaring. NSF Hopp henviser også til Romørens store erfaring som landslagshopper, og Hoppkomiteen fokuserer på det ufornuftige ved valget om å testhoppe. Begrunnelsen i forhold til bruk av erfaring og fornuft er i henhold til de kriterier dygdetikken setter for en god moralsk handling. Dygden *refleksjon* synes å være av spesiell betydning i håndteringen. Dygdetikken krever at vi reflekterer over dygdenes positive veiledninger, og hoppkomiteen påpeker at utøveren burde ha reflektert over hvilke faktiske konsekvenser testhoppet kunne medføre. Når Romøren ikke utviste denne dygden, fikk det i denne saken uheldige virkninger med tanke på hvordan han fremstod i forhold til andre sentrale dygder i *Hoppskrifter* som *ydmykhet* og *respekt*. Samtidig har NSF Hopp brukt pressekonferansen for å vise at utøveren gjennom refleksjon utvider sitt erfaringsgrunnlag, og som følge av dette fremstod med andre karaktertrekk i form av å være mer ydmyk og respektfull. Ut fra kravet om at aktøren må kunne prøve og feile i egen praksis, har samtidig Hoppkomiteen ikke gitt Romøren en slik mulighet for tilegnelse av dygder før reaksjonen ble gitt. Han er også selv av den oppfatning at han ikke ble inkludert i de diskusjonene som ble foretatt om rett handlemåte. På den annen side kan pressekonferansen bli sett på som første steg i en prosess der utøveren skal kunne prøve og feile i egen praksis. Det er et faktum at Romøren var tilbake på WC-laget en drøy uke etter testhoppingen som om ingenting var hendt. Applausen han fikk da han igjen konkurrerte, illustrerer viktigheten av å fremstå reflektert i møte med nye og uforutsigbare situasjoner. Ved dygders motstridende krav, er sportssjefen helt klar på at landslagsløpernes lojalitet skal ligge hos NSF Hopp.

Skistyret fattet vedtaket om irettesettelse av Torgeir Nordby og Roar Gaustad. I likhet med Romøren, har heller ikke Nordby og Gaustad fått muligheten til å prøve og feile i sin egen praksis før irettesettelsen ble gitt. De ble derimot til en viss grad innlemmet i diskusjonen om rett handlemåte, da i form av skriftlige redegjørelser. Styret har i prosessen inn mot vedtaket gjort en relevant vurdering av intensjoner. Sportssjef Bråthen mener at den manglende gode intensjonen var noe som først og fremst gjaldt Gaustad, mens Skistyret har likestilt begge i forhold til deres oppfatning om at de omgikk kommunens beslutning. Irettesettelsen av Gaustad bygger derfor på en vurdering at han med hensikt jobbet for å få Bjørn Einar Romøren først ut i den nye bakken. I forhold til Nordby, er det også her gjort et

korrekt skille mellom hans ubestridte faglige kompetanse og vurderingen av dygder. Hans faglige vurderinger er derfor ikke lagt til grunn for irettesettelsen, men det henvises heller til dårlige skjønnsmessige vurderinger. *Fronesis* er derfor et nøkkelbegrep i denne konflikten. Et samlet NSF hadde etter min vurdering en situasjonsforståelse til grunn for håndteringen som var i tråd med kommunens intensjoner om at vinneren av avstemningen skulle bli den aller første hopperen i den nye bakken. Romøren, Gaustad og Nordby som NSF reagerte mot fra et moralsk ståsted, hadde en situasjonsoppfattelse om at Anette Sagen ikke skulle være første hopper, men første offisielle hopper. Det burde vært kjent for alle parter, på det tidspunktet testhoppingen ble avviklet, at avstemningen i realiteten hadde vært en konkurranse mellom profilerte landslagshoppere. Vurdert opp mot Aristoteles sine grunnleggende dygder *ydmykhet, refleksjon og varsomhet*, var testhoppingen gjennomført på en slik måte at disse karaktertrekkene ikke ble tilstrekkelig utvist. NSF har derimot ikke klargjort hvordan *fronesis* kunne ha vært utøvd, da ut fra rennleders krav om at bakken måtte testhoppes.

Ut fra dygdetikkens fokus på *dygder, intensjoner, refleksjon og fronesis*, har NSF etter min mening lagt relevante og gode vurderinger til grunn for sine beslutninger. I sluttvurderingen kan det stilles spørsmål om aktørene i prosessen har fått prøve og feile i egen praksis. Diskusjonsgrunnlaget er ikke konkret på dette punktet. Det sier derfor ikke om hvilke reaksjoner aktørene skal bli møtt med, eller hvordan dette skal gjøres, i prosessen rundt prøving og feiling. Min vurdering omkring dette spesielle forholdet, er at NSF ikke burde ha reagert annerledes i et dygdetisk perspektiv. Til grunn for dette legger jeg sakens unike karakter, hvor tidsrommet for en slik prosess ikke var mulig på grunn av tidsfrister inn mot arrangementer og medias pågang. Det ble i realiteten en sak hvor det måtte bli stilt brutale krav til dygder i en bestemt situasjon. Man bør heller ikke overdramatisere konsekvensene av en irettesettelse og en enkelt ”vraking” fra laget til World-cup. Både Nordby og Gaustad fremholdt i sine virker som rennleder og leder for Kollenhopp. Når det gjelder hvorvidt NSF har lagt opp til gode rammer for diskusjonen av rett handlemåte, sier heller ikke diskusjonsgrunnlaget noe om hvem som skal utgjøre et slikt diskusjonsforum. Med henvisning til forbundets egen ambisjon om at håndteringen burde følge den allmenne rettsoppfatningen, er min konklusjon her at NSF burde involvert Romøren, Nordby og Gaustad på en bedre måte. De burde i egen person fått muligheten til å delta i diskusjonene. Ut fra de seks kriterieområdene *dygder, intensjon, prøving og feiling i egen praksis, fronesis, diskusjon om rett handlemåte og refleksjon*, er min konklusjon at Norges Skiforbund i et dygdetisk perspektiv kan forsvare håndteringen på fem av seks områder. Det sjette kriteriet

burde etter min mening vært oppfylt på en mer fullstendig måte for at håndteringen fullt ut kunne forsvares, og således betegnes som svært god. Likevel mener jeg at håndteringen som helhet er god, dette fordi konflikten viser at *det gode liv* må innebære bruk av fornuftsevnen, slik Aristoteles hevdet.

7.2 Norges Tennisforbund

Som et utgangspunkt for håndteringen, var foreldreavtalen i Team Odin uten konkrete handlingsregler, noe forbundet ble kritisert for av den andre parten. Ved den tolkningsproblematikken dette gav for foreldrene, kan det likevel forsvares at kontrakten hadde en slik utforming, fordi slike handlingsregler ikke påkrevd i dygdetikken. Handlingsvalg skal tas ut fra de skjønsmessige vurderingene til aktørene. I forhold til disse vurderingene, handlet Thorbjørn og Joan Myhre ut fra en manglende forståelse av at de moralske forpliktelsene angikk oss på et dypere plan enn de krav og rettigheter kontrakten gav dem. NTF vurderte handlingene til foreldrene Myhre til å mangle *respekt*, noe som innebar brudd på disse moralske forpliktelsene de hadde overfor andre aktører i miljøet. De utviste også en manglende situasjonsforståelse av den rollefordelingen NTF la opp til. Foreldrene blandet seg inn i trenerens virke til ulike tider av døgnet, og samtidig kritiserte deres faglige kompetanse. Joan og Thorbjørn utviste derfor i liten grad noen praktisk klokskap i sine handlinger, og NTF var derfor fra et dygdetisk ståsted i sin fulle rett å reagere på denne mangelen på *fronesis*.

Johansen & Vetlesen (2005) skriver at dygder og faglig kompetanse ikke må forveksles i dygdetikken. NTF har ut fra dette gjort en korrekt vurdering når de verken har fokusert på kritikken av den faglige kompetansen til sine trenere, eller den påståtte kompetansen til Joan Myhre fra Torbjørn Myhres side. De har derimot vurdert om foreldrene har fremstått med relevante dygder som *refleksjon, ydmykhet, varsomhet og respekt*. I selve prosessen frem mot utelukkelsesvedtaket ble de fra forbundets side gitt betydelige rom for prøving og feiling i egen praksis. Joan og Thorbjørn ble i tillegg tatt med i diskusjonene omkring hva som var rett handlemåte i forhold til foreldreavtalens kontraktsmessige innhold. Tatt i betraktning at forbundet begynte å få problemer med å oppfylle sitt arbeidsgiveransvar som følge av foreldrene Myhres oppførsel, ble det etter min mening gitt maksimalt med tid til denne prosessen. Oppfattede brudd på foreldreavtalen ble derfor i stor grad ansett som del av en læringsprosess, hvor det ikke har blitt vektlagt enkelthandlinger fra forbundets side som

grunnlag for utelukkelsen. At veiledningen har hatt et fokus på begrensninger og forbud, kan ikke kritiseres i et dygdetisk perspektiv fordi aktøren forpliktet til å reflektere over hva slags handlingsregler dygdens positive veiledning skaper. Til grunn for utelukkelsesvedtaket ligger en vurdering av at Joan og Thorbjørn Myhre manglet den gode intensjonen i sine handlinger, for oppførselen forverret seg etter at skriftlig advarsel ble gitt. Endelig kan utelukkelsen forsvares rent dygdetisk ved at foreldrenes oppførsel truet realiseringen av Team Odins unike og interne goder, da i form av den lagånden NTF forsøkte å skape. Ut fra kriterieområdene *dygder, intensjon, prøving og feiling i egen praksis, fronesis, diskusjon om rett handlemåte og refleksjon*, er min sluttkonklusjon derfor at Norges Tennisforbunds håndtering på alle seks områder kan forsvares i et dygdetisk perspektiv. Den må således betegnes som en meget god håndtering fra et slikt etisk ståsted.

7.3 Avsluttende tanker

Som både sitater fra dokumenter og gjengivelsene fra samtalene viser, har verken Norges Skiforbund eller Norges Tennisforbund brukt etiske teorier bevisst i sine håndteringer. I et overordnet perspektiv vil det derfor være grunnlag for å si at det ikke finnes én utvalgt og gjennomarbeidet etisk teori i disse særforbundene, som på forhånd skal kunne si noe om hvilke kriterier som skal gjelde i moralske spørsmål. Uansett etisk teori, har både NSF og NTF vektlagt det personlige ansvaret hos henholdsvis utøveren og foresatte. Lindfelt (1999) mener dette er grunnleggende i alle moralske spørsmål. Begge forbund har i tillegg praktisert en form for etisk resultatansvarlighet, noe som innebærer at de også vektlegger andre verdier enn bare resultatlistene. Når dygdetikkens teoretiske grunnlag dannet kriteriene for vurderingene i oppgaven, kunne en annen etisk teori med andre kriterier ha gitt andre svar og konklusjoner ut fra det innsamlede datamaterialet. Skogly Kversøy (2007) mener også at *den gode handling* aldri kan bli en eksakt vitenskap slik det eksisterer i matematikken. En konklusjon omkring moralske spørsmål kan derfor aldri fremstå som en fasit. Fra et filosofisk ståsted, har jeg derfor fått erfare hva Sokrates mente med at hans oppgave ikke er å komme opp med klare svar i sitt virke.

KILDER:

Andersen, Svein S.(2008). *Case-studier og generalisering. Forskningsstrategi og design*, 5.opplag. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Ariansen, Per. Bostad, Inga. Mathisen, Steinar & Rabbås, Øyvind (red.) (2006). *Exphil II. Tekster i etikk*, 3.utgave. Oslo: Universitetet i Oslo.

Breivik, Gunnar (1998). *Idretten som samfunnets speil*. Skrifter i utvalg, bind 7. Oslo: Norges idrettshøgskole. Institutt for samfunnsfag.

Creswell, John W. (2009). *Research Design. Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*, Third edition. Thousand Oaks, California: SAGE publications, Inc.

Fog, Jette (2004). *Det kvalitative forskningsinterview. Med samtalen som utgangspunkt*, 2.reviderende udgave, 3.opplag. København: Akademisk Forlag.

Johansen, Kjell Eyvind & Vetlesen, Arne Johan (2005). *Innføring i etikk*, 5.opplag. Oslo: Universitetsforlaget.

Halvorsen, Knut (2008). *Å forske på samfunnet – en innføring i samfunnsvitenskapelig metode*, 5.utgave. Oslo: J.W. Cappelens Forlag AS.

Kjellstadli, Knut (2000). *Fortida er ikke hva den en gang var – en innføring i historiefaget*. Oslo: Universitetsforlaget.

Lindfelt, Mikael (1999). *Etikk och Moral*. Nora: Bokförlaget Nya Doxa.

Lingås, Lars Gunnar (2011). *Etikk for pedagoger*, 1.opplag, 1.utgave. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Loland, Sigmund (2002). *Idrett og etikk: en innføring*. Oslo: Akilles.

Maaløe, Erik (1999). *Case-studier af og om mennesker i organisationer*, 1.udgave, 2.opplag. København: Akademisk Forlag.

Nordström, Gert (1983). *Bildespråk og bildeanalyse*. Oslo: Cappelen.

Oslo tingrett (2009). *Thale Myhre v/ Joan og Thorbjørn Myhre mot Norges Tennisforbund*. Dom avsagt: 27.02.2009. Saksnr.: 08-144908TVI-OTIR/10.

Romøren, Bjørn Einar (2010). *–Ikke meningen å ta glansen fra Anette*. Pressemelding 3.mars.

Skogly Kversøy, Kjartan (2007). *Etikk – en praktisk vinkling*, 2.opplag. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Tollefesen, Torstein; Syse, Henrik & Nicolaisen, Rune Fritz (1999). *Tenkere og ideer. Filosofiens historie fra antikken til vår egen tid*, 2.utgave, 2.opplag. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Vetlesen, Arne Johan (2007). *Hva er etikk*. Oslo: Universitetsforlaget.

Elektroniske kilder:

<http://www.aftenposten.no/nyheter/sport/article3524013.ece>.

I teksten: (Aftenposten, 2010). Lastet ned 27.05.11.

<http://www.nrk.no/nett-tv/indeks/203772/>

I teksten: (NRK, 2010). Lastet ned 24.10.10.

<http://www.oslo.kommune.no/article156913-7690.html> Lastet ned 08.11.10

I teksten: (Oslo kommune, 2010a). Lastet ned 08.11.10.

<http://www.oslo.kommune.no/getfile.php/Byr%C3%A5det%20%28BYR%29/Internett%20%28BYR%29/Dokumenter/Pressemeldinger/100301%20pm%20Sagen%20f%C3%B8rste%20hopper.pdf>

I teksten: (Oslo kommune, 2010b). Lastet ned 08.11.10.

<http://www.skiforbundet.no/hopp/RC/Aktuelle%20dokumenter/Hoppskrifter.pdf>

I teksten: (Norges Skiforbund [NSF], 2010). Lastet ned 22.10.10.

<http://www.tv2.no/sport/ovrig/graatkvalt-romoeren-godtar-straffen-3151661.html>

I teksten: (TV2, 2010). Lastet ned 24.10.10.

<http://www.tv2.no/sport/ovrig/saksoeker-tennisforbundet-2551556.html>

I teksten: (TV2, 2009). Lastet ned 14.08.10.

ⁱ Graboplan var i følge Oslo tingrett (2009) et ungarsk selskap som produserte og solgte innendørs tennisanlegg, kalt "bobler". I 1997 inngikk selskapet en avtale med Tony Jønsson og Anders Håseth Int. AS. Avtalen gav enerett på markedsføring og import av "boblene" i Norden. Provisjon skulle innbetales til en konto i Union Bank of Switzerland som ble disponert av Christian Ruud. Thorbjørn Myhre mente gjennom en ikke navngitt tredjeperson at betalingene til Ruuds konto innebar straffbare forhold. Myhre forsøkte å gjøre NTF og Per Wright oppmerksomme på dette tilbake i 2006. Ruud avviste påstandene og henviste til hans redegjørelser på sin egen selvangivelse.